

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

64. årgang
16. februar 2021

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

556. plenarforsamling i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Interactio, 2.12.2020-3.12.2020

2021/C 56/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en EU-strategi for fremme af grønne færdigheder og kompetencer for alle (initiativudtalelse)	1
2021/C 56/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om omstilling af industrien til en grøn og digital europæisk økonomi: lovkrav og arbejdsmarkedets parters og civilsamfundets rolle (sonderende udtalelse)	10
2021/C 56/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om principper for offentlige tjenester med henblik på stabilitet i den demokratiske orden (sonderende udtalelse på anmodning af det tyske rådsformandskab)	29
2021/C 56/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om behovet for at sikre, at personer med handicap reelt har ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet (Tillægsinitiativudtalelse)	36

III *Forberedende retsakter*

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

556. plenarforsamling i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg — Interactio, 2.12.2020-3.12.2020

2021/C 56/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om grænseoverskridende betalinger i Unionen (kodifikation) (COM(2020) 323 final — 2020/0145 (COD))	43
--------------	---	----

2021/C 56/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's narkotikadagsorden og -handlingsplan 2021-2025 (COM(2020) 606 <i>final</i>)	47
2021/C 56/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemførelsen af det fælles europæiske luftrum (omarbejdning) (COM(2020) 579) og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2018/1139 for så vidt angår Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagenturs evne til at fungere som præstationsvurderingsorgan for det fælles europæiske luftrum (COM(2020) 577)	53
2021/C 56/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af de forvaltnings-, bevarelses- og kontrolforanstaltninger, der skal anvendes i området for Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk, og om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 520/2007« (COM(2020) 308 <i>final</i> — 2020/0139 (COD))	59
2021/C 56/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2006/112/EF for så vidt angår midlertidige foranstaltninger vedrørende merværdiafgift på covid-19-vacciner og -medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik som følge af covid-19-pandemien (COM(2020) 688 <i>final</i> — 2020/0311 (CNS))	61
2021/C 56/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om bemyndigelse af Kommissionen til at stemme for kapitalforhøjelsen i Den Europæiske Investeringsfond (COM(2020) 774 <i>final</i> — 2020/0343 (COD))	62
2021/C 56/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer og mutagener (COM(2020) 0571 — 2020/0262 (COD))	63
2021/C 56/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af jernbanesikkerhed og -forbindelser med hensyn til den grænseoverskridende infrastruktur, der forbinder Unionen og Det Forenede Kongerige gennem den faste forbindelse under Kanalen (COM(2020) 782 <i>final</i> — 2020/0347 (COD))	64

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

556. PLENARFORSAMLING I DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG —
INTERACTIO, 2.12.2020-3.12.2020Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en EU-strategi for fremme af grønne
færdigheder og kompetencer for alle

(initiativudtalelse)

(2021/C 56/01)

Ordfører: **Tatjana Babrauskienė**

Plenarforsamlingens beslutning	20.2.2020
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	11.11.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	241/4/8
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU understreger, at **ansvar for miljøet er en forpligtelse, der påhviler alle**. Bæredygtig miljøudvikling kræver en drastisk social forandring, herunder individuelle og kollektive ændringer af vores mentalitet, adfærd, livsstil samt af den sociale, politiske og økonomiske struktur i vores lande og samfund.

1.2. EØSU opfordrer på det kraftigste medlemsstaterne til at vedtage effektive nationale strategier med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og relevante interessenter med henblik på at tage skridt til en hastegennemførelse af **FN's verdensmål for bæredygtig udvikling (verdensmålene)**, der tilskynder landene til at fremme inkluderende og lighedsorienteret kvalitetsuddannelse for alle (verdensmål 4) og klimaindsats (verdensmål 13). Delmål 13.3 sigter navnlig mod at »forbedre undervisning, oplysning og den menneskelige og institutionelle kapacitet [...] ift. modvirkning, tilpasning, skadesbegrænsning og tidlig varsling [...]«. Siget med delmål 4.7 er at »sikre, at alle elever og studerende opnår den viden og de evner, de behøver for at støtte op om bæredygtig udvikling«, hvilket ikke kun ses som en metode til forbedring af kvalifikationer og styrkelse af økonomien, men også til fremme af målene om **globalt medborgerskab og fred**. Uddannelse spiller en afgørende rolle for en sådan forandring, som går videre end blot at behandle miljøspørgsmål som led i en undervisningsplan.

1.3. EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at gennemføre det første princip i **den europæiske søjle for sociale rettigheder**, som skal gøre god og inkluderende uddannelse og livslang læring til en ret for alle i Europa, og til at anvende dette princip og forbedre uddannelserne inden for grønne kvalifikationer og kompetencer med henblik på at fremme miljøbeskyttelse og erhvervsrettede kvalifikationer for alle. Formålet med dette er — efter aftale med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet — at understøtte gennemførelsen af princippet på baggrund af bæredygtig offentlig finansiering.

1.4. EØSU mener, at grønne kvalifikationer, miljømæssig ansvarlighed og bæredygtig udvikling bør integreres generelt i alle læringsmål (viden, færdigheder, holdninger og værdier) for formel, uformel og ikkeformel læring for elever i alle aldre inden for alle uddannelsessektorer, inden for praktikophold og inden for medarbejderopplæringsordninger i og uden for de grønne sektorer.

1.5. Udvalget minder Kommissionen og medlemsstaterne om i højere grad at skabe forbindelse mellem miljøpolitikker og beskæftigelses- og uddannelsespolitikker. Dette vil også medvirke til at rette fokus mod de kvalifikationer, der ventes at blive brug for, og som bør udvikles hos arbejdsløse og personer i arbejde. Undervisningen af disse grupper bør omfatte miljøansvarlighed og specifikt have fokus på grønne kvalifikationer. Det er derfor absolut nødvendigt at sikre, at klimaændringer indgår i læring og undervisning i demokratisk skolekultur og med et læringsmiljø af »grøn kultur« med **skabelse af grønne skoler**, der med en passende klimabevidst og miljøvenlig infrastruktur drives bæredygtigt i partnerskab med alle skoleinteressenter og forbereder eleverne på at bekæmpe klimaændringer som aktive medborgere og i deres fremtidige ansættelser.

1.6. EØSU opfordrer Kommissionen til **på EU-plan** at gennemføre **forskning** i udvikling af grønne kvalifikationer og kompetencer i medlemsstaterne og til at basere sin politiske strategi på en sådan forskning. Skoler er en helt central kilde til oplysning om miljøspørgsmål for studerende, især i en tid med det altvidende internet, sociale medier og falske nyheder. Der er imidlertid brug for mere information om EU-medlemsstaternes politikker til integration af bevidsthed om klimaændringer, miljøansvarlighed og bæredygtig udvikling som f.eks. grønne færdigheder og kompetencer i uddannelsespolitikkerne og læringsplanerne for undervisning af førskolebørn, i grundskolen og på de højere uddannelser. Forskningen bør også have fokus på sociale og faglige miljøkvalifikationer og -kompetencer inden for erhvervsuddannelse, grunduddannelse og videregående uddannelse samt i forbindelse med opkvalificering og omskoling af ledige og af personer i arbejde.

1.7. EØSU minder om, at grønne færdigheder og kompetencer er nødvendige for alle borgere, unge som ældre. Derfor bør der — i overensstemmelse med anvendelsen af **den europæiske referenceramme for nøglekompetencer for livslang læring** ⁽¹⁾ — være større opmærksomhed på at indarbejde disse færdigheder og kompetencer i forbindelse med alle typer uddannelse og at lade dette forbedre medborgerskabskompetencen. Denne kompetence er nødvendig for, at den enkelte tager ansvar for miljøet, og »matematisk kompetence og kompetence inden for naturvidenskab, teknologi og ingeniørvirksomhed« er nødvendige for at understøtte miljømæssig bæredygtighed, navnlig hvad angår videnskabelige og teknologiske fremskridt. Desuden bør spørgsmål vedrørende grønne kompetencer og miljøansvar integreres i alle fag, navnlig geografi, etik og filosofi.

1.8. EØSU glæder sig over, at Kommissionens nye dagsorden for færdigheder ⁽²⁾ (2020) har stillet skarpt på grønne færdigheder, men beklager, at der ikke opstilles landemål for andelen af voksnes deltagelse i inkluderende kvalitetsundervisning vedrørende i det mindste grundlæggende grønne færdigheder og kompetencer, når der er foreslået et mål for voksenundervisning i grundlæggende digitale færdigheder.

1.9. EØSU glæder sig over, at den europæiske grønne pagt ⁽³⁾ (2019) fremlægger en omfattende EU-strategi for bekæmpelse af klimaændringer og for miljøbeskyttelse med det formål, at EU i 2050 kan nå sit mål om klimaneutralitet, og at der vil blive annonceret forskellige strategier, som der vil blive fulgt op på med kommende lovgivning, fonde og nationale reformer. Udvalget opfordrer medlemsstaterne til at fastsætte nationale politikker, der ligeledes sætter fokus på uddannelse

⁽¹⁾ EUT C 189 af 4.6.2018, s. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

inden for miljøansvarlighed og grønne færdigheder samt **proaktiv opkvalificering og omskoling**, med henblik på at fremme den retfærdige omstilling til en grøn økonomi for alle, navnlig for arbejdstagere i sektorer i tilbagegang. EØSU minder om, at sådanne reformer skal finde sted inden for rammerne af en effektiv social dialog med lærernes og arbejdstagernes fagforeninger samt arbejdsgiverne og i samråd med de relevante civilsamfundsorganisationer.

1.10. EØSU bifalder forslaget i den europæiske grønne pagt om at etablere en »**europæisk kompetenceramme**« og anbefaler Kommissionen at udvikle denne til at kunne anvendes på **formel, uformel og ikkeformel** læring under den »åbne samarbejdsmetode«, hvilket vil inddrage repræsentanter for undervisningsministerierne, dialogpartnere fra uddannelses- og undervisningssektoren og andre relevante interessenter som f.eks. ungdommen og NGO'er på uddannelsesområdet.

1.11. EØSU bifalder, at Europa-Parlamentet har vedtaget en beslutning om den europæiske grønne pagt ⁽⁴⁾, hvori det understreges, at **industristrategien** bør omfatte virkningerne for arbejdsstyrken samt **uddannelse, omskoling og opkvalificering af arbejdstagere** ⁽⁵⁾, og bakker op om strategiens regionale dimension og en stærk forvaltning med dialog mellem arbejdsmarkedets parter. EØSU påpeger, at virksomhederne også er nødt til at udvikle strategier for miljøbeskyttelse, hvilket igen kræver udvikling af arbejdsgivernes færdigheder.

1.12. EØSU opfordrer fremtidige EU-formandskaber og Kommissionen til at optrappe samarbejdet mellem **rådene for uddannelse, beskæftigelse og miljø**, således at beslutningstagere på højeste niveau sammenkæder bekæmpelsen af klimaændringer og vigtigheden af at sikre grønne kvalifikationer og kompetencer til alle aldersgrupper i en form og af en karakter, som er relevant i de forskellige uddannelses- og undervisningssektorer.

1.13. EØSU efterlyser en **omfattende EU-strategi**, f.eks. i form af en rådshenstilling, om forbedring af uddannelse og undervisning inden for grønne færdigheder og kompetencer, udvikling af grønne skolestrategier samt opkvalificering og omskoling af voksne på og uden for arbejdsmarkedet, i færdigheder, der er behov for for at fremme miljøbeskyttelse, samfundet og den grønne omstilling af økonomien. Udvalget foreslår, at en sådan rådshenstilling følger op på den nye europæiske dagsordens forslag om at fokusere på at udvikle en grøn indstilling hos alle ved at gøre miljøansvarlighed til en tværgående kompetence i uddannelse og undervisning inden for det europæiske uddannelsesområde og ved at fokusere på ligestilling i udviklingen af grønne færdigheder for alle aldre og især for socioøkonomisk ringere stillede grupper. En gennemførelse af strategien på denne måde vil også kræve, at en sådan forbedring inden for uddannelse og undervisning ledsages af bæredygtige og tilstrækkelige tekniske, finansielle og personalemæssige ressourcer og finansieres gennem det offentlige budget.

1.14. Udvalget mener, at medlemsstaterne bør fastsætte omfattende politikker og finansiering til at **støtte udviklingen af læreres og underviseres grundlæggende uddannelse og videre- og efteruddannelse inden for miljøbeskyttelse**, så det indarbejdes som et tværfagligt element for alle lærere i alle fag, på alle niveauer og i alle former for uddannelse, og til at støtte specifik uddannelse inden for grønne færdigheder og kompetencer. Medlemsstaterne bør også sikre tilstrækkelig professionel støtte til lærere og undervisere og give dem relevante, ajourførte undervisningsmaterialer, værktøjer, metoder og undervisningsinstruktioner på dette område.

1.15. EØSU minder om, at tilegnelsen af grønne færdigheder på arbejdspladsen vil styrke arbejdstagernes, ledernes og interessenternes resiliens og omstillingsevne og samtidig bidrage til den grønne vækst. Udvalget efterlyser støtte til samarbejde og deling af ressourcer mellem virksomheder (især SMV'er) for at imødekomme uddannelsesbehovene for hårde og bløde grønne færdigheder og kompetencer.

1.16. Udvalget opfordrer til, at der sikres **EU-finansiering til grønne færdigheder og kompetencer inden for miljøbeskyttelse**, f.eks. via **Erasmus+**, **ESF+** og genopretningspakken, og Fonden for Retfærdig Omstilling bør målrettes til at levere finansiel støtte til udvikling af grønne færdigheder hos mennesker i alle aldre.

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 15. januar 2020 om den europæiske grønne pagt.

⁽⁵⁾ Udvalgets fremhævelser.

1.17. EØSU efterlyser et **grønnere europæisk semester** ⁽⁶⁾ og anmoder Kommission om at arbejde sammen med undervisningsministerierne, de relevante dialogpartnere fra arbejdsmarkedene og civilsamfundets organisationer om at udforme landespecifikke henstillinger til EU's medlemsstater om at forbedre udbuddet af grønne færdigheder og kompetencer på alle niveauer og typer af uddannelses- og undervisningssektorer, begyndende med **undervisning af førskolebørn og hele vejen til højere uddannelse og voksenuddannelse**, idet man tager højde for effektiv støtte til voksne på og uden for arbejdspladsen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Indsatsen mod klimaændringer har en enorm indvirkning på sociale forhold, uddannelse, beskæftigelse og arbejdsmarkedet. 2019 var i Europa præget af meget betydelige borgermobiliseringer, navnlig af studerende, der opfordrede offentlige myndigheder til at sætte ind med ambitiøse hasteforanstaltninger til at håndtere klimaændringerne. Miljøansvarlighed og grønne færdigheder er nødvendige for alle, forbrugere og borgere generelt samt for politiske beslutningstagere, virksomheder og arbejdstagere. De er nødvendige for alle sektorer og aktiviteter, både i arbejdslivet (der omfatter opgaver fra strategisk planlægning og innovation til græsrodsarbejde på fabrikker og i tjenester) og i hverdagslivet (med hensyn til eksempelvis hjem, transport og forbrug), hovedsagelig som en integreret del af enhver profession, selv om visse stillingstyper kan betragtes som miljøekspertjob.

2.2. Økonomiske forstyrrelser forårsaget af covid-19-pandemien bør ikke føre til, at myndigheder og borgere i Europa prioriterer klimapolitikken lavere. Europas politikere, virksomheder, lovgivere og aktivister har opfordret deres ledere til at sørge for grønne investeringer med henblik på at genstarte væksten efter covid-19-pandemien. Antagelsen bag dette er, at bekæmpelsen af klimaændringer og fremme af biodiversitet vil medvirke til at opnå stærkere økonomier. Finanspolitiske post-covid-19-hjælpepakker vil gøre det muligt at sætte gang i en transformerende og grøn genopretning med skabelse af grønne arbejdspladser.

2.3. Sideløbende hermed har der i adskillige lande været udbredte protester som følge af finanspolitiske og sociale reformer, der opfattes som uretfærdige af dele af befolkningerne. Disse tendenser i tiden viser, hvor presserende situationen er, og demonstrerer behovet for ambitiøse og omfattende klimapolitikker, der bør omfatte og støtte de mest sårbare regioner, sektorer, arbejdstagere og borgere i almindelighed. Disse klimapolitikker **påvirker** naturligvis **formel, uformel og ikkeformel læring hos personer i alle aldre**, og grønne færdigheder, miljøansvarlighed og bæredygtig udvikling bør integreres som tværgående elementer i læringsudbyttet (viden, færdigheder, holdninger og værdier) inden for alle uddannelsessektorer, praktikophold og al uddannelse af medarbejdere, der foregår i og uden for de grønne sektorer. Samfundet og økonomien har brug for grønne kvalifikationer og kompetencer for at håndtere miljøkravene. Miljømæssige udfordringer dækker over en bred vifte af emner fra klimaændringer og forurening til naturressourcer og biodiversitet.

2.4. Uddannelse spiller en afgørende rolle i at skabe opmærksomhed om miljøspørgsmål og forme holdninger og adfærd, der kan gøre en forskel. Mens mange 15-årige ⁽⁷⁾ ifølge OECD ⁽⁸⁾ i miljømæssig henseende er pessimistiske omkring deres fremtid, har mange lande allerede indarbejdet **miljørelaterede emner i deres læringsplaner** og overvejer emner som genanvendelse, mønstre i dagligt forbrug og bæredygtig adfærd. Skolerne er en helt central kilde til oplysning om miljøspørgsmål for studerende og et sted, hvor man kan forberede ansvarlige og kritisk tænkende borgere med kendskab til og forståelse af årsagerne til og konsekvenserne af miljøproblemer samt med den viden, de færdigheder og de holdninger, der er nødvendige for at finde mere bæredygtige løsninger. Der er imidlertid brug for mere information om EU-medlemsstaternes politikker vedrørende integration af bevidsthed om klimaændringer, miljøansvarlighed og bæredygtig udvikling som f.eks. grønne færdigheder og kompetencer i læringsplanerne for undervisning af førskolebørn, i grundskolen og på de højere uddannelser.

⁽⁶⁾ Rådet (miljø), 5. marts 2019.

⁽⁷⁾ OECD (2019), Avvisati, F., Is there a generational divide in environmental optimism?, PISA in Focus, nr. 95.

⁽⁸⁾ OECD (2014), Trends shaping education 2014 Spotlight 4.

2.5. Grønne færdigheder og kompetencer er nødvendige for alle borgere, unge som gamle. »Grønne færdigheder« er et tværgående begreb og vedrører evnen til at integrere miljøaspekter med andre færdigheder. Dette kræver tilstrækkelig forståelse af og viden om miljøspørgsmål, men også et solidt grundlag af almene færdigheder og arbejdsrelaterede færdigheder. I referencerammen for nøglekompetencer⁽⁹⁾ anføres det, at *kompetencerne inden for naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik* nødvendigvis må understøtte miljømæssig bæredygtighed, navnlig hvad angår videnskabelige og teknologiske fremskridt, og der er brug for medborgerskabskompetencer for at tage ansvar for miljøet. STEM-kompetencer er et vigtigt grundlag for at kunne forstå miljøspørgsmål og også for at kunne udvikle løsninger på problemer. Kompetencer som kritisk tænkning, kreativitet og samarbejde/holdindsats er også vigtige for at skabe et miljøbevidst og aktivt medborgerskab.

2.6. Selv om det i de fleste lande ifølge OECD er et mindretal af skoler, der har kursusforløb, som er dedikeret specielt til miljøet, behandles dette emne ofte som en del af andre centrale læringsemner, og mange skoler tilbyder aktiviteter uden for skolen med fokus på miljøet⁽¹⁰⁾. Der findes dog stadig ingen specifik **international forskning** i nationale strategier og læringsplaner for miljøvidenskab, miljøholdninger og specifik udvikling af grønne færdigheder og evaluering af sådanne færdigheder. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at gennemføre forskning inden for udvikling af grønne kvalifikationer og kompetencer i medlemsstaterne og til at basere sin politiske strategi på den forskning.

2.7. At gøre økonomien grønnere indebærer at fremstille produkter og tjenesteydelser ved brug af mindre energi og færre råmaterialer og med lavere CO₂-udledninger. Det gælder for alle økonomiske aktiviteter i alle sektorer og inkluderer arbejdstagere og forbrugere inden for området⁽¹¹⁾. Overgangen til en CO₂-fattig økonomi indebærer strukturelle ændringer i alle sektorer og erhverv i takt med, at nye grønne beskæftigelser opstår eller i højere grad bliver efterspurgt. Det er dog tilpasningen af eksisterende arbejdspladser, så de bliver mere grønne, der er mest behov for. Det vil sige **nye færdigheder, der gør det nødvendigt at opdatere læringsplaner**, eller endda nye kvalifikationer på tværs af uddannelses- og undervisningsniveauer.

2.8. Hver eneste profession har særlige miljøaspekter, der skal tages i betragtning. Mens det medfører behov for færdigheder, navnlig i specifikke sektorer såsom energi- og ressourceeffektivitet, byggeri eller produktion, at gøre økonomien grønnere, skaber en omstilling til en cirkulær økonomi behov for grønne færdigheder i en bred vifte af sektorer. Sådanne nye færdigheder skal også indføres i forskellige uddannelsessektorer, bl.a. i udbuddet af erhvervsrettet uddannelse, lige fra den grundlæggende uddannelse til videreuddannelse og praktikophold. Disse nye grønne færdigheder kan gå fra meget tekniske og jobspecifikke færdigheder til »blødere« færdigheder såsom ansvarligt ressourceforbrug, hvilket kan være relevant i alle erhverv, på alle hierarkiske niveauer og i alle sektorer⁽¹²⁾.

2.9. Der foreligger stadig ikke nogen **omfattende EU-strategi**, som f.eks. en rådshenstilling, om forbedring af uddannelse og undervisning inden for grønne færdigheder og kompetencer, udvikling af grønne **skolestrategier** samt opkvalificering og omskoling af voksne på og uden for arbejdspladsen i færdigheder, der er behov for for at fremme miljøbeskyttelse, samfundet og den grønne omstilling af økonomien. EØSU glæder sig over, at Kommissionens nye europæiske dagsorden for færdigheder⁽¹³⁾ (2020) har stillet skarpt på grønne færdigheder, men beklager, at der ikke opstilles landemål for andelen af voksne, som i det mindste har grundlæggende grønne færdigheder og kompetencer, når der er foreslået et mål for voksenundervisning i grundlæggende digitale færdigheder. Udvalget foreslår, at en rådshenstilling følger op på den nye europæiske dagsordens forslag om at fokusere på at udvikle grøn indstilling hos alle ved at gøre

⁽⁹⁾ EUT C 189 af 4.6.2018, s. 1.

⁽¹⁰⁾ OECD (2012), How »green« are today's 15-year-olds? PISA in Focus, nr. 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011), Industrial relations and sustainability: the role of social partners in the transition towards a green economy.

⁽¹²⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update. Europæisk sammenfattende rapport. Forskningen under Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, Cedefop, behandler udviklingen i Tyskland, Danmark, Spanien, Estland, Frankrig og Det Forende Kongerige.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

miljøansvarlighed til en tværgående kompetence i uddannelse og undervisning inden for det europæiske uddannelsesområde og ved at fokusere på ligestilling i tilegnelsen af grønne færdigheder for alle aldre, køn og socioøkonomisk ringere stillede grupper.

2.10. Overgangen til en cirkulær lavemissionsøkonomi vil uvægerligt ændre strukturerne i de forskellige sektorer og erhvervsgrupper og skabe muligheder, men også udfordringer — nogle sektorer vil opleve tilbagegang og andre flaskehalsproblemer i rekrutteringen af arbejdskraft. I dette perspektiv vil man med skræddersyede modeller for engagering af de mere sårbare grupper af voksne, som f.eks. lavtuddannede ⁽¹⁴⁾, høste yderligere samfundsøkonomiske fordele.

2.11. Der bør fastsættes omfattende politikker og finansiering til støtte for den grundlæggende uddannelse af lærere og undervisere og videre faglig uddannelse om miljøbeskyttelse som et tværfagligt element, der indgår i alle fag og på alle niveauer og former for uddannelse og undervisning, samt specifik uddannelse i grønne færdigheder og kompetencer. Tilstrækkelig professionel støtte til lærere og undervisere og relevante, ajourførte undervisningsmaterialer, værktøjer, metoder og undervisningsinstruktioner på dette område bør også sikres.

2.12. Ifølge ny forskning ⁽¹⁵⁾ har undervisningsprogrammer for udvikling af færdigheder hos arbejdsløse eller personer i arbejde sjældent specifikt fokus på grønne færdigheder, skønt sektororganisationer og velgørende organisationer/nonprofit-organisationer dog sommetider deltager aktivt i udviklingen af disse færdigheder. Dette kan afspejle den svage forbindelse mellem miljørelevante politikker og de grupper, der arbejder med beskæftigelse og færdigheder, herunder forudsigelse af hvilke færdigheder, der bliver brug for. I de undersøgte lande er grønne færdigheder og arbejdspladser sjældent det eneste fokus for lovgivning, politikker og strategier. Samtidig er det sjældent, at tilskud og incitamenter målrettes virksomheder, der udvikler grønne færdigheder.

3. Særlige bemærkninger

3.1. EØSU påpeger, at landene i følge **FN's mål for bæredygtig udvikling (verdensmålene)** skal træffe foranstaltninger for inkluderende og lighedsorienteret kvalitetsuddannelse (verdensmål 4) og klimaændringer (verdensmål 13). Delmål 13.3 sigter navnligt på at »forbedre undervisning, oplysning og den menneskelige og institutionelle kapacitet [...] ift. modvirkning, tilpasning, skadesbegrænsning og tidlig varsling [...]«. Sigtet med delmål 4.7 er at sikre, at »alle elever tilegner sig den viden og de færdigheder, som er nødvendige for at fremme bæredygtig udvikling«, hvilket ikke kun ses som en metode til forbedring af kvalifikationer og styrkelse af økonomien, men også til fremme af målene om **globalt og aktivt demokratisk medborgerskab og fred**.

3.2. EØSU understreger nødvendigheden af, at det første princip i den **europæiske søjle for sociale rettigheder** gennemføres, hvilket vil gøre inkluderende kvalitetsuddannelse og livslang læring til en ret for alle i Europa med henblik på at forbedre uddannelserne inden for grønne kvalifikationer og kompetencer for alle og — efter aftale med arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet — at understøtte gennemførelsen af dette princip på baggrund af bæredygtig offentlig finansiering.

3.3. EØSU glæder sig over, at der i den europæiske grønne pagt ⁽¹⁶⁾, der blev offentliggjort den 11. december 2019, blev præsenteret en omfattende EU-strategi for bekæmpelse af klimaændringer og for miljøbeskyttelse, med henblik på at EU i 2050 når sit mål om klimaneutralitet, og at der vil blive annonceret forskellige strategier, som der vil blive fulgt op på gennem kommende lovgivning, fonde og nationale reformer. Udvalget glæder sig især over, at den europæiske grønne pagt lægger vægt på, at »skoler, uddannelsesinstitutioner og universiteter har gode forudsætninger for at samarbejde med elever, forældre og samfundet som helhed om de forandringer, der er nødvendige for en vellykket omstilling.« Den europæiske grønne pagt understreger også vigtigheden af proaktiv opkvalificering og omskoling til at befordre den retfærdige omstilling til en grøn økonomi for alle, navnlig for arbejdstagere i sektorer med tilbagegang.

⁽¹⁴⁾ Se Cedefop (2020), Empowering adults through upskilling and reskilling pathways, »Volume 1: adult population with potential for upskilling and reskilling« for en mere detaljeret gennemgang med hensyn til lavtuddannede voksne i EU-27 og Det Forende Kongerige.

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update. Europæisk sammenfattende rapport. Forskningen under Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, Cedefop, behandler udviklingen i Tyskland, Danmark, Spanien, Estland, Frankrig og Det Forende Kongerige.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. Med den grønne pagt bekendtgør Kommissionen sin plan om at udarbejde en »**europæisk kompetenceramme** til støtte for udvikling og vurdering af viden, færdigheder og holdninger om klimaændringer og udvikling af bæredygtighed. Inden for kompetencerammen vil der være understøttende materialer til rådighed, og rammen skal fremme udveksling af god praksis i EU's netværk af læreruddannelsesprogrammer.« EØSU bifalder dette forslag og anbefaler, at Kommissionen udvikler en kompetenceramme, der kan anvendes på **formel, uformel og ikkeformel** læring under den åbne samarbejdsmetode, hvilket vil involvere repræsentanter for undervisningsministerierne, dialogpartnere fra uddannelses- og undervisningssektoren og andre relevante interessenter som f.eks. ungdoms- og uddannelses-NGO'er.

3.5. Hvad angår formel læring, går grønne færdigheder og et fokus på klimaændringer i forbindelse med læring og undervisning hånd i hånd med at gøre driften af skolen mere demokratisk og med et læringsmiljø præget af »grøn kultur«, der fører til **etablering af grønne skoler**, der med en passende klimabevidst og miljøvenlig infrastruktur drives bæredygtigt i partnerskab med hele skolesamfundet og forbereder eleverne på at bekæmpe klimaændringer som aktive medborgere, også i deres fremtidige job.

3.6. For at opnå en ressourceeffektiv og socialt inkluderende lavemissionsøkonomi er det nødvendigt, at der udvikles grønne færdigheder som led i **aktive nationale uddannelses- og kvalifikationsstrategier** og i samarbejde med relevante aktører, i effektiv dialog med arbejdsmarkedets parter og med høring af relevante civilsamfundsorganisationer, herunder studerende, unge, undervisere og forældreorganisationer. Det er desuden nødvendigt, at disse strategier udformes og ajourføres på baggrund af et effektivt system til forudsigelse og imødekommelse af fremtidige behov for kvalifikationer ⁽¹⁷⁾, hvor alle relevante interessenter inddrages, navnlig arbejdsmarkedets parter og ungdoms- og uddannelses- NGO'er, og hvor andre politiske mål tages i betragtning såsom mål med relevans for uddannelse, beskæftigelse, miljøbeskyttelse, cirkulær økonomi og migration. Det giver mulighed for rettidig og målrettet uddannelse og undervisning i grønne færdigheder, som imødekommer samfundenes og økonomiernes behov. Med henblik på at se omstillingen til en cirkulær økonomi som et strategisk mål for medlemsstaterne bør udviklingen af grønne færdigheder ligeledes afstemmes med de nationale vækststrategier for at sikre, at initiativerne inden for uddannelse og undervisning er i overensstemmelse med staternes nationale strategiske mål.

3.7. Ud over formelle uddannelser bidrager ikkeformelle rammer til udvikling af miljøborgerskab ved at tilbyde mulighederne og omstændighederne for, at unge kan tilegne sig det sæt af viden, færdigheder, værdier, holdninger og miljøvenlig adfærd, som er nødvendigt, for at den enkelte kan blive en miljøbevidst borger. Desuden står miljøbevidste borgere stærkere og er mere motiverede for at deltage i samfundet som forandringsagenter. De er orienteret mod at løse aktuelle miljøproblemer, forebygge nye, og de er indstillet på at opnå bæredygtighed og genoprette forholdet mellem menneske og natur. Pædagogikker inden for stedbaseret uddannelse, borgeruddannelse i økologi og økologisk retfærdighed, adfærdskompetencer og samfundsvidenskabelig forskningsbaseret læring kan bidrage til at udvikle unges kompetencer til den indgående borgerdeltagelse, som er en forudsætning for realiseringen af miljømæssige og sociale forandringer ⁽¹⁸⁾. Det er derfor helt afgørende at understøtte **uformelle uddannelsesprogrammer og organisationer, der anvender disse opkvalificerende metoder**, eftersom de komplementerer skolesystemets formelle uddannelse.

3.8. For at følge eksemplet fra den første **fælles samling i Rådet** nogensinde mellem EU's finans- og undervisningsministre i 2019 ⁽¹⁹⁾ opfordrer EØSU fremtidige EU-formandskaber og Kommissionen til at optrappe samarbejdet blandt rådene for uddannelse, beskæftigelse og miljø, således at beslutningstagere på højeste niveau sammenkæder bekæmpelsen af klimaændringer og vigtigheden af at sikre alle aldersgrupper grønne kvalifikationer og kompetencer.

⁽¹⁷⁾ Få mere information om forventede fremtidige kvalifikationer under et detaljeret kvalifikationsforvaltningssystem via Cedefops webside om forventede fremtidige kvalifikationer og færdigheder til imødekommelse heraf. Cedefop (2019) behandler vigtigheden af, at fremtidige kvalifikationer er målrettet grønne færdigheder: *Skills for green jobs: 2018 update*.

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi D. m.fl. (2020) *Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth*. I: Hadjichambi A. m. fl., *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education. Environmental Discourses in Science Education*, vol. 4. Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Fælles samling for uddannelses- og finansministrene.

3.9. EØSU bifalder også, at Europa-Parlamentet har vedtaget en beslutning om den europæiske grønne pagt⁽²⁰⁾, hvori det understreges, at **industristrategien** bør omfatte behørig overvejelse af virkningerne for arbejdsstyrken samt **uddannelse, omskoling og opkvalificering af arbejdstagere**⁽²¹⁾. Udvalget opfordrer Kommissionen til at se nøje på denne strategis regionale dimension og sikre, at ingen lades i stikken. Udvalget fastholder, at strategien bør omfatte en dialog mellem arbejdsmarkedets parter med fuld inddragelse af arbejdstagerne. EØSU påpeger, at virksomhederne også er nødt til at udvikle strategier for miljøbeskyttelse, hvilket igen kræver udvikling af arbejdsgivernes færdigheder.

3.10. Miljøansvarlighed begynder med oplysning af borgerne om, hvilke tekniske løsninger de kan anvende for at gøre økonomi, privatliv og husholdning grønnere. Til det formål er det afgørende, at der iværksættes foranstaltninger, således at der bliver flere teknologiske løsninger til rådighed for virksomheder, offentlige organer og husholdninger sammen med instruktion om, hvordan disse teknologiske løsninger anvendes gennem aktiv læring. Strategien for Retfærdig Omstilling⁽²²⁾ bør således **understøtte udviklingen af kompetencer og færdigheder hos voksne i alle aldre** på og uden for arbejdspladsen og dermed hjælpe den enkelte med at foretage karrierevalg, og omstillinger og at indtage en bæredygtig livsindstilling.

3.11. Det er nødvendigt at føre første princip i den europæiske søjle for sociale rettigheder ud i livet for at sikre, at alle voksne har lige adgang til inkluderende kvalitetsundervisning og livslang læring på og uden for arbejdspladsen, nemlig undervisning i grønne færdigheder og kompetencer, grønne teknologier samt hårde og bløde grønne færdigheder inden for specifikke erhverv, hvilket fører til anerkendelse af undervisning, der forbedrer kvalifikationsniveauet. Effektiv støtte til forbedret udbud af uddannelse i grønne færdigheder og kvalifikationer til grønne job bør gives til arbejdstagere på ethvert uddannelsesniveau og i virksomheder af enhver størrelse, uanset hvilken sektor og geografisk område de pågældende arbejder i. Den form for støtte bør udvikles som national sektorstrategi med inddragelse af kvalifikationsråd på sektorplan og arbejdsmarkedets parter — med særlig opmærksomhed på kvaliteten af udbydernes undervisning.

3.12. EU skal øge sine investeringer med henblik på at nedbringe CO₂-udledninger og -aftryk gennem projekter, der samtidig kan skabe kvalitetsarbejdspladser. **Finansiering til grønne færdigheder og miljøbeskyttelseskompetence** er et centralt led i **Erasmus+** til støtte for unge og uddannelsesmæssige samarbejdsprojekter i bekæmpelsen af klimaændringer, til fordel for studerendes mobilitet og muligheder for udveksling, til støtte af unge og personale med hensyn til læring, udvikling af grønne skoler og uddannelse af lærere. EØSU bemærker, at Kommissionen har arbejdet på at forsyne medlemsstaterne med nye finansielle ressourcer til at gøre skolebygninger og -drift mere bæredygtig. Målet er at løfte skoleinfrastrukturen med investeringer for 3 mia. EUR i 2020. Udvalget bakker op om, at andre EU-fonde som f.eks. ESF+, genopretningspakken og Fonden for Retfærdig Omstilling fokuserer på at yde finansiell støtte til udvikling af grønne færdigheder hos elever i alle aldre. Samtidig er det nødvendigt at sikre bæredygtige offentlige investeringer i uddannelse og erhvervsuddannelse⁽²³⁾.

3.13. Støtte til voksenuddannelse er en betydelig gevinst for den enkelte, for arbejdsgiveren og for hele økonomien i den grundlæggende **omstilling af arbejdsverdenen**, der hovedsageligt drives af klimaændringerne. **Finansiering af opkvalificering og omskoling** af arbejdsstyrken med hjælp fra ESF+, andre EU-fonde, støtte til nationale arbejdsformidlinger og arbejdsgiverbidrag er yderst vigtigt og bør bakkes op ved hjælp af strategier for effektiv omskoling og opkvalificering. Støtte til samarbejde og fælles anvendelse af ressourcer mellem virksomheder for at imødekomme uddannelsesbehovet kan være særlig nyttig for SMV'er, som mangler tiden og ressourcerne til selv at stå for uddannelsen⁽²⁴⁾. Tilegnelsen af grønne færdigheder på arbejdspladsen vil styrke resiliens og omstillingsevne hos arbejdstagere, ledere og interessenter og samtidig bidrage til den grønne vækst.

⁽²⁰⁾ Europa-Parlamentets beslutning af 15. januar 2020 om den europæiske grønne pagt.

⁽²¹⁾ Udvalgets fremhævelser.

⁽²²⁾ Mekanismen for en retfærdig omstilling er en del af investeringsplanen for et bæredygtigt Europa og vil mobilisere investeringer for mindst 100 mia. EUR for at tilføre yderligere øremærket støtte til de regioner, der er hårdest ramt af omstillingen til en klimaneutral økonomi, og som har mindre kapacitet til at håndtere udfordringen.

⁽²³⁾ EUT C 262 af 25.7.2018, s. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update. Forskningen under Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, Cedefop, behandler udviklingen i Tyskland, Danmark, Spanien, Estland, Frankrig og Det Forende Kongerige.

3.14. EØSU bifalder, at Miljørådet mødtes den 5. marts 2020 og drøftede den grønne pagt og et **grønnere europæisk semester** ⁽²⁵⁾, og anmoder Kommission om at arbejde sammen med undervisningsministerierne, de relevante dialogpartnere fra arbejdsmarkedene og civilsamfundets organisationer om at udforme landespecifikke henstillinger til EU's medlemsstater om at forbedre udbuddet af grønne færdigheder og kompetencer på alle niveauer og typer af uddannelses- og undervisningssektorer, lige fra undervisning for førskolebørn til højere uddannelse og voksenuddannelse, idet man tager højde for effektiv støtte til voksne på og uden for arbejdspladsen.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁵⁾ Rådet (miljø), 5. marts 2019.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om omstilling af industrien til en grøn og digital europæisk økonomi: lovkrav og arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets rolle**(sonderende udtalelse)**

(2021/C 56/02)

Ordfører: **Lucie STUDNIČNÁ**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 15.9.2020
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	148/89/19
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Der er en række forudsætninger for omstilling af industrien til en grøn og digital europæisk økonomi med henblik på at opnå en bæredygtig, retfærdig og socialt acceptabel fremtid i Europa. Covid-19-pandemien har forstærket behovet for en langt bredere og stærkere inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i politikudformningen på alle niveauer samt en stærk lovgivningsramme og standarder på europæisk niveau, navnlig vedrørende den sociale dagsorden. Den annoncerede handlingsplan for gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder bør spille en vigtig rolle i disse bestræbelser.

1.2. EØSU er af den opfattelse, at det er afgørende at anerkende samspillet mellem klimaforandringer, politikker for cirkulær økonomi og virksomhedernes sociale ansvar og at fremhæve de cirkulære egenskaber ved energi fra vedvarende kilder.

1.3. Arbejdsgivernes, iværksætternes og den private sektors engagement i at fremme strukturelle forandringer spiller en central rolle for omstillingen af industrien. Da innovation i Europa typisk opstår i små enheder, må der sættes fokus på at skabe et gunstigt erhvervs-klima for og at fremme potentialet for SMV'er, som leverer videnbaserede tjenester på højt niveau. De spiller ofte en pionerrolle for de tilhørende industriers markedspositionering og er pålidelige arbejdsgivere, som er modstandsdygtige over for kriser. Erfaringerne blandt socialøkonomiske virksomheder og organisationer bør også udnyttes. Disse virksomheder og organisationer er aktive inden for områder, som påvirkes af den grønne og digitale omstilling. Det er derfor nødvendigt at sikre, at deres aktiviteter og sociale innovationsprocesser fremmes.

1.4. Der bør indføres en mekanisme, som på en sammenhængende måde kanalisere finansielle ressourcer fra den private sektor i retning af investeringer, der stemmer overens med miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige kriterier (EGS-kriterier). Strategierne for bankunionen, kapitalmarkedunionen, bæredygtig finansiering, digital finansiering og SMV'er styrker derfor hinanden gensidigt og berettiger kanaliseringen af midler til mere produktive projekter i en økonomi, hvor op mod 80 % af finansieringsbehovet afhænger af banksektoren.

1.5. Et modstandsdygtigt, bæredygtigt, retfærdigt og velstående Europa kræver en lovgivningsramme, der kan fremme en retfærdig omstilling og samtidig tage hensyn til de tilknyttede etiske indvirkninger og offentlige interesser såsom forbrugerbeskyttelse, sundhed, sikkerhed og kvalitet. EØSU anbefaler, at EU-institutioner og nationale institutioner indfører nye styringsstrukturer, som kan sikre aktiv inddragelse af den lokale økonomi, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af fair foranstaltninger til at sikre, at omstillinger er socialt retfærdige. Et af de vigtigste styringsinstrumenter til at gennemføre og overvåge socialt retfærdige omstillinger er det europæiske semester. EØSU anbefaler, at der indarbejdes nye, forbedrede, målbare og supplerende sociale, økonomiske og miljømæssige indikatorer i det europæiske semester for at overvåge og følge status for principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

1.6. Regionernes rolle bør styrkes på den europæiske dagsorden for omstilling. Langsigtet planlægning, en stærk stedbaseret tilgang, intelligent specialisering og en dagsorden for menneskelig kapital er det centrale fokus såvel som at forene det langsigtede omstillingsmål med kortsigtede prioriteter.

1.7. EØSU er af den opfattelse, at finansiering og støtteinstrumenter til omstillingsrelaterede aktiviteter på EU-niveau skal suppleres med nationale midler med den nødvendige koordinering mellem de forskellige styringsniveauer. For at sikre tilstrækkelig finansiering går EØSU også ind for at udvide viften af egne indtægter.

1.8. En dagsorden for menneskelig kapital er en af forudsætningerne for en vellykket omstilling. Når det gælder udvikling af kvalifikationer og foregribelse af alle fremtidens kvalifikationsbehov, nye som gamle, er det nødvendigt, at en række aktører samarbejder, herunder uddannelsesinstitutioner, arbejdsgivere, fagforeninger, offentlige arbejdsformidlinger, NGO'er og erhvervsorganisationer.

1.9. EØSU glæder sig over den annoncerede handlingsplan for gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder. Den relevante eksisterende EU-arbejdsmarkedslovgivning bør styrkes, så den bedre støtter en retfærdig omstilling for arbejdstagere. Handlingsplanen bør fastsætte et mindsteniveau for rettigheder på EU-niveau vedrørende bl.a. retten til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen for alle arbejdstagere og i forbindelse med alle nye beskæftigelsesformer, rettigheder med hensyn til information, høring, medbestemmelse og deltagelse, som ikke kun gælder i overgangssituationer, retten til udvikling af færdigheder, minimumsstandarder for arbejdsløshedsforsikring, mindstelønninger og kollektive overenskomster.

2. Generelle bemærkninger og en fremadrettet tilgang

2.1. Denne sonderende udtalelse er udarbejdet på anmodning fra Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender som et bidrag til den kommende handlingsplan for at gennemføre den europæiske søjle for sociale rettigheder og det næste sociale topmøde i EU, som er planlagt til at finde sted i maj 2021 i Porto.

2.2. Europæiske virksomheder og arbejdstagere står over for massive sociale og økonomiske konsekvenser af covid-19-pandemien. Mange virksomheder bukker under, vi mister arbejdspladser, og husholdninger mister deres levebrød. På trods af de hidtil usete økonomiske redningsforanstaltninger, som skal afbøde nedlukningens virkninger på job og virksomheder, er de økonomiske prognoser meget bekymrende. EU's økonomi forventes at falde med 8,3 % i 2020 og vokse med 5,8 % i 2021. Væksten i 2021 vil altså være lidt mindre robust end forudset i foråret ⁽¹⁾. Medlemsstaterne har et rekordhøjt gældsniveau, og EU har også for første gang stiftet fælles gæld. Vi kender desuden ikke konsekvenserne af Brexit.

2.3. Vigtige industrier og sektorer skal udpeges og støttes, lige fra menneskelige ressourcer til forskning, med henblik på at skabe en europæisk industripolitik, der beskytter disse strategiske sektorer i markedet og sikrer forsyningssikkerhed for centrale ressourcer. Europas industripolitik bør fungere som overordnet politik, der koordinerer de forskellige europæiske politikker på en sammenhængende og omfattende måde med henblik på at skabe synergieffekter. En sådan omstilling vil kræve, at Kommissionen sætter kursen, og at medlemsstaternes politikker tilpasses til EU's. Dette er ikke ensbetydende med micromanaging, men det betyder, at politikkerne tilpasses, så de er sammenhængende og fremmer omstillingen. Denne proces vil kun være mulig med aktiv deltagelse af civilsamfundets organisationer og arbejdsmarkedets parter. Uden en »social pagt« baseret på EU-borgernes demokratiske og effektive deltagelse vil der ikke være nogen grøn pagt til fordel for alle.

2.4. Der bør indføres en mekanisme, som på en sammenhængende måde kanalisere finansielle ressourcer fra den private sektor i retning af investeringer, der stemmer overens med miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige kriterier (EGS-kriterier). Strategierne for bankunionen, kapitalmarkedsunionen, bæredygtig finansiering, digital finansiering og SMV'er styrker derfor hinanden gensidigt og berettiger kanaliseringen af midler til mere produktive projekter i en økonomi, hvor op mod 80 % af finansieringsbehovet afhænger af banksektoren.

2.5. Det begreb, der er opstået i denne forbindelse med hensyn til miljømæssige og teknologiske forandringer, er »retfærdig omstilling«. EØSU anser en retfærdig omstilling for en central komponent i såvel budgettet som genopretningsplanen med henblik på en grønnere europæisk økonomi. Det er derfor nødvendigt at udvikle en bredere forståelse af en »retfærdig omstilling« (for andet end kulstofbaserede økonomier), som fuldt ud gennemfører den europæiske søjle for sociale rettigheder ⁽²⁾, baseret på en ny social kontrakt, og samtidig fremmer reformer af omfordelingssystemer, balance mellem arbejdsliv og privatliv samt ligestilling mellem kønnene. I forbindelse med gennemførelsen af den

⁽¹⁾ Kommissionens økonomiske sommerprognose 2020: en dybere og mere uensartet recession.

⁽²⁾ EUT C 364 af 28.10.2020, s. 1.

europæiske søjle for sociale rettigheder er følgende især vigtigt: sikring af kvalitetsjob for alle, adgang til uddannelse af høj kvalitet, herunder retten til livslang læring, særligt for sårbare grupper, lige adgang til sundhedspleje og sociale tjenester for alle, social beskyttelse og inklusion af sårbare grupper såsom langtidsledige, kvinder, unge, migranter og personer med handicap. Alle disse vigtige mål kan opnås på grundlag af en blomstrende økonomi, udbud af nye og højt kvalificerede job blandt arbejdsgiverne og de nødvendige investeringer i nye teknologier.

2.6. Lande og regioner under industriel omstilling har typisk udfordringer med at modernisere deres industrielle grundlag, opkvalificere arbejdsstyrken, kompensere for tab af arbejdspladser i centrale sektorer og øge den lave produktivitet, som begrænser væksten i indkomsten. Generelt vil de have gavn af grønne og teknologiske fremskridt og den udvikling, der følger med, men nogle steder og visse befolkningsgrupper, navnlig udsatte grupper såsom personer med handicap, de ældre, romaer og migranter, risikerer at blive sejlet agterud. At gøre noget ved de udfordringer, der er knyttet til de langsigtede omstillinger, kræver foregribelse af forandringer og aktiv forvaltning af omstillingen fra politikere, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundets organisationer og centrale interessenter i disse lande og regioner. Social dialog, oplysning, høringer og deltagelse af arbejdstagerne og deres organisationer, herunder i beslutningstagende organer (udvalg og bestyrelser), spiller en central rolle med hensyn til at adressere og påvirke virksomhedernes beslutningstagning, så omstillingen håndteres på en fremtidsorienteret måde. EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at styrke og udvikle den sociale dimension i den kommende opdaterede industristrategi.

2.7. Det er i alle interessentgruppers interesse at håndtere pandemikrisen og skabe mulighed for en vellykket industriel omstilling, og det kræver en fælles indsats og fælles mål (såsom langsigtet erhvervsudvikling) og en effektiv social dialog i et tillidsfuldt klima samt en positiv indstilling. EØSU er af den opfattelse, at god — og dermed bæredygtig — virksomhedsledelse med fælles foregribelse af forandringer skal være baseret på det indre markeds velgennemprøvede mindstestandarder, idet arbejdstageres stemme kommer til udtryk gennem oplysning, høringer og arbejdstagerdeltagelse i virksomhedernes bestyrelseslokaler.

2.8. Digitalisering og automatisering har både positive og negative indvirkninger på økonomien og samfundet. Omstillingen kræver en lovgivning, som holder trit med den teknologiske transformation, og foregribelse af forandringer bl. a. ved at inddrage arbejdsmarkedets parter. De europæiske samarbejdsudvalg og samarbejdsudvalg i europæiske selskaber (SE) kan tjene som et positivt eksempel på obligatorisk, grænseoverskridende inddragelse af arbejdstagere i at afbalancere interesser og finde løsninger i en ånd af socialt partnerskab. Dette indebærer at sikre uddannelse for arbejdstagere og forhandle kollektive overenskomster med henblik på at støtte selvstændigt arbejde og en god balance mellem arbejdsliv og privatliv. Digitaliseringen og internetøkonomien har også ført til, at der er opstået nye former for arbejde, herunder platformarbejde, hvor arbejdstagerne ikke har nogen form for sociale rettigheder og sikkerhed i jobbet og ofte arbejder under meget usikre forhold og med en uklar status. Deres arbejdsbetingelser og status bør harmoniseres på europæisk niveau for at tilskynde til retfærdig mobilitet og integration på det indre marked⁽³⁾. Til dette formål anser EØSU det for nødvendigt at skabe retssikkerhed for arbejdstagerne ved at definere en juridisk status for arbejde i den digitale platformøkonomi. Lav eller ingen adgang til social beskyttelse medfører en omkostning, ikke kun for arbejdstagerne selv, men også for de sociale sikringsystemer.

2.9. Den digitale omstilling kan også medføre risici på områder som finansiel stabilitet, økonomisk kriminalitet og forbrugerbeskyttelse. Disse risici kan øges yderligere som følge af det fragmenterede lovgivningslandskab i EU og en ujævn global udvikling med hensyn til at regulere sektoren. EØSU anser det derfor for nødvendigt, at EU skaber en omfattende og stabil lovgivningsramme på dette område. Udvalget anbefaler også, at EU genoptager sit initiativ vedrørende beskatning af store digitale selskaber⁽⁴⁾.

2.10. Arbejdstagere skal sættes i stand til at forberede sig på passende vis til arbejdsmarkedet, og økonomiske forandringer, som allerede er i gang, vil være fundamentale for vækst i industrien og for Europas økonomiske succes set i et bredere perspektiv. Nye og højere kvalifikationer, også for industriarbejdere, udgør en udfordring for lærlingssystemerne. Højere kvalifikationer kræver mere erhvervsuddannelse på tertiære uddannelsesinstitutioner. I kontrast til de bedst

⁽³⁾ EUT C 429 af 11.12.2020, s. 173.

⁽⁴⁾ EUT C 429 af 11.12.2020, s. 6.

udformede grund- og læringseuddannelsessystemer er manglen på nationale rammer og kvalitetskontrol problematisk, og det samme gælder overgangen fra grund- og læringseuddannelsessystemer til tertiær uddannelse. Fremtiden vil kræve samarbejde og innovation af både civilsamfundet og forvaltninger på alle niveauer for at skabe de lige vilkår, som de organisationer, der er repræsenteret i EØSU, udtrykker ønske om ⁽⁵⁾.

2.11. EØSU bemærker, at digital teknologi og applikationer, som benytter kunstig intelligens, bør have mennesket i centrum og være til gavn for samfundet som helhed, og støtter en lovgivningsramme for kunstig intelligens. Den grønne og digitale omstilling bør ikke modarbejdes, og EU bør fremme udvikling af AI-systemer målrettet til specifikke applikationer med henblik på at fremskynde den økologiske omstilling og klimaomstillingen ⁽⁶⁾.

3. Innovation

3.1. Der vil være et stort behov for innovation — fra skabelse og fremskyndelse af nye, kulstoffattige produktionsprocesser (hvoraf mange kræver fundamentalt anderledes design- og produktionsmetoder, foruden nyskabende råstoffer og/eller centrale industrielle processer) til innovation ikke kun i mere cirkulære værdikæder for grundlæggende industrier, men også i de energisystemer, der driver dem. Desuden er det nødvendigt, at de mest lovende kulstoffattige teknologier kan anvendes på industrielt niveau. Dette vil kræve en hurtig politisk støtte til senest i 2030 at introducere og fremme opskaleringen af nye kulstoffattige produktionsveje og materialeanvendelser.

3.2. De transformationer, der er nødvendige for at opnå en retfærdig omstilling i hele EU, vil kræve en fælles ramme for at mobilisere regeringer, erhvervslivet og civilsamfundet omkring en målrettet problemløsning. Social innovation spiller en stor rolle i den forbindelse. I denne sammenhæng kan det være et vigtigt skridt at skabe en EU-strategi for social innovation på tværs af sektorer, give aktørerne i den sociale økonomi større anerkendelse og teste og måske anvende deres forretningsmodeller. Dette ville bidrage til at udvikle et økosystem for støttede forsøg på EU-plan samt på nationalt, regionalt og lokalt plan.

4. Fremme af iværksætteri og den private sektors engagement

4.1. Iværksætteri og den private sektors engagement, som driver strukturelle ændringer, spiller en central rolle i omstillingen af industrien. Hvor der er en stærkt industriel tradition, er der ofte også en række barrierer for innovativt iværksætteri, navnlig lave niveauer af opstarts- og opskaleringsaktivitet, en svag iværksætterkultur og mangel på innovation og effektivt forbundne vidennetværk.

4.2. Da innovation i Europa typisk opstår i små enheder, må der sættes fokus på at fremme potentialet for SMV'er, som leverer videnbaserede tjenester på højt niveau, f.eks. inden for de liberale erhverv, også hvad angår finansiering. De spiller ofte en pionerrolle for de tilhørende industriers markedspositionering og er pålidelige arbejdsgivere, som er modstandsdygtige over for kriser.

4.3. Socialøkonomiske virksomheder og organisationer, som er aktører i en sektor, der har vist stor modstandsdygtighed og bidraget til at mildne virkningerne af covid-19-krisen, er især aktive på områder, som påvirkes af den digitale og den grønne omstilling. Det er derfor nødvendigt at sikre, at deres operationer og sociale innovationsprocesser fremmes.

5. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets rolle

5.1. EØSU har understreget, at »de ændringer, som nye teknologier, kunstig intelligens og big data medfører for produktionsprocesserne og økonomien generelt, også vil medføre væsentlige ændringer på arbejdsmarkedet«, og at det er vigtigt, at »disse ændringer sker inden for rammerne af en konstruktiv social dialog og under hensyntagen til arbejdstagernes rettigheder og livskvalitet« ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ EØSU's studie *En ny konsensus om det europæiske civilsamfunds værdier og evalueringen af disse*.

⁽⁶⁾ EUT C 47 af 11.2.2020, s. 64.

⁽⁷⁾ EUT C 353 af 18.10.2019, s. 6.

5.2. Det er afgørende med et tæt samarbejde mellem de centrale lokale og regionale interessenter for at udpege de mest bæredygtige applikationer og maksimere den socioøkonomiske udvikling. Arbejdsmarkedets parter gode praksis på alle niveauer baseret på kollektive aftaler, som skaber lige vilkår for de økonomiske konkurrenter inden for en sektor eller en region, leverer et benchmark for at skabe en strategi for retfærdig omstilling i relation til dekarboniseringen og andre klimapolitiske mål ⁽⁸⁾.

6. En retfærdig omstilling — styring og lovgivningsmæssige krav

6.1. Overgangen til en klimaneutral økonomi medfører en række komplekse styringsmæssige udfordringer for politikerne. En af disse udfordringer er at skabe balance mellem omstillingens langsigtede strategiske dimension og behovet for handling på kort sigt. Omstillingen kræver langsigtet strategisk tænkning og politikudformning, men den kræver også en evne til at rumme valgcyklusser og regeringers og andre interessenters hertil knyttede ønske om at se resultaterne af de gennemførte projekter.

6.2. Et af de vigtigste styringsinstrumenter til at gennemføre og overvåge socialt retfærdige omstillinger er det europæiske semester. Det er yderst vigtigt, at der sker en løbende evaluering af europæiske og nationale politikker på socialt, økonomisk og miljømæssigt niveau. Det europæiske semester har gradvist udviklet en mere social dimension, men dets makroøkonomiske og finanspolitiske dimensioner er stadig fremherskende. EØSU foreslår derfor, at der indarbejdes nye, forbedrede, målbare og komplementerende sociale, økonomiske og miljømæssige indikatorer i det europæiske semester med henblik på at overvåge og følge status for alle aspekter af den europæiske søjle for sociale rettigheder og dens principper samt de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling ⁽⁹⁾, som kan skabe synergier med den sociale resultattavle ved at indføre begrebet bæredygtig velfærdøkonomi for alle ⁽¹⁰⁾, sammen med målrettede sociale og miljømæssige landespecifikke henstillinger ⁽¹¹⁾. Det europæiske semester er nu også blevet revideret med henblik på at sørge for mere handling til støtte for genopretningen, hvilket EØSU håber også kan bidrage til at forny hele EU's styringsmekanisme og få det til at fungere som en ledende kraft for demokratiets overlevelse samt for konvergens i opadgående retning i EU.

6.3. En omfattende analyse af synergier og kompromiser mellem de mål, initiativer og anbefalinger, som foreslås af EU på semesterets forskellige politiske områder, ville kræve en høj grad af integration, sammenhæng og koordinering af politikken mellem de forskellige institutionelle aktører, som har ansvaret for den økonomiske, sociale og miljømæssige politik, og en forbedring af deres analysekapacitet.

6.4. For at modvirke den institutionelle ubalance mellem økonomisk og social styring foreslår EØSU desuden, at man anvender en »gylden regel« ⁽¹²⁾ ved anvendelsen af EU's finanspolitiske regler, som undtager offentlige investeringer fra underskudsberegninger og tager hensyn til eksisterende gældsniveauers bæredygtighed, med henblik på at sikre en moderne sundhedspleje og økologisk, uddannelsesmæssig og teknologisk infrastruktur og undgå en hidtil uset recession ⁽¹³⁾.

6.5. EØSU hilser ligeledes Kommissionens suspension af stabilitets- og vækstpagten velkommen og opfordrer til, at den revideres ⁽¹⁴⁾ med henblik på at sikre både stabilitet og vækst for at fremme den europæiske industris genopretning og omstilling til en klimaneutral, cirkulær og digital økonomi.

7. Regionale forudsætninger for omstilling af industrien

7.1. Omstilling af industrien optræder i mange former, og det er derfor vanskeligt at anvende en standardmodel til at udvikle nye veje for industrien. Mens nogle økonomiske sektorer vil være i tilbagegang, med et »uopretteligt« fald i den økonomiske produktion og beskæftigelsen, vil andre skulle gå gennem dramatiske omstruktureringer. Det vil kræve en sammenhængende politisk tilgang og store offentlige som private investeringer og skal ledsages af velfungerende lokale og regionale arbejdsmarkeder.

⁽⁸⁾ Rammeaftale for en retfærdig omstilling af kulminedriften og bæredygtig udvikling for minesamfundene 2019-2027 (Spanien); Job for klimaet (Portugal); Arbejdsmarkedets parter aftale om en retfærdig omstilling og klimaforandringer (Grækenland); Thyssenkrupp Steel Europe; Fremtidens pagt for stål 20-30 (Tyskland (marts 2020)).

⁽⁹⁾ EUT C 120 af 14.4.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ C. Charveriat and E. Bodin (2020), Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽¹¹⁾ EUT C 14 af 15.1.2020, s. 1.

⁽¹²⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 1.

⁽¹³⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 1

⁽¹⁴⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 1

7.2. Det kan være vanskeligt at forene den langsigtede ambition om omstilling med kortsigtede prioriteter, da det muligvis ikke er let at samle offentlig tilslutning til politiske tiltag, som har en begrænset øjeblikkelig effekt. Dette sætter de regioner, der er under omstilling af industrien, i en vanskelig situation. På den ene side skal de håndtere det øjeblikkelige behov for handling som følge af et fald i de traditionelle industrier og tackle spørgsmål som højere arbejdsløshed, indkomsttab og forringede levevilkår for dele af befolkningen, navnlig dårligt stillede og udsatte grupper såsom personer med handicap eller de ældre. På den anden side skal de handle for at gribe de muligheder, der er knyttet til en modernisering af industrien, såsom at tiltrække brancher med større merværdi, skabe og/eller tiltrække nye virksomheder og forretningsmodeller og gøre bedre brug af støtteteknologier. Hvis det ikke gøres rigtigt, har det politiske konsekvenser, som også kan påvirke støtten til klimaindsatsen. Den voksende støtte til stærkt højreorienterede bevægelser i Europa og andre steder kan delvis spores tilbage til afindustrialiseringen, hvor hele regioner er blevet sejlet agterud⁽¹⁵⁾.

8. Møde med regionerne under omstilling af industrien: de vigtigste resultater

8.1. Regionernes rolle i omstillingsprocessen bør styrkes på den europæiske dagsorden. Inddragelse af regionale forvaltninger kan bidrage til at skabe de nødvendige økosystemer for en vellykket omstilling. Langsigtet planlægning, en stærk stedbaseret tilgang, intelligent specialisering og en dagsorden for menneskelig kapital er blevet nævnt som forudsætninger for denne proces.

8.2. Flere regioner i Europa — især kul- og stålregionerne — har allerede været gennem en omstilling af enten økonomiske eller klimamæssige årsager. Den vigtigste forudsætning for en vellykket omstilling er en inkluderende, foregribende tilgang for at sikre, at borgerne har en anstændig fremtid. Dette omfatter udarbejdelse af en realistisk køreplan, oprettelse af den nødvendige forskningsinfrastruktur og tilvejebringelse af teknologiske, innovationsmæssige, akademiske og uddannelsesmæssige faciliteter sammen med den nødvendige finansiering. For at sikre tilstrækkelig finansiering bør de europæiske instrumenter, som skal støtte disse regioner (f.eks. den europæiske fond for retfærdig omstilling) ikke erstatte nationale bestræbelser.

9. Finansiering og støtte til omstillingsrelaterede aktiviteter og projekter på EU-niveau

9.1. Den industrielle omstilling kan skabe enorme muligheder, men det kræver store investeringer i avanceret produktion og tilgængelig infrastruktur samt forskning og innovation at udnytte disse muligheder. Det kræver også en startudgift, som omfatter indkomsterstattende ydelser og udgifter til (om-)kvalificering af arbejdstagere.

9.2. Mange instrumenter er allerede på plads, både på nationalt plan og på EU-plan, for at støtte omstillingsrelaterede aktiviteter og projekter. Målet om at opnå en retfærdig omstilling blev også gentaget i EU's genopretningsplan. Imidlertid sker det for ofte, at politiske støtteforanstaltninger bliver udformet og gennemført uafhængigt af hinanden på forskellige styringsniveauer med beskeden eller ingen koordinering og begrænset overvågning og evaluering.

9.3. EØSU opfordrer Rådet og Europa-Parlamentet til at øge og tildele tilstrækkelige midler til investeringsbehov i FFR 2021-2027 med henblik på at levere en reel og radikal grøn og digital omstilling. For at opnå tilstrækkelig finansiering går EØSU også ind for at udvide EU's egne indtægter, eventuelt ved at inkludere en skat på digitale tjenester, et fælles konsolideret selskabsskattegrundlag og en skat på finansielle transaktioner⁽¹⁶⁾.

9.4. I den nuværende programmeringsperiode fastsætter reglerne for store virksomheder, som har modtaget støtte fra de europæiske struktur- og investeringsfonde, at de skal betale dette bidrag tilbage, hvis de inden for ti år efter den sidste støtteudbetaling flytter produktionsaktiviteten til udlandet uden for EU (artikel 71, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013⁽¹⁷⁾). EØSU mener, at bestemmelserne bør strammes for den kommende programmeringsperiode for at fremme tilbageflytning og sikre samhørighed, bevare produktionskapaciteten, sætte skub i beskæftigelsen og fremme en mere bæredygtig »territorial udvikling«.

⁽¹⁵⁾ A. Rodríguez-Pose (2017), »The revenge of the places that don't matter (and what to do about it)«, Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, Vol. 11, No. 1, s. 189-209.

⁽¹⁶⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 106.

⁽¹⁷⁾ EUT L 347 af 20.12.2013, s. 320.

9.5. Udvalget bakker også op om forbedringen af EU's finanspolitiske styring med hensyn til bæredygtighedsrisiciene, hvor der trækkes på erfaringerne fra gennemgangen af bedste praksis for grøn budgetlægning og finanspolitiske planer. Der er desuden behov for skattemæssige incitamenter for at tilskynde virksomheder og enkeltpersoner til at investere i grønne initiativer med social effekt ⁽¹⁸⁾.

9.6. De udfordringer, som Europa står over for i forbindelse med omstillingen til en grøn og digital økonomi, kræver store investeringer, som ikke kan sikres alene gennem offentlige midler og traditionel finansiering gennem banklån. Der bliver brug for store investeringssummer fra den private sektor. Der bør indføres en mekanisme, som på en sammenhængende måde kanalisere finansielle ressourcer fra den private sektor i retning af investeringer, der stemmer overens med miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige kriterier (EGS-kriterier). Strategierne for bankunionen, kapitalmarkedsunionen, bæredygtig finansiering, digital finansiering og SMV'er styrker derfor hinanden gensidigt og berettiger kanaliseringen af midler til mere produktive projekter. EØSU glæder sig over oprettelsen af platformen for bæredygtig finansiering og forventer, at det vil sætte skub i udviklingen af et socialt klassificeringssystem.

10. Beskæftigelsesmæssige konsekvenser

10.1. Da omstillingen af industrien ofte kræver et skifte fra gamle og traditionelle fremstillingsindustrier til fremtidsorienterede aktiviteter (også i traditionelle sektorer), kan det føre til arbejdsløshed, som ligger over gennemsnittet (i det mindste midlertidigt), som følge af at afindustrialiseringen er koncentreret lokalt, og at kvalifikationsgrundlaget ligger inden for sektorer i nedgang. Foregribelse og inddragelse af arbejdstagerrepræsentanter på branche- og virksomhedsniveau, før beslutningerne bliver taget, er helt grundlæggende. Det er afgørende, at politikker vedrørende omstillingen af industrien hjælper arbejdstagerne og lokalsamfundene, særligt arbejdstagere med handicap og andre arbejdstagere fra udsatte grupper, med at klare omstillingen med færrest mulige forstyrrelser og samtidig maksimere de potentielle fordele.

10.2. Kvalifikationer

10.2.1. En vellykket omstilling til fremtidens arbejde kræver, at beskæftigelses- og kvalifikationspolitikker skræddersys til de lokale arbejdsmarkedsforhold. Samtidig skal udbuddet af kvalifikationer matches med efterspørgslen. Det er nødvendigt at kombinere en bedre foregribelse af fremtidige behov for kompetencer og et passende udbud gennem omskoling og opkvalificering af arbejdstagere, herunder gennem adgang til livslang læring, med politikker, der fremmer investeringer i nye kilder til beskæftigelse og produktivitetsvækst. Industriel forskning og udvikling bør specifikt søge efter muligheder for at etablere teknologisk lederskab, hvilket vil skabe muligheder for opkvalificering. Tekniske institutter, erhvervsorganisationer og NGO'er vil ligesom offentlige arbejdsformidlinger også have en central rolle at spille med hensyn til at yde backup i form af omskolingsprogrammer.

10.2.2. EØSU noterer, at støtte til mennesker i form af faglig uddannelse i en retfærdig digital og grøn omstilling starter med valideringen af ikkeformel og uformel læring og med at sikre anerkendelsen og certificeringen af uddannelseskurser, således at disse kan indgå som en fuldgyldig del af en persons kvalifikationer ⁽¹⁹⁾.

10.3. Dagsordenen for færdigheder bør lægge større vægt på udviklingen af nøglekompetencer i de obligatoriske uddannelsesforløb/læseplaner samt på unges og voksnes læring.

10.4. Kommissionen har udsendt en handlingsplan for digital uddannelse (2021-2027) ⁽²⁰⁾. Denne bør være en tværgående strategi, som også kan øge den strategiske vigtighed af uddannelse og erhvervsuddannelse inden for de politiske områder på europæisk niveau.

⁽¹⁸⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 63.

⁽¹⁹⁾ EUT C 10 af 11.1.2021, s. 40.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf

10.5. Handlingsplan til gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder

En retfærdig omstilling kræver passende sociale politikker til at støtte gode arbejdsvilkår, velfungerende kollektive overenskomstforhandlinger og ordninger for arbejdsmarkedsrelationer samt ordentlig social beskyttelse til at hjælpe arbejdstagere under omstilling. EØSU vil gerne fremsætte nogle forslag til Kommissionens kommende handlingsplan med henblik på gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder.

10.5.1. EØSU foreslår, at Kommissionen revurderer den relevante arbejdsmarkedslovgivning i EU og styrker den, så den støtter en retfærdig omstilling for arbejdstagerne bedre.

10.5.2. Retten til sikkerhed og sundhed er en grundlæggende arbejdspladsrettighed for alle arbejdstagere, uanset deres ansættelsesforhold eller den forretningsmodel, de arbejder under. EØSU er meget bekymret for, at visse nye former for arbejde, som skabes af klimaomstillingen og den digitale omstilling, kan falde uden for anvendelsesområdet for bestemmelserne om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Desuden har der allerede vist sig betydelige risici på digitaliserede arbejdspladser, herunder intensivering af arbejdet, stress og psykosocial vold⁽²¹⁾, og i fremtiden kan vi forvente at se ulykker forårsaget af kunstig intelligens⁽²²⁾, ulykker, som det er nødvendigt at forhindre. EØSU opfordrer derfor til, at alle arbejdstagere i EU skal være beskyttet af reglerne om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen⁽²³⁾.

10.5.3. EØSU opfordrer Kommissionen til jævnligt at evaluere databeskyttelsesdirektivet (GDPR) og de tilknyttede direktiver i lyset af den teknologiske udvikling⁽²⁴⁾.

10.5.4. Social dialog på nationalt og europæisk niveau spiller en central rolle for udformningen af den økonomiske politik samt arbejdsmarkeds- og socialpolitikken. EØSU støtter udviklingen — inden for rammerne af den sociale dialog på de rette regionale, nationale og europæiske niveauer — af egnede foranstaltninger til en »retfærdig omstilling« med henblik på at forvalte, ændre og give minimumsbeskyttelse i tilfælde af omorganisering af arbejdspladser eller kollektive afskedigelser, som skyldes omstillinger (som følge af teknologi, demografi, globalisering, klimaforandringer eller den cirkulære økonomi), herunder retten til at deltage i overenskomstforhandlinger, med henblik på at foregribe ændringer og yde støtte til berørte arbejdstagere (tilpasning af direktivet vedrørende kollektive afskedigelser)⁽²⁵⁾.

10.5.5. EØSU gentager, at det er nødvendigt at føre dialog med og informere arbejdstagerne og deres repræsentanter, når der indføres ændringer, nye teknologier og AI-systemer, som kan føre til ændringer i tilrettelæggelse af og tilsyn og kontrol med arbejdet, og i systemer til vurdering og rekruttering af arbejdstagere. Retten til information og høring i overensstemmelse med direktivet om europæiske samarbejdsudvalg skal sikres i alle virksomheder, og der bør indføres en harmoniseret ramme på EU-niveau for deltagelse på bestyrelsesplan. EØSU opfordrer derfor til, at der indføres en stærk og robust europæisk ramme for information og høring og inddragelse af arbejdstagerne⁽²⁶⁾ som et vigtigt aspekt af arbejdet med at udvikle retfærdige og fair veje til genopbygning og/eller den miljømæssige og digitale omstilling. Kommissionen bør fremme den sociale dialog med henblik på at inddrage arbejdstagerne i den klimamæssige og digitale omstilling i alle medlemsstaterne og overvåge resultaterne heraf i det europæiske semester.

10.5.6. Der er behov for en ramme for socialt ansvarlig omstrukturering og foregribelse af virksomhedsforandringer, som supplerer arbejdstagernes eksisterende oplysnings-, hørings- og medbestemmelsesrettigheder og er i overensstemmelse med de centrale elementer i den europæiske sociale model⁽²⁷⁾. EØSU mener, at Kommissionen bør revidere EU-kvalitetsrammen for foregribelse af forandringer og omstruktureringer og foreslå et retligt grundlag for specifikke rammebetingelser vedrørende arbejdstagernes deltagelse med henblik på at forbedre arbejdstagernes inddragelse i at imødegå udfordringerne i forbindelse med den grønne pagt og den digitale omstillingsproces⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ ILO (2019) *The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work*.

⁽²²⁾ EUT C 47 af 11.2.2020, s. 64.

⁽²³⁾ EUT C 14 af 15.1.2020, s. 52.

⁽²⁴⁾ EUT C 47 af 11.2.2020, s. 64.

⁽²⁵⁾ EUT C 14 af 15.1.2020, s. 1.

⁽²⁶⁾ EUT C 10 af 11.1.2021, s. 14.

⁽²⁷⁾ EUT C 161 af 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁸⁾ EUT C 364 af 28.10.2020, s. 1.

10.5.7. Handlingsplanen bør fastsætte et mindsteniveau af rettigheder på EU-niveau, og EØSU har opfordret til handling vedrørende beskyttelse af en minimumsindkomst⁽²⁹⁾ for at dæmme op for fattigdom og fremme et inkluderende arbejdsmarked og glæder sig derfor over Kommissionen og det tyske rådsformandskabs planer om at indføre en europæisk ramme for minimumsindkomst⁽³⁰⁾. EØSU har anbefalet en udforskning af muligheden for at fastsætte fælles minimumsstandarder på området for arbejdsløshedsforsikring i EU-medlemsstaterne⁽³¹⁾. Udvalget har ligeledes opfordret til et europæisk initiativ om mindsteløn og kollektive overenskomstforhandlinger⁽³²⁾ og glæder sig derfor over⁽³³⁾ Kommissionens initiativ om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union⁽³⁴⁾.

10.6. *En ny social kontrakt*

Med henblik på at skabe de veje til genopretning, som investerer i job og beskytter rettigheder og en løn, man kan leve af, at genopbygge stærke arbejdsmarkedsinstitutioner for alle arbejdstagere i overensstemmelse med tidligere forpligtelser og at sikre social beskyttelse opfordrer EØSU til, at en retfærdig omstilling får en central plads i genopretningen gennem social dialog og med aktiv inddragelse af civilsamfundet for at bidrage til udformningen af en social, retfærdig og inkluderende omstilling af industrien.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁹⁾ EUT C 190 af 5.6.2019, s. 1.

⁽³⁰⁾ Rådets konklusioner om styrkelse af mindsteindkomstsikringen til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse under og efter covid-19-pandemien.

⁽³¹⁾ EUT C 97 af 24.3.2020, s. 32.

⁽³²⁾ EUT C 429 af 11.12.2020, s. 159.

⁽³³⁾ EUT C 364 af 28.10.2020, s. 1.

⁽³⁴⁾ COM(2020) 682 final.

BILAG

Følgende ændringsforslag opnåede mindst en fjerdedel af stemmerne, men blev forkastet under debatten (forretningsordenens artikel 59, stk. 3):

a) Punkt 2.1 (ændringsforslag 9)

Ændres som følger:

~~2.1. Denne sonderende udtalelse er udarbejdet på anmodning fra Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender som et bidrag til den kommende handlingsplan for at gennemføre den europæiske søjle for sociale rettigheder og det næste sociale topmøde i EU, som er planlagt til at finde sted i maj 2021 i Porto. Denne sonderende udtalelse er udarbejdet på anmodning fra Europa-Parlamentets Udvalg om Beskæftigelse og Sociale Anliggender. Ifølge Europa-Parlamentets skrivelse bør udtalelsen navnlig omfatte følgende emner: en retfærdig omstilling, den grønne pagt, den digitale omstilling, industristrategien samt beskæftigelse og social inklusion, som er kernen i en række igangværende og fremtidige lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige sager knyttet til den grønne og digitale omstilling.~~

Afstemmingsresultat:

For: 99

Imod: 129

Hverken for eller imod: 20

b) Punkt 2.2 (ændringsforslag 10)

Ændres som følger:

~~2.2. Europæiske virksomheder og arbejdstagere står over for massive økonomiske og sociale og økonomiske konsekvenser af covid-19-pandemien. Mange virksomheder bukker under, ~~vi~~ folk mister deres arbejde ~~pladser~~, og husholdninger mister deres levebrød. På trods af de hidtil usete økonomiske redningsforanstaltninger, som skal afbøde nedlukningens virkninger på job og virksomheder, er de økonomiske prognoser meget bekymrende. EU's økonomi forventes at falde med 8,3 % i 2020 og vokse med 5,8 % i 2021. Væksten i 2021 vil altså være lidt mindre robust end forudset i foråret ⁽¹⁾. Covid-19-pandemien har ramt den europæiske økonomi hårdt. Mange virksomheder bryder sammen, vi mister arbejdspladser, husholdningerne mister deres levebrød, og sundhedstjenesterne mister deres effektivitet. Medlemsstaterne har et rekordhøjt gælds niveau, der overskrider de gældende udgiftsregler, og EU har også for første gang stiftet fælles gæld. Vi kender desuden ikke konsekvenserne af Brexit, og vi ved heller ikke, hvornår pandemien er ovre.~~

Afstemmingsresultat:

For: 95

Imod: 140

Hverken for eller imod: 22

c) Punkt 2.3 (ændringsforslag 11)

Ændres som følger:

2.3. Vigtige industrier og sektorer skal udpeges og støttes, lige fra menneskelige ressourcer til forskning, med henblik på at skabe en europæisk industripolitik, der beskytter disse strategiske sektorer i markedet og sikrer forsyningssikkerhed for centrale ressourcer. Europas industripolitik bør fungere som overordnet politik, der koordinerer de forskellige europæiske politikker på en sammenhængende og omfattende måde med henblik på at skabe synergieffekter. En sådan omstilling vil kræve, at Kommissionen sætter kursen, og at

⁽¹⁾ Kommissionens økonomiske sommerprognose 2020: en dybere og mere uensartet recession.

medlemsstaternes politikker tilpasses til EU's. Dette er ikke ensbetydende med micromanaging, men det betyder, at politikkerne tilpasses, så de er sammenhængende og fremmer omstillingen. Denne proces vil kun være mulig med aktiv deltagelse af civilsamfundets organisationer og arbejdsmarkedets parter. ~~Uden en »social pagt« baseret på EU-borgernes demokratiske og effektive deltagelse vil der ikke være nogen grøn pagt til fordel for alle.~~

Afstemningsresultat:

For: 91

Imod: 137

Hverken for eller imod: 18

d) Punkt 2.5 NYT (ændringsforslag 13)

Nyt punkt tilføjes:

2.5. Den bedste politiske reaktion er at indfri forventningerne til NextGenerationEU, hvilket giver en enestående mulighed for en hurtig og transformativ genopretning. Det bør prioriteres højest at sætte dette i gang og inddrage den private sektor.

Afstemningsresultat:

For: 97

Imod: 136

Hverken for eller imod: 22

e) Punkt 2.6 NYT (ændringsforslag 14)

Nyt punkt tilføjes:

2.6. Udfordringerne som følge af Brexit bør overvindes ved at presse kraftigt på med hensyn til at styrke det indre marked og dermed skabe et stærkere, sundt og konkurrencedygtigt miljø for virksomhederne.

Afstemningsresultat:

For: 93

Imod: 141

Hverken for eller imod: 20

f) Punkt 2.4 (ændringsforslag 15)

Ændres som følger:

2.4. Det begreb, der er opstået i denne forbindelse med hensyn til miljømæssige og teknologiske forandringer, er »retfærdig omstilling«. EØSU anser en retfærdig omstilling for en central komponent i såvel budgettet som genopretningsplanen med henblik på en grønnere europæisk økonomi. Det er derfor nødvendigt at udvikle en bredere forståelse af en »retfærdig omstilling« (for andet end kulstofbaserede økonomier), som fuldt ud gennemfører den europæiske søjle for sociale rettigheder^(*), baseret på en ny social kontrakt, og samtidig fremmer reformer af omfordelingssystemer, baseret på balance mellem arbejdsliv og privatliv samt ligestilling mellem kønnene. I forbindelse med gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder er følgende især vigtigt: sikring af kvalitetsjob for alle, adgang til uddannelse af høj kvalitet, herunder ~~retten~~ adgang til livslang læring, særligt for sårbare grupper, lige adgang til sundhedspleje og sociale tjenester for alle, social beskyttelse og inklusion af sårbare grupper såsom langtidsledige, kvinder, unge, lovlige migranter og personer med handicap. Alle disse vigtige mål kan opnås på grundlag af en blomstrende økonomi, udbud af nye og højt kvalificerede job blandt arbejdsgiverne og de nødvendige investeringer i nye teknologier.

(*) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2021.

Afstemningsresultat:

For: 82

Imod: 152

Hverken for eller imod: 20

g) Punkt 2.5 (ændringsforslag 16)

Ændres som følger:

2.5. Lande og regioner under industriel omstilling har typisk udfordringer med at modernisere deres industrielle grundlag, opkvalificere arbejdsstyrken, kompensere for tab af arbejdspladser i centrale sektorer og øge den lave produktivitet, som begrænser væksten i indkomsten, opnå opadgående konvergens og tackle u hensigtsmæssige demografiske tendenser. Generelt vil de have gavn af grønne og teknologiske fremskridt og den udvikling, der følger med, men nogle steder og visse befolkningsgrupper, navnlig udsatte grupper såsom personer med handicap, de ældre, romaer og lovlige migranter, risikerer at blive sejlet agterud. At gøre noget ved de udfordringer, der er knyttet til de langsigtede omstillinger, kræver foregribelse af forandringer og aktiv forvaltning af omstillingen fra politikere, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundets organisationer og centrale interessenter i disse lande og regioner. Social dialog, oplysning, høringer og deltagelse af arbejdstagerne ~~og deres organisationer~~, herunder i ~~beslutningstagende organer~~ beslutningsprocessen (udvalg og bestyrelser), spiller en central rolle med hensyn til at adressere og påvirke virksomhedernes beslutningstagning, så omstillingen håndteres på en fremtidsorienteret måde. ~~EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at styrke og udvikle den sociale dimension i den kommende opdaterede industristrategi.~~

Afstemningsresultat:

For: 92

Imod: 152

Hverken for eller imod: 17

h) Punkt 2.6 (ændringsforslag 17)

Ændres som følger:

2.6. Det er i alle interessentgruppers interesse at håndtere pandemikrisen og skabe mulighed for en vellykket industriel omstilling, og det kræver en fælles indsats og fælles mål (såsom langsigtet erhvervsudvikling) og en effektiv social dialog i et tillidsfuldt klima samt en positiv indstilling. EØSU er af den opfattelse, at god — og dermed bæredygtig — virksomhedsledelse med fælles foregribelse af forandringer er afgørende for succes skal være baseret på det indre markeds velgennemprøvede mindstestandarder, idet arbejdstageres stemme kommer til udtryk gennem oplysning, høringer og arbejdstagerdeltagelse i virksomhedernes bestyrelseslokaler.

Afstemningsresultat:

For: 90

Imod: 151

Hverken for eller imod: 18

i) Punkt 2.7 (ændringsforslag 18)

Ændres som følger:

2.7. Digitalisering og automatisering har både positive og negative indvirkninger på økonomien og samfundet. Omstillingen kræver en løvning tilgange, som holder trit med den teknologiske transformation, og foregribelse af forandringer bl.a. ved at inddrage arbejdsmarkedets parter. De europæiske samarbejdsudvalg og samarbejdsudvalg i europæiske selskaber (SE) kan tjene som et positivt eksempel på obligatorisk, grænseoverskridende inddragelse af arbejdstagere i at afbalancere interesser og finde løsninger i en ånd af socialt partnerskab. Dette indebærer at sikre uddannelse for arbejdstagere og forhandle kollektive overenskomster eller andre arbejdsmarkeds-

aftaler med henblik på at støtte selvstændigt arbejde og en god balance mellem arbejdsliv og privatliv. Digitaliseringen og internetøkonomien har også ført til, at der er opstået nye former for arbejde, herunder platformarbejde, hvor arbejdstagerne ikke har nogen form for sociale rettigheder og sikkerhed i jobbet og ofte arbejder under meget usikre forhold og med en uklar status. Deres arbejdsbetingelser og status bør harmoniseres på europæisk niveau for at tilskynde til retfærdig mobilitet og integration på det indre marked ⁽³⁾. Til dette formål anser EØSU det for nødvendigt at skabe retssikkerhed for arbejdstagerne ved at definere en juridisk status for arbejde i den digitale platformøkonomi. Lav eller ingen adgang til social beskyttelse medfører en omkostning, ikke kun for arbejdstagerne selv, men også for de sociale sikringsystemer.

Afstemningsresultat:

For: 88

Imod: 149

Hverken for eller imod: 24

j) Punkt 2.8 (ændringsforslag 19)

Ændres som følger:

2.8. Den digitale omstilling kan også medføre risici på områder som finansiel stabilitet, økonomisk kriminalitet og forbrugerbeskyttelse. Disse risici kan øges yderligere som følge af det fragmenterede lovgivningslandskab i EU og en ujævn global udvikling med hensyn til at regulere sektoren. EØSU anser det derfor for nødvendigt, at EU skaber en omfattende og stabil lovgivningsramme på dette område. Udvalget anbefaler også, at der på OECD-plan indgås en global løsning på skatteområdet i 2021 EU genoptager sit initiativ vedrørende beskatning af store digitale selskaber ⁽⁴⁾.

Afstemningsresultat:

For: 89

Imod: 149

Hverken for eller imod: 22

k) Punkt 5.2 (ændringsforslag 21)

Ændres som følger:

5.2. Det er afgørende med et tæt samarbejde mellem de centrale lokale og regionale interessenter for at udpege de mest bæredygtige applikationer og maksimere den socioøkonomiske udvikling. Arbejdsmarkedets parters gode praksis på alle niveauer baseret på kollektive aftaler eller andre former for social dialog, som skaber lige vilkår for de økonomiske konkurrenter inden for en sektor eller en region, leverer et benchmark for at skabe en strategi for retfærdig omstilling i relation til dekarboniseringen og andre klimapolitiske mål ⁽⁵⁾.

Afstemningsresultat:

For: 93

Imod: 146

Hverken for eller imod: 19

⁽³⁾ EØSU (SOC/645) udtalelse om Rimeligt arbejde i platformøkonomien.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om bekæmpelse af skattesvig og skatteundgåelse og hvidvask af penge.

⁽⁵⁾ Rammeaftale for en retfærdig omstilling af kulminedriften og bæredygtig udvikling for minesamfundene 2019-2027 (Spanien); Job for klimaet (Portugal); Arbejdsmarkedets parters aftale om en retfærdig omstilling og klimaforandringer (Grækenland); Thyssenkrupp Steel Europe; Fremtidens pagt for stål 20-30 (Tyskland (marts 2020)).

l) Punkt 6.2 (ændringsforslag 22)

Ændres som følger:

6.2. Et af de vigtigste styringsinstrumenter til at gennemføre og overvåge socialt retfærdige omstillinger er det europæiske semester. Det er yderst vigtigt, at der sker en løbende konjunkturbestemt evaluering af europæiske og nationale politikker på socialt, økonomisk og miljømæssigt niveau. Det europæiske semester har gradvist udviklet en mere social dimension, men dets makroøkonomiske og finanspolitiske dimensioner er stadig fremherskende. ~~EØSU foreslår derfor, at der indarbejdes nye, forbedrede, målbare og komplementerende sociale, økonomiske og miljømæssige indikatorer i det europæiske semester med henblik på at overvåge og følge status for alle aspekter af den europæiske søjle for sociale rettigheder og dens principper samt de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling⁽⁶⁾, som kan skabe synergier med den sociale resultattavle ved at indføre begrebet bæredygtig velfærdøkonomi for alle⁽⁷⁾, sammen med målrettede sociale og miljømæssige landespecifikke henstillinger⁽⁸⁾.~~ Det europæiske semester er nu også blevet revideret med henblik på at sørge for mere handling til støtte for genopretningen, hvilket EØSU håber også kan bidrage til at styrke forny hele EU's styringsmekanisme og få det til at fungere som en ledende kraft for bidrag til demokratiet ~~demokratiets overlevelse~~ samt for konvergens i opadgående retning i EU.

Afstemningsresultat:

For: 87

Imod: 148

Hverken for eller imod: 21

m) Punkt 6.4 (ændringsforslag 23)

Ændres som følger:

6.4. For at modvirke den institutionelle ubalance mellem økonomisk og social styring foreslår EØSU desuden, at man anvender en velafbalanceret »gylden regel«⁽⁹⁾ uden at bringe den finansielle stabilitet på mellemlang sigt i fare ved anvendelsen af EU's finanspolitiske regler, som undtager begrundede offentlige investeringer fra underskudsberegninger og tager hensyn til eksisterende og fremtidige gældsniiveaurs bæredygtighed, med henblik på at sikre en moderne sundhedspleje og økologisk, uddannelsesmæssig og teknologisk infrastruktur og undgå en hidtil uset recession⁽¹⁰⁾.

Afstemningsresultat:

For: 87

Imod: 159

Hverken for eller imod: 16

n) Punkt 9.3 (ændringsforslag 24)

Ændres som følger:

9.3. EØSU opfordrer Rådet og Europa-Parlamentet til at fremme erhvervs klimaet samt øge og tildele tilstrækkelige midler til investeringsbehov i FFR 2021-2027 med henblik på at levere en reel og radikal grøn og digital omstilling. For at opnå tilstrækkelig finansiering går EØSU også ind for at analysere virkningerne af en udvidelse af udvide EU's egne indtægter, eventuelt fra indtægter fra EU's emissionshandelssystem, fra en CO₂-grænsetilpasningsmekanisme og fra en digital afgift ved at inkludere en skat på digitale tjenester, et fælles konsolideret selskabsskattegrundlag og en skat på finansielle transaktioner⁽¹¹⁾.

⁽⁶⁾ EØSU's udtalelse om Årlig strategi for bæredygtig vækst 2020 (EUT C 120 af 14.4.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ Charveriat, C. and Bodin, E. (2020), Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽⁸⁾ EØSU's udtalelse om Den europæiske søjle for sociale rettigheder — evaluering af den indledende gennemførelse og anbefalinger vedrørende fremtiden (EUT C 14 af 15.1.2020, s. 1).

⁽⁹⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 1

⁽¹¹⁾ EUT C 440 af 6.12.2018, s. 106.

Afstemningsresultat:

For: 91

Imod: 157

Hverken for eller imod: 13

o) Punkt 9.4 (ændringsforslag 25)

Ændres som følger:

9.4. I den nuværende programmeringsperiode fastsætter reglerne for store virksomheder, som har modtaget støtte fra de europæiske struktur- og investeringsfonde, at de skal betale dette bidrag tilbage, hvis de inden for ti år efter den sidste støtteudbetaling flytter produktionsaktiviteten til udlandet uden for EU (artikel 71, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013). EØSU mener, at bestemmelserne bør strammes for den kommende programmeringsperiode for at fremme tilbageflytning og sikre samhørighed med tanke på strategisk uafhængighed, bevare produktionskapaciteten, sætte skub i beskæftigelsen og fremme en mere bæredygtig »territorial udvikling«.

Afstemningsresultat:

For: 89

Imod: 149

Hverken for eller imod: 19

p) Punkt 9.5 (ændringsforslag 26)

Ændres som følger:

9.5. Udvalget bakker også op om forbedringen af EU's finanspolitiske styring med hensyn til bæredygtighedsrisiciene, hvor der trækkes på erfaringerne fra gennemgangen af bedste praksis for grøn budgetlægning og finanspolitiske planer. Der ~~kan~~ desuden ~~være~~ behov for skattemæssige incitamenter for at ~~tilskynde~~ motivere virksomheder og enkeltpersoner til at investere i grønne initiativer med social effekt ⁽¹²⁾. Sådanne tilskud bør vurderes nøje i en cost-benefit-analyse.

Afstemningsresultat:

For: 93

Imod: 154

Hverken for eller imod: 16

q) Punkt 9.6 (ændringsforslag 27)

Ændres som følger:

9.6. De udfordringer, som Europa står over for i forbindelse med omstillingen til en grøn og digital økonomi, kræver store investeringer, som ikke kan sikres alene gennem offentlige midler og traditionel finansiering gennem banklån. Der bliver brug for ~~Der investeres hvert år store summer fra den private sektor af forskellige former for private midler i skadelige økonomiske aktiviteter på tværs af en bred vifte af erhvervssektorer — investeringer, som kan ende med at gå tabt («sunk assets»).~~ Der bør indføres en mekanisme, som på en sammenhængende måde kanalisere finansielle ressourcer fra den private sektor i retning af investeringer, der stemmer overens med miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige kriterier (EGS-kriterier). Strategierne for bankunionen, kapitalmarkedsunionen, bæredygtig finansiering, digital finansiering og SMV'er styrker derfor hinanden gensidigt og berettiger kanaliseringen af midler til mere produktive projekter. EØSU glæder sig over oprettelsen af platformen for bæredygtig finansiering og forventer, at det vil sætte skub i udviklingen af et socialt klassificeringssystem.

⁽¹²⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 63.

Afstemningsresultat:

For: 74

Imod: 154

Hverken for eller imod: 31

r) Punkt 10.1 (ændringsforslag 28)

Ændres som følger:

10.1. Da omstillingen af industrien ofte kræver et skifte fra gamle og traditionelle fremstillingsindustrier til fremtidsorienterede aktiviteter (også i traditionelle sektorer), kan det føre til arbejdsløshed, som ligger over gennemsnittet (i det mindste midlertidigt), som følge af at afindustrialiseringen er koncentreret lokalt, og at kvalifikationsgrundlaget ligger inden for sektorer i nedgang. ~~Foreslået og inddragelse af arbejdstagerrepræsentanter på branche- og virksomhedsniveau, før beslutningerne bliver taget, er helt grundlæggende.~~ Det er afgørende, at politikker vedrørende omstillingen af industrien hjælper arbejdstagerne og lokalsamfundene, særligt arbejdstagere med handicap og andre arbejdstagere fra udsatte grupper, med at klare omstillingen med færrest mulige forstyrrelser og samtidig maksimere de potentielle fordele.

Afstemningsresultat:

For: 88

Imod: 149

Hverken for eller imod: 17

s) Punkt 10.5, 10.5.1, 10.5.2, 10.5.3, 10.5.4, 10.5.5, 10.5.6, 10.5.7 (ændringsforslag 30)

Punkterne udgår:

10.5. Handlingsplan til gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder

~~En retfærdig omstilling kræver passende sociale politikker til at støtte gode arbejdsvilkår, velfungerende kollektive overenskomstforhandlinger og ordninger for arbejdsmarkedsrelationer samt ordentlig social beskyttelse til at hjælpe arbejdstagere under omstilling. EØSU vil gerne fremsætte nogle forslag til Kommissionens kommende handlingsplan med henblik på gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder.~~

~~10.5.1. EØSU foreslår, at Kommissionen revurderer den relevante arbejdsmarkedslovgivning i EU og styrker den, så den støtter en retfærdig omstilling for arbejdstagerne bedre.~~

~~10.5.2. Retten til sikkerhed og sundhed er en grundlæggende arbejdspladsrettighed for alle arbejdstagere, uanset deres ansættelsesforhold eller den forretningsmodel, de arbejder under. EØSU er meget bekymret for, at visse nye former for arbejde, som skabes af klimaomstillingen og den digitale omstilling, kan falde uden for anvendelsesområdet for bestemmelserne om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Desuden har der allerede vist sig betydelige risici på digitaliserede arbejdspladser, herunder intensivering af arbejdet, stress og psykosocial vold⁽¹³⁾, og i fremtiden kan vi forvente at se ulykker forårsaget af kunstig intelligens⁽¹⁴⁾, ulykker, som det er nødvendigt at forhindre. EØSU opfordrer derfor til, at alle arbejdstagere i EU skal være beskyttet af reglerne om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen⁽¹⁵⁾.~~

⁽¹³⁾ ILO (2019) The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work.

⁽¹⁴⁾ EUT C 47 af 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁵⁾ EUT C 14 af 15.1.2020, s. 52.

10.5.3. EØSU opfordrer Kommissionen til jævnligt at evaluere databeskyttelsesdirektivet (GDPR) og de tilknyttede direktiver i lyset af den teknologiske udvikling⁽¹⁶⁾.

10.5.4. Social dialog på nationalt og europæisk niveau spiller en central rolle for udformningen af den økonomiske politik samt arbejdsmarkeds- og socialpolitikken. EØSU støtter udviklingen — inden for rammerne af den sociale dialog på de rette regionale, nationale og europæiske niveauer — af egnede foranstaltninger til en retfærdig omstilling, med henblik på at forvalte, ændre og give minimumsbeskyttelse i tilfælde af omorganisering af arbejdspladser eller kollektive afskedigelser, som skyldes omstillinger (som følge af teknologi, demografi, globalisering, klimaforandringer eller den cirkulære økonomi), herunder retten til at deltage i overenskomstforhandlinger, med henblik på at foregribe ændringer og yde støtte til berørte arbejdstagere (tilpasning af direktivet vedrørende kollektive afskedigelser)⁽¹⁷⁾.

10.5.5. EØSU gentager, at det er nødvendigt at føre dialog med og informere arbejdstagerne og deres repræsentanter, når der indføres ændringer, nye teknologier og AI-systemer, som kan føre til ændringer i tilrettelæggelse af og tilsyn og kontrol med arbejdet, og i systemer til vurdering og rekruttering af arbejdstagere. Retten til information og høring i overensstemmelse med direktivet om europæiske samarbejdsudvalg skal sikres i alle virksomheder, og der bør indføres en harmoniseret ramme på EU-niveau for deltagelse på bestyrelsesplan. EØSU opfordrer derfor til, at der indføres en stærk og robust europæisk ramme for information og høring og inddragelse af arbejdstagerne⁽¹⁸⁾ som et vigtigt aspekt af arbejdet med at udvikle retfærdige og fair veje til genopbygning og/eller den miljømæssige og digitale omstilling. Kommissionen bør fremme den sociale dialog med henblik på at inddrage arbejdstagerne i den klimamæssige og digitale omstilling i alle medlemsstaterne og overvåge resultaterne heraf i det europæiske semester.

10.5.6. Der er behov for en ramme for socialt ansvarlig omstrukturering og foregribelse af virksomhedsforandringer, som supplerer arbejdstagernes eksisterende oplysnings-, hørings- og medbestemmelsesrettigheder og er i overensstemmelse med de centrale elementer i den europæiske sociale model⁽¹⁹⁾. EØSU mener, at Kommissionen bør revidere EU-kvalitetsrammen for foregribelse af forandringer og omstruktureringer og foreslå et retligt grundlag for specifikke rammebetingelser vedrørende arbejdstagernes deltagelse med henblik på at forbedre arbejdstagernes inddragelse i at imødegå udfordringerne i forbindelse med den grønne pagt og den digitale omstillingsproces⁽²⁰⁾.

10.5.7. Handlingsplanen bør fastsætte et mindsteniveau af rettigheder på EU-niveau, og EØSU har opfordret til handling vedrørende beskyttelse af en minimumsindkomst⁽²¹⁾ for at dæmme op for fattigdom og fremme et inkluderende arbejdsmarked og glæder sig derfor over Kommissionen og det tyske rådsformandskabs planer om at indføre en europæisk ramme for minimumsindkomst⁽²²⁾. EØSU har anbefalet en udforskning af muligheden for at fastsætte fælles minimumsstandarder på området for arbejdsløshedsforsikring i EU-medlemsstaterne⁽²³⁾. Udvalget har ligeledes opfordret til et europæisk initiativ om mindsteløn og kollektive overenskomstforhandlinger⁽²⁴⁾ og glæder sig derfor over⁽²⁵⁾ Kommissionens initiativ om passende mindstelønninger i Den Europæiske Union⁽²⁶⁾.

Afstemningsresultat:

For: 93

Imod: 149

Hverken for eller imod: 17

⁽¹⁶⁾ EUT C 47 af 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁷⁾ EUT C 14 af 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁸⁾ EØSU's udtalelse SOC/644 om Social dialog med henblik på økonomisk bæredygtighed og modstandsdygtighed (vedtaget den 29.10.2020, men endnu ikke offentliggjort).

⁽¹⁹⁾ EUT C 161 af 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁰⁾ EØSU's resolution om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2021.

⁽²¹⁾ EUT C 190 af 5.6.2019, s. 1.

⁽²²⁾ Rådets konklusioner om styrkelse af mindsteindkomstsikringen til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse under og efter covid-19-pandemien.

⁽²³⁾ EUT C 97 af 24.3.2020, s. 32.

⁽²⁴⁾ EØSU's udtalelse om Anstændige mindstelønninger i hele Europa.

⁽²⁵⁾ EØSU's resolution om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs bidrag til Kommissionens arbejdsprogram for 2021.

⁽²⁶⁾ COM(2020) 682 final.

t) Punkt 10.6 (ændringsforslag 31)

Punktet udgår:

10.6: En ny social kontrakt

~~Med henblik på at skabe de veje til genopretning, som investerer i job og beskytter rettigheder og en løn, man kan leve af, at genopbygge stærke arbejdsmarkedsinstitutioner for alle arbejdstagere i overensstemmelse med tidligere forpligtelser og at sikre social beskyttelse opfordrer EØSU til, at en retfærdig omstilling får en central plads i genopretningen gennem social dialog og med aktiv inddragelse af civilsamfundet for at bidrage til udformningen af en social, retfærdig og inkluderende omstilling af industrien.~~

Afstemningsresultat:

For: 85

Imod: 146

Hverken for eller imod: 19

u) Punkt 1.1 (ændringsforslag 1)

Ændres som følger:

~~1.1. Der er en række forudsætninger for omstilling af industrien til en grøn og digital europæisk økonomi med henblik på at opnå en bæredygtig, retfærdig og socialt acceptabel fremtid i Europa. Der skal imidlertid tages hensyn til en ny situation. Covid-19-pandemien har ramt den europæiske økonomi hårdt. Mange virksomheder bryder sammen, vi mister arbejdspladser, husholdningerne mister deres levebrød, og sundhedstjenesterne mister deres effektivitet. Pandemien har forstærket behovet for en langt bredere og stærkere inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i politikudformningen på alle niveauer samt en realistisk stærk lovgivningsramme ramme og standarder på europæisk niveau med hensyntagen til medlemsstaternes særlige forhold og kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne samt nærhedsprincippet, navnlig vedrørende den sociale dagsorden. Den annoncerede handlingsplan for gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder bør spille en vigtig rolle i disse bestræbelser.~~

Afstemningsresultat:

For: 90

Imod: 146

Hverken for eller imod: 18

v) Punkt 1.5 NYT (ændringsforslag 4)

Nyt punkt tilføjes:

1.5. Den bedste politiske reaktion er at indfri forventningerne til NextGenerationEU, hvilket giver en enestående mulighed for en hurtig og transformativ genopretning. Det bør prioriteres højest at sætte dette i gang og inddrage den private sektor.

Afstemningsresultat:

For: 97

Imod: 136

Hverken for eller imod: 22

w) Punkt 1.6 NYT (ændringsforslag 5)

Nyt punkt tilføjes:

1.6. Udfordringerne som følge af Brexit bør overvindes ved at presse kraftigt på med hensyn til at styrke det indre marked og dermed skabe et stærkere, sundt og konkurrencedygtigt miljø for virksomhederne.

Afstemningsresultat:

For: 93

Imod: 141

Hverken for eller imod: 20

x) Punkt 1.4 (ændringsforslag 6)

Ændres som følger:

1.4. Et modstandsdygtigt, bæredygtigt, retfærdigt og velstående Europa kræver en sammenhængende ramme lovgivningsramme, der kan fremme en retfærdig omstilling og samtidig tage hensyn til de tilknyttede etiske indvirkninger og offentlige interesser såsom forbrugerbeskyttelse, sundhed, sikkerhed og kvalitet. EØSU anbefaler, at EU-institutioner og nationale institutioner indfører nye styringsstrukturer, som kan sikre aktiv inddragelse af den lokale økonomi, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i udformningen og gennemførelsen af fair foranstaltninger til at sikre, at omstillinger er socialt retfærdige. Et af de vigtigste styringsinstrumenter til at gennemføre og overvåge socialt retfærdige omstillinger er det europæiske semester. EØSU anbefaler, at der indarbejdes nye, forbedrede, målbare og supplerende sociale, økonomiske og miljømæssige indikatorer i det europæiske semester for at overvåge og følge status for principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Afstemningsresultat:

For: 80

Imod: 145

Hverken for eller imod: 16

y) Punkt 1.8 (ændringsforslag 8)

Ændres som følger:

1.8. EØSU glæder sig over den annoncerede handlingsplan for gennemførelse af den europæiske søjle for sociale rettigheder. Den relevante eksisterende EU-arbejdsmarkedspolitikker lovgivning bør styrkes, så den bedre støtter en retfærdig omstilling for arbejdstagere. Handlingsplanen bør fastsætte et mindsteniveau for rettigheder på EU-niveau vedrørende bl.a. retten til sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen for alle arbejdstagere og i forbindelse med alle nye beskæftigelsesformer, rettigheder med hensyn til information, høring, medbestemmelse og deltagelse, som ikke kun gælder i overgangssituationer, retten til udvikling af færdigheder, minimumsstandarder for arbejdsløshedsforsikring, mindstelønninger og kollektive overenskomster eller andre former for overenskomster i overensstemmelse med medlemsstaternes kompetenceområder.

Afstemningsresultat:

For: 98

Imod: 148

Hverken for eller imod: 17

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om principper for offentlige tjenester med henblik på stabilitet i den demokratiske orden

(sonderende udtalelse på anmodning af det tyske rådsformandskab)

(2021/C 56/03)

Ordfører: **Christian MOOS (DE-III)**

Medordfører: **Philip VON BROCKDORFF (MT-II)**

Anmodning fra det tyske rådsfor- Brev af 18.2.2020
mandskab

Retsgrundlag Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde

Præsidiets henvisning 17.3.2020

Kompetence Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab

Vedtaget i sektionen 11.11.2020

Vedtaget på plenarforsamlingen 2.12.2020

Plenarforsamling nr. 556

Resultat af afstemningen 220/0/15

(for/imod/hverken for eller imod)

1. Resumé

1.1. Det tyske formandskab for Rådet for Den Europæiske Union har anmodet EØSU om at afgive en udtalelse om, hvilke principper der bør gælde for medlemsstaternes offentlige tjenester for at værne om demokratiet og retsstatens grundlæggende kerneværdier, samt under hvilke betingelser disse principper spiller en rolle som automatisk stabilisator for demokratiet og retsstaten i krisetider.

1.2. I mere end et årti har EU været konfronteret med en række alvorlige kriser, bl.a. kampen mod terrorisme, den globale finansielle og økonomiske krise, krisen i det fælles europæiske asylsystem, miljø- og klimakrisen samt covid-19-pandemien. Når det gælder om at håndtere kriser, spiller effektive offentlige tjenester en afgørende rolle, idet de sikrer offentlig sikkerhed og forsyningsikkerhed ved at give adgang til deres tjenester med udgangspunkt i princippet om lige og universel adgang.

1.3. I nogle af disse ekstraordinære krisesituationer var det nødvendigt at begrænse de grundlæggende rettigheder midlertidigt, da der var tale om en undtagelsestilstand. Når de offentlige myndigheder skal sikre, at sådanne foranstaltninger er berettigede og forholdsmæssige, er de nødt til at finde en balance mellem indgriben i de grundlæggende rettigheder og håndhævelse af retsstatsprincippet samt sikre, at alle administrative tiltag er lovlige.

1.4. Hvad angår trusler mod demokratiet og retsstatsprincippet i hele verden og også inden for EU udfylder offentlige tjenester en beskyttende funktion, da de kan nægte at efterleve illegitime instrukser og forsvare de europæiske værdier og retsstatsprincippet. Når de overholder de grundlæggende principper om objektivitet, integritet, åbenhed, respekt for andre og forpligtelse over for Den Europæiske Union og dens borgere, er offentlige tjenester demokratiets grundpiller og udgør et bolværk mod populisme.

1.5. For at sikre, at offentlige tjenester i Europa i alle krisesituationer fungerer som en automatisk stabilisator, skal de europæiske værdier, der er forankret i EU's traktater, EU's charter om grundlæggende rettigheder, den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, medlemsstaternes garantier for grundlæggende rettigheder og menneskerettigheder i nationale forfatninger samt Unionens fælles værdier med hensyn til tjenesteydelser af almen økonomisk interesse, jf. artikel 14 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), som fastlagt i traktaten om Den Europæiske Union (EUT), protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse, være toneangivende for administrativ praksis på EU-niveau og for forvaltningerne i alle EU's medlemsstater i overensstemmelse med deres forfatninger.

1.6. EØSU understreger endvidere, at velfungerende offentlige tjenester på alle niveauer i hele EU kræver, at der er de nødvendige færdigheder til stede tillige med menneskelige, tekniske, materielle og økonomiske ressourcer såvel som ordentlige arbejdsvilkår og tilstrækkelige lønninger samt social dialog for offentligt ansatte, så de kan udføre de opgaver, de har fået tildelt, og fungere som en automatisk stabilisator.

1.7. Medlemsstaterne alene er ansvarlige for deres offentlige tjenester, som de indretter i overensstemmelse med deres sædvanlige principper og i tråd med deres forfatningsret. Alligevel mener EØSU, at der bør etableres en effektiv europæisk lovramme (inklusive sanktioner), der sikrer, at medlemsstaterne fuldt ud efterlever principperne om demokrati og retsstaten i overensstemmelse med Københavnskriterierne, som er et nødvendigt grundlag for god forvaltning i EU og EU's medlemsstater.

2. Udtalelsens problemstilling, definitioner og mål

2.1. Der findes ingen entydig definition af »offentlig tjeneste« i EU. I denne udtalelse betragter EØSU de forskellige statslige, administrative offentlige tjenester, herunder tjenester af industriel og handelsmæssig karakter, der tjener den almene interesse på nationalt, regionalt og kommunalt niveau, som offentlige tjenester.

2.2. Offentlige tjenester sikrer demokratiske kerneværdier, herunder respekt for grundlæggende rettigheder og menneskerettigheder, folkets konstituerende magt, magtens deling, domstolenes uafhængighed, regeringsansvar, flerpartisystem, ytringsfrihed og indsigelsesret, mediefrihed, ikke-forskelsbehandling, minoritetsrettigheder og lovlighed i administrativ praksis. I Unionen defineres disse værdier navnlig som europæiske værdier i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union (EUT) og i charteret om grundlæggende rettigheder.

2.3. »Automatisk stabilisator« er et begreb, der er hentet fra økonomisk teori. I lighed med konceptets økonomiske definition betragtes principperne for offentlige tjenester som en automatisk stabilisator, der garanterer demokratiets grundlæggende kerneværdier, ikke mindst i krisetider.

2.4. Formålet med denne udtalelse er at kortlægge kriterier og fremlægge europæiske anbefalinger til sikring af, at offentlige tjenester, som er underlagt national lovgivning, kan fungere som et stabiliserende element for demokratiet og retsstaten. Det er vigtigt at erkende, at effektive offentlige tjenester har afgørende betydning for beskyttelsen af demokratiets og retsstatens grundlæggende kerneværdier i Europa.

2.5. Effektive offentlige tjenester, som i vidt omfang fremmer et dynamisk samfund, en produktiv økonomi og et tillidsfuldt samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, er nødvendige for både fysiske og juridiske personer. De offentlige tjenester bør behandle alle borgere lige, uden forskelsbehandling på grund af køn, etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, så de har uhindret adgang til f.eks. kvalitetsuddannelse, sociale tjenester, sundhedspleje, bolig, vand- og energiforsyning og postbesørgelse.

2.6. Offentlige tjenester spiller en afgørende rolle i fastholdelsen af den demokratiske orden, men de kan ikke gøre det uden politisk pluralisme, ytringsfrihed, demokrati, rettigheder for civilsamfundet og formidlingsorganer såsom fagforeninger. De er en integreret del af demokratiet. Sammen med andre demokratiske aktører sikrer de sociale fremskridt.

3. Krisetider — en udfordring for demokratiet og retsstaten

3.1. Demokrati og krisepolitik

3.1.1. Netop i krisetider er det vigtigt f.eks. at hjælpe alle sårbare, såvel fysiske som juridiske personer, efter nogle klare kriterier, der sigter mod lighed for loven, og sikre, at også dårligt stillede personer og grupper har adgang til bistand.

3.1.2. Alle eventuelle indskrænkninger af grundlæggende rettigheder som følge af en undtagelsestilstand, der skyldes en ekstraordinær krisesituation, bør være begrundede, midlertidige og proportionale, og bør kun tillades inden for nogle helt klare rammer af et demokratisk valgt parlament. Ganske vist beskytter uafhængige domstole mod uberettigede forvaltningsakter, men demokratiet kan ikke fungere på længere sigt, hvis borgerne ikke kan udøve deres rettigheder fuldt ud. Lovgivende myndigheder, regeringer og offentlige tjenester bør ikke alene handle i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, de bør også være deres garant.

3.1.3. De offentligt ansattes pligt til at være upartiske er en af forudsætningerne for lige behandling af alle brugere og forebyggelse af forskelsbehandling. Det er nødvendigt at sikre denne pligt i alle medlemsstater for at beskytte de offentligt ansatte mod populisme.

3.2. *Terrorisme og statslige terrorbekæmpelsesforanstaltninger*

3.2.1. Der har siden den 11. september 2001, om ikke før, været en kompleks balancegang mellem beskyttelse af frihedsrettigheder og effektiv risikoforebyggelse. Det er en særlig udfordring, også for de offentlige tjenester, fordi det er vanskeligt at forene beskyttelse af grundlæggende friheder og retsstatsprincippet med nye udøvende beføjelser.

3.2.2. Det er netop i den reelle udøvelse af statens magtmonopol, at balancegangen mellem krænkelse af grundlæggende rettigheder og forebyggelse af risici tydeliggøres, ikke alene på abstrakt plan, men også under den direkte håndhævelse i hverdagen. Dette kræver offentlige tjenester, hvor der er behørigt uddannet personale og de fornødne ressourcer til at udføre arbejdet under hensyn til frihedsrettighederne. Der skal indføres beskyttelsesforanstaltninger, så man kan forebygge misbrug af offentlig myndighed og sikre, at der kan gøres indsigelse mod handlinger, der går ud over offentlige tjenesters beføjelser, det være sig gennem en retsakt eller ved individuel handling.

3.2.3. Offentlige tjenester sikrer opretholdelsen af lov og orden. De skal i den sammenhæng finde en balance mellem forebyggelse af risici og beskyttelse af grundlæggende rettigheder inden for de fastlagte rammer i medfør af princippet om passende udøvelse af skønsbeføjelsen.

3.2.4. Ud over civilsamfundsorganisationer og forskellige private sociale tjenester er der også offentlige tjenester, som yder et uundværligt bidrag inden for forebyggelse af yderligtgående radikaliserings, vold og intolerance, fremme af demokrati og social samhørighed og værn om europæiske værdier. Det gælder bl.a. det offentlige uddannelsessystem.

3.3. *Global finanskrise og gældskrise*

3.3.1. Den sparepolitik, som blev ført i adskillige år efter den globale finanskrise og gældskrisen, ramte de offentlige tjenester og påvirkede effektiviteten af deres aktiviteter negativt.

3.3.2. Erfaringerne fra den periode viste, at kortsigtet gældsreduktion ikke nødvendigvis skal ske ved hjælp af privatisering af tjenester af almen interesse.

3.3.3. Der bør sikres varig og uigendrivelig garanti for fri adgang til kvalitetstjenester af almen interesse på EU-niveau. Det er særligt i krisetider, at disse tjenester viser deres stærke, sociale stødpudeeffekt takket være denne kontinuitet.

3.3.4. Velfungerende og effektive offentlige tjenester bidrager i vidt omfang til at holde de offentlige udgifter på et rimeligt niveau. Effektivitet vil ikke sige, at staten skal spille en mindre rolle, da dårligt fungerende tjenester fører til en generel stigning i de sociale og økonomiske omkostninger.

3.3.5. Offentlige tjenester, som har de nødvendige uddannede medarbejdere og tilstrækkelige ressourcer, bidrager til at forebygge fremtidige kriser takket være en effektiv anvendelse af reglerne. Det er f.eks. tilfældet, når det lykkes en forvaltning at bekæmpe skatteundgåelse og skatteunddragelse og dermed sikre inddrivelsen af offentlige indtægter, eller når finanssektoren overvåges effektivt.

3.4. *Krisen i det fælles europæiske asylsystem*

3.4.1. Europa har siden 2015 oplevet en kraftig stigning i antallet af flygtninge. Effektive offentlige tjenester og inddragelse af civilsamfundet er afgørende for at kunne håndtere denne udfordring. EØSU understreger, at retten til asyl og den internationale lovgivning i forbindelse hermed skal sikres i alle EU's medlemsstater, og at det er nødvendigt at fuldføre det fælles europæiske asylsystem.

3.4.2. Det er nødvendigt at iværksætte en fælles europæisk løsning, når de offentlige tjenesters kapacitet i et eller flere medlemslande er utilstrækkelig til at sikre passende beskyttelse af flygtningenes grundlæggende rettigheder og menneskerettigheder, herunder ved indrejsestederne til EU. Det bør sikres, at alle offentlige tjenester i Unionen er i stand til at respektere de europæiske værdier under udførelsen af deres opgaver.

3.4.3. Når én medlemsstats offentlige tjenester varetager opgaver på alle medlemsstaternes vegne, er det nødvendigt at dele de deraf følgende byrder ligeligt. Samtidig er det vigtigt i den henseende at sikre de grundlæggende rettigheder og menneskerettighederne størst mulig beskyttelse og opretholde respekten for de europæiske værdier.

3.4.4. Grænsekontrollsystemernes digitale interoperabilitet bør overholde reglerne om beskyttelse af personoplysninger. EU skal sikre beskyttelsen af personoplysninger inden for alle forvaltninger i alle medlemsstater.

3.5. Miljø- og klimakrisen

3.5.1. Offentlige tjenester har stor betydning, når man skal nå de bæredygtige udviklingsmål og gennemføre den europæiske grønne pagt. Offentlige tjenester kan fungere som katalysatorer for forandring gennem miljøvenlige initiativer og foranstaltninger inden for offentlige indkøb og arbejdsmetoder.

3.5.2. Grøn omstilling bliver også et spørgsmål om social retfærdighed. Deling af byrderne kan kun accepteres, hvis de fordeles retfærdigt, og kravene anvendes på en ikkediskriminerende måde.

3.5.3. Offentlige tjenester kan anvende incitamentordninger og tilbyde nye tjenester, bl.a. inden for mobilitet og energiforsyning og -sikkerhed. Bæredygtighed og CO₂-neutralitet indgår ligeledes i de grundlæggende principper, hvis overholdelse EU bør sikre i alle offentlige tjenester i Europa.

3.6. Covid-19-pandemien

3.6.1. Konflikten mellem frihed og sikkerhed, mellem rettigheder og undtagelsestilstand har igen vist sig under covid-19-krisen. Alle er berørt på lige fod af farerne og begrænsningen af frihedsrettighederne.

3.6.2. De offentlige tjenester og deres medarbejdere står i frontlinjen i virusbekæmpelsen. De skal beskytte folkesundheden og sikre risikoforebyggelse og forsyningsikkerhed under alle forhold.

3.6.3. Covid-19-krisen viser i hvor høj grad, medlemsstaterne og deres borgere har behov for reaktive, effektive, ordentligt finansierede og moderne offentlige tjenester. I en alvorlig krise kan hurtige beslutninger være påkrævede. Disse beslutninger skal være behørigt begrundede og kan ikke unddrage sig den demokratiske kontrol. Ellers risikerer de at skade demokratiet. Tilbøjeligheden til at følge reglerne slækkes ved utilstrækkelig legitimitet. For at kunne handle hurtigt i krisetider er regeringerne nødt til at have samfundets tillid og kunne støtte sig til de offentlige tjenesters effektivitet. Som en administrativ gren af den udøvende magt har offentlige tjenester selv behov for tillid for at kunne gennemføre beslutninger effektivt.

3.6.4. Pandemien har vist, at det er afgørende for offentlige tjenester at råde over uddannet og kompetent personale, ressourcer og reserver i tilstrækkeligt omfang. I betragtning af at de offentlige tjenesters opgaver er så grundlæggende, giver det mening, at de offentligt ansatte betales en ordentlig løn, og at der gælder sociale minimumsstandarder for dem i hele Europa. Adskillige medlemsstater oplever et demografisk problem, som det er nødvendigt at tage højde for, eftersom de offentlige tjenester for at imødegå konkurrencen og tiltrække de bedste talenter også bør være eller blive interessante set fra et økonomisk perspektiv.

3.6.5. God kvalitet, når det gælder principperne for offentlige tjenester, og ordentlige arbejdsvilkår for offentligt ansatte, herunder en god social dialog og et demokratisk miljø, øger borgernes tillid til deres myndigheder.

3.6.6. I den seneste tid har alle EU-lande i deres bestræbelser for at beskytte retten til livet og til fysisk integritet fundet det nødvendigt at begrænse andre grundlæggende rettigheder i et omfang, der ikke tidligere er set i et demokrati. Disse foranstaltninger uden fortilfælde bør kun være midlertidige, og de bør revideres regelmæssigt af de folkevalgte parlamenter.

3.6.7. De offentlige forvaltninger har behov for tydelige regeringsbeslutninger og juridisk klarhed og sikkerhed. EU bør sikre, at principperne om åbenhed og god forvaltning, som Unionen selv anvender, respekteres af alle offentlige forvaltninger i Europa.

3.6.8. Mange offentlige tjenester står for bekæmpelsen af krisens økonomiske og sociale konsekvenser. Tilsammen er de et tydeligt bevis på den altafgørende værdi af effektiv forvaltning i krisetider.

4. Offentlige tjenester som automatisk stabilisator

4.1. For at en forvaltning kan spille rollen som automatisk stabilisator, skal den være effektiv, til stede på europæisk, nationalt, regionalt og kommunalt niveau i hele Unionen og udstyret med de nødvendige menneskelige, tekniske, materielle og finansielle kompetencer og ressourcer til at udføre de tildelte opgaver.

4.2. Bortset fra på EU-plan er der ingen grund til at underlægge fordelingen af opgaverne mellem de forskellige niveauer harmoniserede regler for hele Unionen. Der bør snarere tages hensyn til de specifikke forhold i hver enkelt medlemsstat for at sikre en effektiv administrativ praksis.

4.3. Det er op til medlemsstaterne at bestemme, om deres forskellige tjenester skal være offentlige eller private. I den henseende bør de sørge for, at private eller offentlige tjenesteyderes eventuelle fejl i krisetider ikke udgør en trussel mod den offentlige sikkerhed eller forsyningsikkerheden.

4.4. Når alle offentlige tjenester nøje overholder principperne om lovlighed i administrativ praksis, om forholdsmæssighed og om ligebehandling, og effektivt sikrer retten til god forvaltning, styrker de tilliden til retsstaten og demokratiet og fremmer modstanden mod populistiske løfter.

4.5. Offentlige tjenester, som udviser åbenhed, bidrager væsentligt til bekæmpelsen af korruption og dermed til tjenesternes pålidelighed og økonomiske tilgængelighed. Tilliden forstærkes gennem respekten for grundlæggende rettigheder i de offentlige tjenester i Europa, deres tilgængelighed og kompetence og gennem let adgang til uafhængige kontrolorganer.

4.6. Med hensyn til spørgsmålet om myndighedernes og lovgivernes overholdelse af de grundlæggende rettigheder og menneskerettighederne på alle niveauer, kan de offentlige tjenester — hvis de lever op til deres egne principper — have en omfordelings- og beskyttelsesfunktion i den forstand, at de kan afvise ulovlige ordrer og dermed beskytte demokratiet og retsstaten.

4.7. Det offentlige uddannelsessystem bør yde et stort bidrag ved at formidle europæiske værdier og fremme en demokratisk samfundskultur. Formel uddannelse er i sig selv en central offentlig tjeneste, navnlig i forhold til at forberede borgerne på morgendagen.

4.8. Den nuværende pandemi viser, hvordan et overbelastet sundhedssystem kan føre til krænkelser af den menneskelige værdighed, og hvor vigtigt det er at råde over tilstrækkeligt med sundhedspersonale og -ressourcer.

4.9. En effektiv socialforvaltning, som tilbyder fri og ikkediskriminerende adgang til socialsikringstjenester, forstærker tilliden til retsstaten. Offentlige tjenester er i den sammenhæng udtryk for social solidaritet.

5. Principper for offentlige tjenester i EU

5.1. Medlemsstaterne alene er ansvarlige og vil blive ved med at være ansvarlige for deres egne offentlige tjenester, som de indretter i overensstemmelse med deres sædvanlige principper og i tråd med deres forfatningsret. Alligevel mener EØSU, at der på grund af truslerne mod demokratiet og retsstatsprincippet rundt omkring i verden, og desværre også i Europa, er brug for fælles europæiske principper og garantier for at sikre, at offentligt ansatte og offentlige tjenester også fremover vil optræde som garantier for demokrati og retsstaten.

5.2. EØSU går ind for en effektiv europæisk retlig ramme, som sikrer fuld overholdelse af »Københavnskriterierne«, der siden 1993 har været tiltrædelseskriterierne for alle medlemsstater. Denne ramme bør give mulighed for sanktioner.

5.3. De europæiske værdier, som er nedfældet i EU's traktater, chartret om grundlæggende rettigheder, den europæiske menneskerettighedskonvention og medlemsstaternes garantier for grundlæggende rettigheder og menneskerettigheder er toneangivende for administrativ praksis i alle Unionens og medlemsstaternes offentlige tjenester.

5.4. Unionens fælles værdier med hensyn til tjenester af almen økonomisk interesse, jf. artikel 14 i EUF-traktaten, som fastlagt i EU-traktaten, protokol nr. 26 om tjenesteydelser af almen interesse, giver retningslinjer for aktivering af principper for offentlige tjenester i alle medlemsstater.

5.5. De offentlige tjenester i EU's medlemsstater, som er yderst forskelligartede, skal imidlertid leve op til tre principper, nemlig neutralitet, anvendelse af lov og orden samt åbenhed. Manglende uafhængighed i retsvæsenet såvel som forfatningsmæssige ændringer, som underminerer de førnævnte principper for offentlige tjenester og dermed undergraver de traditionelle principper for offentlige tjenester, må og skal føre til effektive sanktioner.

5.6. I overensstemmelse med neutralitetsprincippet skal offentlige myndigheder sikre adgangen til deres tjenester i henhold til princippet om lige og universel adgang. Det er vigtigt at denne frie adgang også gælder for samfundsgrupper, der ikke har så let adgang, såsom personer med handicap, minoriteter og beboere i landdistrikterne.

5.7. Det er afgørende, at al administrativ praksis følger lovens bogstav, og love og direktiver må ikke stride mod den forfatningsmæssige orden eller de europæiske værdier. De skal desuden overholde principperne om proportionalitet, ligebehandling og passende udøvelse af skønsbeføjelsen.

5.8. De offentlige tjenester gennemfører retten til god forvaltning i praksis og handler gennemsigtigt af hensyn til offentlighedens kontrol med den udøvende magt. De sikrer fri adgang til administrative oplysninger og imødekommer uforbeholdent anmodninger om oplysninger. Undtagelser bør fortolkes restriktivt.

5.9. Offentlige tjenester er forpligtet af De Forenede Nationers konvention mod korruption og indfører de fornødne foranstaltninger til bekæmpelse af korruption. De iværksætter desuden anbefalingerne i rapporterne om bekæmpelse af korruption i EU.

5.10. Offentlige tjenester styres udelukkende af et samfundsdemokratisk princip. Et effektivt og struktureret civilsamfund og politisk opposition er altafgørende for opretholdelsen af dette princip.

5.11. Medarbejderne i offentlige tjenester bør være beskyttet af loven og have tryghed i ansættelsen, således at de er sikret muligheden for at afvise ulovlige ordrer og indgive klage på behørig vis. Dette bidrager til velfungerende offentlige tjenester og udgør en garanti for demokrati og beskyttelse af den almene interesse mod korruption, svig og misbrug.

5.12. EU-direktivet om styrket beskyttelse af whistleblowere omfatter medarbejdere i offentlige tjenester. Som det understreges i EØSU's udtalelse SOC/593 om øget whistleblowerbeskyttelse på EU-plan ⁽¹⁾, er det op til den enkelte at slå alarm internt eller eksternt, til de kompetente myndigheder (der ikke er medierne eller offentligheden).

5.13. Desuden bør mulighederne for direkte kontakt bevares i fremtiden til trods for tjenesternes digitalisering. Det gælder i alle territoriale, regionale og nationale offentlige tjenester, således at sårbare personer (ældre, fattige, migranter m. fl.) modtager individualiseret støtte, og digitaliseringen ikke bliver en yderligere eksklusionsfaktor for denne befolkningsgruppe.

5.14. Det er nødvendigt, at offentlige tjenester lever op til det nuværende niveau af digitalisering, uden dog at bringe de grundlæggende rettigheder, herunder arbejdstagerrettighederne, i fare. De bør bl.a. sikre databeskyttelsen og retten til selvbestemmelse for så vidt angår oplysninger i en digitaliseret forvaltning.

5.15. Offentlige myndigheder bør have de påkrævede kompetencer samt de menneskelige, tekniske, materielle og økonomiske ressourcer til at udføre de tildelte opgaver. Det er absolut nødvendigt, at de råder over tilstrækkelige reserver på alle disse områder for også at kunne fungere hensigtsmæssigt under en undtagelsestilstand som følge af en krise.

5.16. Indretningen af de nationale offentlige tjenester henhører under medlemsstaternes enekompetence, idet disse tjenester er afgørende for deres nationale identitet. De bør imidlertid være interoperable inden for det europæiske flerniveausystem.

5.17. Det europæiske samarbejde og den praktiske anvendelse af principperne for offentlige tjenester i EU bør indgå i indholdet af uddannelser for alle medarbejdere, som udfører offentlige opgaver.

5.18. Det er relevant med flere personaleudvekslinger mellem Unionen og medlemsstaterne og medlemsstaterne imellem for at styrke forbindelserne mellem forvaltningsniveauerne inden for EU's flerniveausystem. Offentlige tjenesternes medarbejdere bør kunne skifte stilling i medlemsstaterne, uden at det er forbundet med ulemper.

⁽¹⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 155.

5.19. EU-institutioner, som tilbyder efter- og videreuddannelser, bør give medarbejderne i offentlige tjenester på alle niveauer kurser i at anvende principperne for offentlige tjenester og sikre deres rolle som automatisk stabilisator.

5.20. Det er vigtigt, at alle offentlige tjenester, som tager del i bevillingen af EU-midler, overholder og anvender principperne for offentlige tjenester.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om behovet for at sikre, at personer med handicap reelt har ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet

(Tillægsinitiativudtalelse)

(2021/C 56/04)

Ordfører: **Krzysztof PATER**

Plenarforsamlingens beslutning	20.2.2020
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 32, stk. 2 Tillægsinitiativudtalelse
Kompetence	Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget i sektionen	11.11.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	246/0/0
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Indledning

1.1. Denne udtalelse er en sammenfatning af anden fase af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs (EØSU) arbejde, som tager sigte på at sikre, at alle EU-borgere med handicap reelt har ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet.

1.2. I første fase, som blev afsluttet i marts 2019, udarbejdede EØSU informationsrapporten *Reel ret for personer med handicap til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet* ⁽¹⁾. Rapporten er en omfattende gennemgang af de juridiske og tekniske hindringer for, at disse rettigheder bliver en realitet i alle EU-medlemsstater. I denne udtalelse omtales kun nogle af rapportens resultater og konklusioner, og hele rapporten skal læses for at få en fuld forståelse af situationen.

2. Konklusioner og anbefalinger

2.1. I alle 27 EU-lande findes der vælgere med handicap, som på grund af regler eller valgorganiseringen er berøvet muligheden for at deltage i valg til Europa-Parlamentet.

2.2. Hvis der ikke foretages gennemgribende lovændringer, efterhånden som befolkningen bliver ældre, vil antallet af borgere, som ikke har reel ret til at stemme på grund af deres handicap, stige støt — dette gælder såvel borgere, der bor i eget hjem, som borgere i institutioner for langtidspleje. Denne manglende mulighed for at stemme rammer også mange andre borgere, der f.eks. er kortvarigt indlagt på hospital, behandles eller rehabiliteres hjemme eller er i isolation eller karantæne grundet epidemiologiske risici.

2.3. EØSU mener, at dette er uacceptabelt og i modstrid med EU's grundlæggende værdier og bestemmelserne i traktaten om Den Europæiske Union (TEU). Det er også i modstrid med flere internationale retsakter og politiske akter, bl.a. FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, FN's menneskerettighedserklæring, den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder og anbefalingerne fra Europarådets Ministerkomité.

2.4. EØSU opfordrer Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd og medlemsstaterne til øjeblikkeligt at ændre valgakten fra 1976 ⁽²⁾ for at tydeliggøre principperne om almindelige, direkte og hemmelige valg. Dette vil det gøre det muligt at indføre standarder i hele EU, som garanterer, at personer med handicap har en reel ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet i overensstemmelse med artikel 29 i konventionen om rettigheder for personer med handicap. Standarderne bør som minimum omfatte følgende:

⁽¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/da/node/68473>

⁽²⁾ EFT L 278 af 8.10.1976, s. 5, EFT C 340 af 10.11.1997, s. 1, EFT L 283 af 21.10.2002, s. 1.

- et forbud mod at berøve folk retten til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet på grund af handicap eller helbredstilstand
- forpligtelse til at informere om valgregler på en måde, som er velegnet i forhold til det specifikke handicap
- mulighed for, at personer, som ikke er i stand til at komme ind på deres valgsted på grund af handicap, kan stemme selvstændigt uden for valgstedet
- gennemførelse af løsninger, som gør det muligt for personer med handicap, og som har brug for betydelig hjælp — døvblinde, blinde, synshæmmede eller personer med begrænsede fingerfærdigheder — at stemme selvstændigt uden at være afhængige af andres hjælp
- mulighed for at ændre valgsted til et valgsted, som er mere velegnet til vælgere med handicap
- en persons ret til frit at vælge en personlig hjælper til at bistå med at udøve retten til at stemme.

2.5. Gennemførelsen af disse regler vil stadig give medlemsstaterne vide skønsbeføjelser, men samtidig garantere, at alle EU-borgere fra 2024 har en reel ret til at vælge deres repræsentant til Europa-Parlamentet uanset nationalitet eller bopælsland.

3. Status

3.1. Hindringer for, at personer med handicap kan udøve deres stemmeret

3.1.1. Politikere i hele Europa ved, at mange personer med handicap ikke kan udøve deres stemmeret, eftersom repræsentanter fra organisationer, som arbejder med rettigheder for personer med handicap og menneskerettigheder, samt enkeltpersoner med handicap og deres familier i mange år har krævet reel ret til at stemme uden nogen begrænsninger. Europa-Parlamentets formand Antonio Tajani påpegede også problemet i sit brev til medlemsstaternes regeringsledere i 2017 og bad dem om at iværksætte alle de nødvendige tiltag for at sikre, at personer med handicap kunne udøve deres stemmeret ved valget i 2019. Man opnåede dog ikke det resultat, man havde regnet med.

3.1.2. Den 20. marts 2019 fremsendte EØSU sin informationsrapport *Reel ret for personer med handicap til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet* til EU-institutionerne og medlemsstaterne.

3.1.2.1. Rapporten er en omfattende gennemgang af de juridiske og tekniske hindringer, som personer med handicap oplever i alle medlemsstater, når de vil udøve deres stemmeret. Rapporten indeholder også mere end 200 eksempler på god praksis, dvs. løsninger, som gør det nemmere for dem at deltage i valg.

3.1.2.2. Rapporten indeholder en analyse af de rettigheder, en person med handicap har til at deltage fuldt ud i det politiske liv — herunder retten til at stemme — i henhold til de vigtigste internationale retsakter og politiske akter.

3.1.2.3. Rapporten giver også en detaljeret beskrivelse af de gældende regler i EU, som fastsætter, hvordan valg til Europa-Parlamentet skal afholdes, og hvordan disse regler kan ændres.

3.1.3. Begrænsningerne beskrevet i rapporten blev bekræftet i reportager i europæiske medier og rapporter fra civilsamfundsorganisationer fra sidste valg til Europa-Parlamentet den 23.-26. maj 2019.

3.1.4. I de to måneder fra offentliggørelsen af rapporten i marts til valget til Europa-Parlamentet i maj ændrede man lovgivningen i Tyskland ⁽³⁾ og Frankrig ⁽⁴⁾, således at personer, som tidligere havde været berøvet retten til at stemme, kunne stemme. På trods heraf udelukker lovgivningen i 14 medlemsstater stadig omkring 400 000 EU-borgere fra at stemme til valg til Europa-Parlamentet på grund af mentalt handicap eller mentale helbredsproblemer — som regel som en konsekvens af beslutningen om at anbringe dem under fuldt eller begrænset værgemål.

⁽³⁾ https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2019/04/qs20190415_2bvq002219en.html.

⁽⁴⁾ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038261631&categorieLien=id>

3.1.5. Som følge af den måde valg organiseres på (tekniske begrænsninger) i henhold til medlemsstaternes regler eller praksis, er millioner af EU-borgere forhindret i at stemme ved valg til Europa-Parlamentet. For eksempel:

- I 8 medlemsstater er der for personer, der ikke kan møde op på et valgsted på grund af handicap eller sygdom, herunder personer på døgninstitutioner, ingen andre måder at stemme på.
- I 18 lande kan blinde ikke stemme selvstændigt.
- I 12 lande kan vælgere med handicap ikke selv vælge deres foretrukne valgsted.
- I 9 lande skal vælgerne skrive identifikationsnummer, navn eller partinavn på den person/det parti, de stemmer på, på stemmesedlen, hvilket udgør en alvorlig hindring, ikke kun for blinde.
- Kun ét EU-land har regler om udstyr på og drift af valgstederne, som sikrer, at behovene hos personer med forskellige handicap tilgodeses (reglerne gælder for halvdelen af landets valgsteder).

3.1.6. I alle 27 EU-lande er valget organiseret på en sådan måde eller reglerne sådanne, at nogle vælgere med handicap berøves muligheden for at deltage i valg til Europa-Parlamentet. Men hvis bedste praksis fra alle lande blev gennemført, ville man stå med et ideelt system, hvor alle EU-borgere med handicap ikke bare ville have fuld mulighed for at stemme, men også ville kunne vælge den måde — blandt flere — at stemme på, som for dem er mest velegnet.

3.1.7. Covid-19-pandemien har fået de lande, som afholder valg i 2020, til at gennemføre nye, ofte innovative løsninger, som gør det muligt at stemme uden fysisk at indfinde sig på valgstedet. Det skaber en bredere vifte af positive løsninger, som kan blive anvendt i medlemsstaterne, og som er nyttige i det hele taget, ikke kun for personer med handicap.

3.1.8. Den 26. november 2020 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning om status over valget til Europa-Parlamentet ⁽⁵⁾, hvori det under henvisning til ovennævnte rapport fra EØSU pegede på alvorlige begrænsninger i udøvelsen af valgretten for personer med handicap.

3.2. Demografiske og sundhedsmæssige determinanter

3.2.1. Ifølge Eurostats prognoser ⁽⁶⁾ vil andelen af personer på 65 år og derover af den samlede befolkning stige fra 19,8 % i 2018 til 31,3 % i 2100.

3.2.2. Ifølge Eurostat kunne en pige født i 2015 i gennemsnit forvente at leve 63,3 år ved godt helbred og uden noget handicap, mens en nyfødt dreng kunne forvente at leve 62,6 år uden noget handicap ⁽⁷⁾. Eftersom den forventede levealder for pigen var 83,3 år og for drenge 77,9 år, vil den gennemsnitlige kvinde født i 2015 leve 20 år med handicap, mens mænd født samme år vil leve 15 år med handicap.

3.2.3. Ifølge Eurostats skøn ⁽⁸⁾ lever 11-14 % af personer i aldersgruppen 15-64 år med handicap, alt efter hvilken definition der anvendes. Hvis man bruger definitionen i artikel 1 i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som er ratificeret af EU og alle medlemsstater, er andelen på over 15 %.

3.2.4. Det kan derfor anslås, at næsten 20 % af alle voksne EU-borgere, ca. 80 mio. mennesker, i øjeblikket lever med en eller anden form for handicap, som gør det svært for dem at fungere i dagligdagen, og denne andel vil gennemsnitligt stige 1 % hvert sjette år.

⁽⁵⁾ P9_TA(2020)0327.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Population_structure_and_ageing#The_share_of_elderly_people_continues_to_increase.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_an_ageing_society&oldid=458862.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/34409.pdf>.

3.2.5. FN's konvention om rettigheder for personer med handicap vedrører personer, »som har langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse.« EØSU understreger dog, at andre personer, som formelt set ikke betragtes som havende et handicap, fordi deres funktionsnedsættelse er midlertidig, oplever de samme begrænsninger i forhold til muligheden for at stemme.

3.2.5.1. Dette gælder f.eks. korttidsindlagte patienter på hospitaler og personer, som er i behandling eller rehabilitering i hjemmet, og som ikke kan stemme på et valgsted, fordi deres helbredstilstand udgør en midlertidig begrænsning. Der kan her være tale om flere hundrede tusinde patienter i EU.

3.2.5.2. Det kan også have betydning for personer, som grundet epidemiologiske risici har fået indskrænket deres bevægelsesfrihed, og som f.eks. er i isolation på en lukket institution eller ikke kan forlade hjemmet. Erfaringerne fra covid-19-pandemien viser, at mange millioner EU-borgere kan blive ramt samtidigt.

4. De vigtigste internationale juridiske og politiske rammer for retten til at stemme for personer med handicap

4.1. I artikel 21 i FN's menneskerettighedserklæring, der blev vedtaget den 10. december 1948, fastslås det, at »Enhver har ret til at deltage i sit lands styre enten direkte eller gennem frit valgte repræsentanter.«

4.2. I artikel 25 i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, der blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 16. december 1966, fastsættes det, at »Enhver borger skal uden nogen af de i artikel 2 omhandlede former for forskelsbehandling og uden urimelige begrænsninger have ret til og mulighed for: [...] At stemme [...]«.

4.3. FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft den 3. maj 2008:

- forpligter deltagerstaterne til »at sikre, at personer med handicap effektivt og fuldt ud, direkte eller gennem frit valgte repræsentanter på lige fod med andre kan deltage i det politiske og offentlige liv, herunder [...] ret til og mulighed for at afgive deres stemme« og fastsætter en række tiltag, som skal sikre dette ved at stille krav om, »at stemmeprocedurer, afstemningsfaciliteter og valgmateriale er passende, tilgængelige og lette at forstå og anvende« (artikel 29)
- understreger, at »personer med handicap har ret til overalt at blive anerkendt som havende retsevne« og »har retlig handleevne på lige fod med andre i alle livets forhold« (artikel 12)
- stiller krav om, at personer med handicap har adgang til almindeligt anvendte »bygninger, veje, transportmuligheder og andre indendørs og udendørs faciliteter« (artikel 9).

4.4. FN's Komité for Rettigheder for Personer med Handicap bemærkede i 2015, at »personer med handicap, navnlig dem, som berøves deres retsevne eller bor på institutioner, i Den Europæiske Union ikke kan udøve deres stemmeret ved valg, og at der ikke er fuldt ud adgang til valg, og henstillede til, at der blev truffet de nødvendige tiltag, så personer med alle typer handicap kan gøre brug af deres ret til at stemme⁽⁹⁾.«

4.5. Af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde fremgår det klart af artikel 20, stk. 2, litra b), at »Unionsborgere« [...] »har bl.a. følgende rettigheder: [...] de har valget [...] ved valg til Europa-Parlamentet [...] i den medlemsstat, hvor de har bopæl, på samme betingelser som statsborgerne i denne stat.«

4.6. Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder fastslår i artikel 39 alle EU-borgeres ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet. Yderligere understreges det i artikel 21, stk. 1, i chartret, at »Enhver forskelsbehandling på grund af [...] handicap [...] er forbudt.« I artikel 26 står der, at »Unionen anerkender og respekterer retten for mennesker med handicap til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres [...] deltagelse i samfundslivet.«

⁽⁹⁾ Concluding Observations on the initial Report to the European Union.

4.7. Europarådets Ministerkomité's rekommandation af 16. november 2011⁽¹⁰⁾ understreger også, at personer med handicap har ret til at deltage i det politiske og offentlige liv på lige fod med andre, og at stemmesedler og faciliteter skal være tilgængelige på stemmetidspunktet.

5. Tiltag

5.1. EØSU understreger i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union (konsolideret udgave), at »borgerne repræsenteres direkte på EU-plan i Europa-Parlamentet«. Af artikel 14, stk. 3, i traktaten fremgår det, at »Europa-Parlamentets medlemmer vælges ved direkte almindelige, frie og hemmelige valg«. Disse bestemmelser kan ikke danne grundlag for nogen form for differentiering af retten til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet for personer med handicap på grundlag af nationalitet eller bopælsland.

5.2. I øjeblikket er der i EU mange eksempler på ubegrundet differentiering af de rettigheder, som personer med handicap har, hvorfor der er tale om forskelsbehandling. For eksempel:

- En person med statsborgerskab i to EU-medlemsstater kan, alt efter hvilket statsborgerskab han/hun gør brug af, enten stemme selvstændigt eller være berøvet retten til at stemme på grund af mentalt handicap.
- En sengeliggende person, som har brug for pleje døgnet rundt, kan ikke stemme, fordi han/hun ikke kan møde op på valgstedet, og fordi det i bopælslandet ikke er muligt at stemme på andre måder. Men hvis personen var bosat i et andet EU-land, kunne han/hun frit brevstemme, stemme via mobil stemmeurne eller på internettet.
- En blind person kan i én medlemsstat stemme fuldstændig selvstændigt uden hjælp overhovedet, men hvis han/hun var bosat i et andet land, ville det være umuligt — den eneste måde at stemme på ville være på et valgsted med hjælp fra en anden person.
- En person med Parkinsons syge kan stemme selvstændigt i et land, hvor man stemmer ved at skrive et enkelt grafisk tegn (f.eks. »X«) eller ved at udvælge et kort fra en stak kort, som han/hun har modtaget, men vil i et land, hvor man tydeligt skal skrive et nummer, navn eller efternavn på stemmesedlen, stå over for en uoverkommelig hindring.
- En person med alvorlige bevægelsesproblemer (som f.eks. bruger krykker eller kørestol) kan i nogle lande vælge at stemme på et egnet valgsted, mens det i andre lande ikke er muligt selv at vælge valgsted, hvilket ofte forhindrer disse mennesker i at deltage i valget.

EØSU finder scenarier af den slags uacceptable og i modstrid med EU's grundlæggende rettigheder og bestemmelserne i EU-traktaten.

5.3. Det er medlemsstaternes ansvar at organisere valg til Europa-Parlamentet og fastsætte reglerne for det. Men deres skønsbeføjelser er begrænsede i EU-lovgivningen. Valgaktens af 1976, som udgør retsgrundlaget for valg til Europa-Parlamentet, fastsætter krav, som nogle gange afviger fra medlemsstaternes regler for lokale og nationale valg⁽¹¹⁾. EØSU mener, at en ændring af denne akt, så medlemsstaterne forpligtes til at indføre standarder, som garanterer, at personer med handicap har reel ret til at stemme, er en velegnet og hurtig måde at eliminere eksisterende praksis, som er diskriminerende for disse EU-borgere.

5.3.1. EØSU mener, at princippet om almindelige valg i aktens artikel 1, stk. 3, må tydeliggøres, så det fremgår, at ingen EU-borger på grundlag af national lovgivning kan berøves retten til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet på grund af handicap eller helbredsstilstand.

5.3.2. EØSU finder det helt afgørende, at principperne om direkte og hemmelige valg, som nævnes i aktens artikel 1, stk. 3, tydeliggøres, så det fremgår, at medlemsstaterne i deres udarbejdelse af detaljerede valgeregler forpligtes til at:

- gøre det muligt for personer, som grundet handicap ikke er i stand til at stemme på et valgsted, at stemme direkte og selvstændigt
- oplyse om valgeregler på en måde, som er tilpasset de behov, der følger af enhver form for handicap

⁽¹⁰⁾ Rekommandation CM/Rec(2011)14.

⁽¹¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/da/node/68473>, del 4.

- vælge en type stemmeafgivelse og træffe de nødvendige tekniske foranstaltninger, så personer med handicap, der har behov for betydelig hjælp — f.eks. døvblinde, blinde, synshæmmede eller personer med begrænsede fingerfærdigheder — kan stemme selvstændigt uden hjælp fra andre
- garantere, at alle personer med handicap har mulighed for at vælge et andet valgsted end det valgsted, de tilhører, hvis de mener, at et andet valgsted er mere velegnet i forhold til deres handicap
- sikre, at alle vælgere med handicap frit kan vælge, hvem der skal hjælpe dem med at stemme (en personlig hjælper).

5.4. EØSU mener, at man vil kunne udnytte de mange positive erfaringer i mange lande til hurtigt at gennemføre de foreslåede løsninger under hensyntagen til de specifikke forhold og valgtraditioner i den enkelte medlemsstat.

5.4.1. I 17 EU-lande har visse grupper af vælgere allerede mulighed for at stemme via mobil stemmeurne. I otte lande er det muligt at brevstemme. I ét land er det muligt at stemme på internettet. Nogle EU-lande opretter lukkede valgsteder på døgninstitutioner. Disse løsninger gør det muligt for folk, som ikke kan møde op på det valgsted, de tilhører, at stemme.

5.4.2. Ni medlemsstater har indført løsninger for blinde, som gør dem i stand til at stemme selvstændigt. Det sker ved hjælp af særlige omslag til stemmesedler, hvorpå der ved stemmeafgivelsen sættes et enkelt grafisk symbol eller via konvolutter med stemmekort med punktskrift indgraveret, så det er nemt for vælgeren at finde det rette kort og lægge det i stemmeurnen. Særlige omslag er også en stor hjælp for synshæmmede og personer med begrænsede fingerfærdigheder. Lande, som i øjeblikket kræver, at vælgere skriver en kandidats nummer eller efternavn på stemmesedlen, kan have gavn af denne ekspertise, hvis de beslutter sig for at ændre deres system til et, der er mere hensigtsmæssigt.

5.4.3. I 15 lande er det muligt at skifte valgsted, i hvert fald hvis det er begrundet med handicap. I 10 lande er det i hvert fald for visse grupper muligt at stemme forud, hvilket oftest foregår på et sted, som er tilpasset behovene hos personer med forskellige handicap. Eftersom ingen EU-lande har tilpasset alle valgsteder, så de egner sig til personer med enhver type handicap, er den eneste rigtige løsning at give vælgerne ret til frit at vælge det mest velegnede valgsted.

5.4.4. I mange lande kan vælgere med handicap frit vælge en hvilken som helst person til at fungere som hjælper ved valget. Men i en stor gruppe af lande er retten til frit at vælge en hjælper begrænset. Dette kan kun betragtes som berettiget, hvis den pågældende person udfører andre opgaver (f.eks. som medlem af valgbestyrelsen eller som observatør). I andre tilfælde er begrænsningerne uberettigede, og proceduren for valg af hjælper er i nogle lande uværdig for vælgere med handicap.

5.5. Gennemførelsen af disse principper vil på ingen måde begrænse medlemsstaternes skønsbeføjelser, men sikre alle EU-borgere med handicap en reel ret til at vælge deres repræsentant til Europa-Parlamentet uanset nationalitet eller bopælsland. EØSU mener, at det er helt afgørende, at disse principper vedtages, så det næste valg til Europa-Parlamentet virkelig er for alle.

5.5.1. Af artikel 223, stk. 1, i EUF-traktaten fremgår det, at »Europa-Parlamentet udarbejder forslag med henblik på fastsættelse af de bestemmelser, der er nødvendige for, at dets medlemmer kan vælges ved almindelige direkte valg ifølge en i alle medlemsstater ensartet fremgangsmåde eller efter principper, der er fælles for alle medlemsstater. Rådet fastsætter med enstemmighed de nødvendige bestemmelser efter en særlig lovgivningsprocedure og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet, der udtaler sig med et flertal af sine medlemmer. Disse bestemmelser træder i kraft, når medlemsstaterne har godkendt dem i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser«.

5.5.2. I lyset heraf og med henblik på at sikre, at alle EU-borgere med handicap har ret til at stemme ved valget til Europa-Parlamentet i 2024, opfordrer EØSU:

- Europa-Parlamentet til hurtigst muligt at udarbejde et ændringsforslag til valgakten fra 1976

- Det Europæiske Råd til at fastsætte ændrede regler i overensstemmelse med målsætningerne i nærværende udtalelse
- medlemsstaterne til at vedtage reglerne fastsat af Rådet uden unødigt forsinkelse.

5.5.2.1. EØSU er klar over, at der i de seneste år har været diskussion om mange, ofte kontroversielle, forslag om ændring af reglerne for valg til Europa-Parlamentet. Udvalget mener dog ikke, at forslag om stemmerettigheder for personer med handicap bør indgå i den generelle debat, men snarere skal behandles særskilt. Det er nemlig kun på den måde, at man vil kunne nå til bred enighed og gennemføre de foreslåede ændringer hurtigt. Indførelsen af standarder, der sikrer, at personer med handicap kan udøve deres ret til at stemme, kan også danne et godt grundlag for lignende initiativer vedrørende andre spørgsmål i fremtiden, som anført af Europa-Parlamentet i sin beslutning af 26. november 2020 ⁽¹²⁾.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹²⁾ Punkt 23 i Europa-Parlamentets beslutning af 26. november 2020 om status over valget til Europa-Parlamentet (2020/2088(INI)); P9_TA(2020)0327.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

556. PLENARFORSAMLING I DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG —
INTERACTIO, 2.12.2020-3.12.2020Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og
Rådets forordning om grænseoverskridende betalinger i Unionen (kodifikation)*(COM(2020) 323 final — 2020/0145 (COD))**(2021/C 56/05)*Ordfører: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 23.7.2020 Rådet for Den Europæiske Union, 15.10.2020
Retsgrundlag	Artikel 114, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	10.11.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	3.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	242/2/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) glæder sig over Kommissionens forslag om grænseoverskridende betalinger i Unionen, der har til formål at sænke omkostningerne ved grænseoverskridende betalinger i euro og skabe større gennemsigtighed med hensyn til vekselgebyrer.

1.2. EØSU bifalder, at Kommissionen vil undersøge yderligere muligheder — og den tekniske gennemførlighed af disse muligheder — for at udvide reglen om lige gebyrer til alle EU-valutaer og for yderligere at forbedre gennemsigtigheden og sammenligneligheden af vekselgebyrer. En udvidelse af reglen om lige gebyrer til at omfatte alle EU-valutaer vil i endnu højere grad bidrage til at uddybe det indre marked og forhindre enhver forskelsbehandling af borgere, der bor uden for euroområdet, og som eventuelt gennemfører en grænseoverskridende transaktion i en anden valuta end euroen.

1.3. Hvad angår fremlæggelsen af og målperioden for denne rapport, der har til formål at evaluere flere aspekter af virkningerne af forslaget til forordning, er EØSU enig i, at den bør forelægges senest den 19. april 2022 og som et minimum omfatte perioden fra den 15. december 2019 til den 19. oktober 2021.

1.4. I kodifikationens ånd og i betragtning af, at Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i en interinstitutionel aftale af 20. december 1994 har fastsat, at der kan anvendes en hasteprocedure til hurtig vedtagelse af kodificerede retsakter (eftersom der ved kodifikation ikke må foretages nogen ændringer af indholdet i de kodificerede retsakter), tilslutter EØSU sig fuldt ud den 20. april 2021 som ikrafttrædelsesdato for den aktuelle forordning.

2. Kommissionens forslag

2.1. I forbindelse med Borgernes Europa lægger Kommissionen stor vægt på at forenkle EU-lovgivningen for at gøre den klarere og lettere tilgængelig for almindelige borgere. Dette mål kan ikke nås, hvis en lang række bestemmelser, som er blevet ændret gentagne gange, ofte ganske væsentligt, stadig ikke er samlet, men skal findes dels i den oprindelige retsakt, dels i senere ændringsretsakter. Det er således nødvendigt at foretage omfattende undersøgelser af mange forskellige dokumenter, der skal sammenholdes, før det kan fastslås, hvilke regler der gælder. Som følge heraf er det af afgørende betydning, at bestemmelser, der ofte er blevet ændret, kodificeres, hvis EU-lovgivningen skal være klar og gennemsigtig ⁽¹⁾.

2.2. Formålet med det aktuelle forslag fra Kommissionen, COM(2020) 323 final, er at foretage en kodifikation af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 924/2009 ⁽²⁾. Forordning (EF) nr. 924/2009 er blevet ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 260/2012 ⁽³⁾ og efterfølgende ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/518 ⁽⁴⁾.

2.3. Den nye forordning træder i stedet for de forskellige retsakter, som er indarbejdet i den. Det aktuelle forslag ændrer ikke indholdet af de retsakter, der kodificeres, men er blot en sammenskrivning af dem, og der foretages kun de formelle ændringer, der er nødvendige af hensyn til selve kodificeringen ⁽⁵⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Grænseoverskridende betalinger er afgørende for integrationen af EU's økonomi og spiller en vigtig rolle i bestræbelserne på at sikre, at borgere og virksomheder fra alle EU-medlemsstater i samme grad nyder godt af de rettigheder, som det indre marked tilbyder ⁽⁶⁾. Betalinger udgør et centralt element i det indre marked, som omfatter fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital. Som anført i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene *Konsekvensanalyse — Ledsagedokument til Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 924/2009 for så vidt angår gebyrer for grænseoverskridende betalinger i Unionen og vekselgebyrer* ⁽⁷⁾ skaber høje omkostninger ved grænseoverskridende betalinger hindringer for det indre marked — de udgør effektive hindringer for grænseoverskridende aktiviteter i husholdninger (køb af varer/tjenesteydelser i en anden valutazone) og virksomheder (brug af leverandører i tredjelande og salg til kunder i en anden valutazone). De høje omkostninger i forbindelse med grænseoverskridende betalinger skaber også to kategorier af brugere af betalingstjenester: brugere i euroområdet, som med deres betalinger kan nå et flertal af EU's borgere og virksomheder til meget lave omkostninger, og dem i lande uden for euroområdet, som kun kan nå et begrænset antal personer og virksomheder med betalinger til lave omkostninger. Med henblik på at imødegå disse to kritikpunkter er et lovgivningsmæssigt tiltag på EU-plan det mest effektive modtræk, og forslaget er i overensstemmelse med målene i traktaterne.

3.2. Siden indførelsen af euroen har EU gennemført adskillige initiativer med det formål at reducere omkostningerne ved grænseoverskridende transaktioner ⁽⁸⁾. I tidens løb er der gjort fremskridt med lovgivningen om grænseoverskridende betalinger gennem forskellige tiltag møntet på at sænke omkostningerne for borgere og virksomheder i euroområdet. Som anført i ovennævnte arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene ⁽⁹⁾ har grænseoverskridende betalinger fra lande uden for euroområdet samt grænseoverskridende betalinger, der ikke er i euro, uanset oprindelses- eller bestemmelsesland, ikke fulgt samme tendens, hvad angår størrelsen af de gebyrer, der betales af brugerne af betalingstjenester.

⁽¹⁾ COM(2020) 323 final.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 924/2009 af 16. september 2009 om grænseoverskridende betalinger i Fællesskabet og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2560/2001 (EUT L 266 af 9.10.2009, s. 11).

⁽³⁾ EUT L 94 af 30.3.2012, s. 22.

⁽⁴⁾ EUT L 91 af 29.3.2019, s. 36.

⁽⁵⁾ COM(2020) 323 final.

⁽⁶⁾ Se EP's briefing *Cross-border euro transfers and currency conversions — A step forward in favour of the single market*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽⁷⁾ Se https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽⁸⁾ Se for eksempel SEPA-forordningen (EU) nr. 260/2012, der indførte et sæt standarder for transaktioner i euro (SEPA-kreditoverførsler, direkte debiteringer i SEPA), eller betalingstjenestedirektivet som øgede gennemsigtigheden af gebyrer og gav nye aktører mulighed for at komme ind på markedet.

⁽⁹⁾ Se https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

3.3. Det aktuelle forslag fra Kommissionen udgør endnu et skridt i retning af at sænke de operationelle omkostninger. Det ændrer forordning (EF) nr. 924/2009 med det formål:

- a) at sænke omkostningerne ved grænseoverskridende betalinger i euro. Med andre ord bør prisen på grænseoverskridende betalinger i euro inden for EU ikke adskille sig fra prisen på indenlandske transaktioner, der foretages i medlemsstaternes nationale valutaer. Medlemsstater, der ikke har euroen som national valuta, kan beslutte at udvide anvendelsen af den nuværende forordning til deres nationale valuta (opt-in), forudsat at de underretter Kommissionen herom,
- b) at skabe større gennemsigtighed med hensyn til vekselgebyrer og dermed beskytte forbrugerne mod overdrevent høje gebyrer for valutaomregningstjenester og sikre, at de får de informationer, som de har brug for til at vælge den bedste valutaomregningsmulighed⁽¹⁰⁾.

3.4. Begge foranstaltninger, som Kommissionen har foreslået, vil være et skridt fremad med hensyn til at skabe lige muligheder for SMV'er overalt i Europa og dermed frigøre det indre markedes potentiale⁽¹¹⁾. SMV'er i euroområdet vil potentielt kunne opnå større efterspørgsel fra forbrugere og virksomheder i medlemsstater uden for euroområdet (hvor høje gebyrer for grænseoverskridende betalinger udgør en væsentlig hindring). Til gengæld vil SMV'er, der er etableret i medlemsstater uden for euroområdet, få billigere adgang til 360 mio. borgere (potentielle kunder) og 16 mio. virksomheder i euroområdet (som kunder og leverandører). De vil derfor bedre kunne konkurrere på EU-markedet⁽¹²⁾. Det forventes derudover, at der vil blive skabt større lighed mellem de europæiske borgere hvad angår adgangen til billige grænseoverskridende betalinger.

4. Særlige bemærkninger

4.1. I hele EU udlignede forordning (EF) nr. 924/2009 om grænseoverskridende betalinger gebyrerne for grænseoverskridende betalinger i euro inden for EU, så de kom til at svare til gebyrerne for indenlandske betalinger i euro (dvs. transaktioner internt i en medlemsstat). EU-medlemsstater uden for euroområdet kan beslutte at udvide anvendelsen af den nuværende forordning til deres nationale valuta, forudsat at de underretter Kommissionen herom.

4.2. Selv om forslaget til forordning udgør et vigtigt skridt i retning af at uddybe det indre marked, vil det være værd at overveje muligheden for at udvide reglen om lige gebyrer til at omfatte alle EU-valutaer, som det nævnes i betragtning 12. Der findes situationer, hvor nogle banker i medlemsstater uden for euroområdet opkræver et beløb på mellem 15 og 30 EUR for en grænseoverskridende transaktion svarende til et beløb på 100 EUR.

4.3. En udvidelse af reglen om lige gebyrer til at omfatte alle EU-valutaer ville være til gavn for forbrugerne af finansielle tjenesteydelser, som ville blive behandlet ens, uafhængigt af den medlemsstat eller den valuta, hvori de foretager en grænseoverskridende transaktion. En udvidelse af reglen om lige gebyrer til at omfatte alle EU-valutaer ville være et endnu mere ambitiøst skridt, da det ville betyde, at betalingstjenesteudbydere skal afstemme deres gebyrer for alle grænseoverskridende transaktioner mellem EU-lande i en hvilken som helst EU-valuta med gebyrer for indenlandske transaktioner, herunder transaktioner i valutaer, der ikke er dem, der benyttes i det afsendende eller modtagende land. Betalingstjenestebrugerne ville uden tvivl nyde godt af en sådan mulighed, men det ville medføre betydelige omkostninger for udbydere af betalingstjenester, bl.a. set i relation til infrastrukturudgifter⁽¹³⁾.

4.4. Kommissionen bør bestemt overveje denne mulighed nøje og analysere fordele og omkostninger for alle interessenter.

⁽¹⁰⁾ Se [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹¹⁾ Se [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹²⁾ Se https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽¹³⁾ Se https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

4.5. EØSU mener, at det i forbindelse med en fremtidig revision af forordningen vil være relevant at afklare situationen med hensyn til gebyrer for indtægtskonti, at overveje yderligere, hvilke oplysninger kunderne skal have forud for initiering af en betalingsordre, og udtrykkeligt at nævne, hvornår og hvor ofte den elektroniske meddelelse skal sendes.

Bruxelles, den 3. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's narkotikadagsorden og -handlingsplan 2021-2025

(COM(2020) 606 final)

(2021/C 56/06)

Hovedordfører: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 23.9.2020
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Præsidiets afgørelse	15.9.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	3.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	246/1/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's narkotikastrategi, som snart udløber, fremhævede og påpegede den rolle og betydning, som en afbalanceret og evidensbaseret planlægning samt overvågning og evaluering af narkotikapolitikken har.

1.2. I den eksterne evalueringsrapport om EU's narkotikastrategi blev det imidlertid konkluderet, at Unionen kun delvist har nået sine mål for begrænsning af udbud og efterspørgsel, men at der er gjort betydelige fremskridt inden for internationalt samarbejde, overvågning, evaluering og forskning. I rapporten blev det konstateret, at anvendelsen af finansielle ressourcer ikke er afbalanceret og navnlig sker på bekostning af foranstaltningerne til begrænsning af efterspørgslen.

1.3. Den revision, der blev foretaget af civilsamfundsforummet om narkotika, som Kommissionen har oprettet, fremhævede væsentlige mangler i gennemførelsen af foranstaltninger på sundhedsområdet og det sociale område på nationalt og lokalt plan. I de fleste medlemsstater er mange evidensbaserede foranstaltninger til forebyggelse eller begrænsning af skader enten ikkeeksisterende eller kun af et ringe omfang.

1.4. Den 24. juli 2020 offentliggjorde Kommissionen sin nye strategi for sikkerhedsunionen for perioden 2020-2025, som narkotikadagsordenen indgår i. EØSU mener, at dagsordenen i sin nuværende form tager et klart skridt tilbage og opgiver den hidtidige konsensusbaserede, afbalancerede og evidensbaserede tilgang til narkotikabekæmpelse, som var blevet vurderet positivt.

1.5. EØSU glæder sig over den beslutning, som Rådets Horisontale Narkotikagrube traf på sit møde den 28. september om at opfordre det tyske rådsformandskab til senest i december at samarbejde det af Kommissionen udarbejdede dokument. EØSU er fast overbevist om, at det i forbindelse med EU's tiende narkotikastrategi er nødvendigt at fortsætte og yderligere styrke den tekniske tilgang og de offentlige politikker, der dannede det konsensusbaserede grundlag for den foregående strategi på området.

1.6. EU bør nøje respektere og forsvare de grundlæggende værdier, der er fastsat i Unionens nuværende strategi, og forpligte sig til dem i sit strategidokument.

1.7. EØSU anbefaler, at den nye narkotikastrategi og EU's nye handlingsplan(er) på dette område i væsentlig grad forbedrer balancen mellem foranstaltninger til begrænsning af efterspørgslen og skadebegrænsende foranstaltninger, både hvad angår antallet af strategiske foranstaltninger og tildelingen af ressourcer.

1.8. Det er vigtigt, at dagsordenen behandler narkotikaproblemer på en virkelig afbalanceret måde og med en integreret og tværfaglig tilgang inden for rammer, der bygger på menneskerettigheder og internationalt samarbejde, tager hensyn til folkesundhedsaspekterne og udviklingen af den videnskabelige ekspertise og omfatter løbende evaluering. EU's narkotikastrategi bør anerkende narkotikabrugeres grundlæggende rettigheder i forbindelse med behandling og pleje, som det er tilfældet for enhver anden sygdomskategori.

1.9. EØSU mener, at der på længere sigt også på dette område er behov for at fremme en ensartet anvendelse af medlemsstaternes lovgivning i overensstemmelse med harmoniseringskravene, da der i øjeblikket er forskelle i medlemsstaternes praksis, som uden tvivl krænker menneskerettighederne.

1.10. Covid-19-pandemien har vist, at sårbare grupper af narkotikabrugere er særligt udsatte for de negative virkninger af epidemien, hvilket kan føre til en markant forøgelse af de risici, der er forbundet med brugen af narkotika.

1.11. Der bør hurtigst muligt og på grundlag af den model, der allerede anvendes til at begrænse efterspørgslen, fastlægges indikatorer, som kan anvendes til at vurdere virkningerne af foranstaltningerne til begrænsning af udbuddet, og kvalitetsstandarder.

2. Baggrund

2.1. EU's første fælles narkotikahandlingsplan blev udarbejdet i 1990 af Det Europæiske Udvalg for Narkotikabekæmpelse (CELAD), der blev oprettet på initiativ af Frankrigs præsident, François Mitterrand. Siden 1995 har Kommissionen haft ansvaret for at fastlægge EU's narkotikastrategier. EU's seneste narkotikastrategi, som Det Europæiske Råd vedtog den 7. december 2012 for en syvårig periode (2013-2020), var baseret på en »afbalanceret og integreret evidensbaseret tilgang«. I denne periode blev ansvarsområderne og de kortsigtede mål fastlagt i to handlingsplaner (2013-2016 og 2017-2020).

2.2. Selv om EU's narkotikastrategi ikke er juridisk bindende, er den et udtryk for Unionens og medlemsstaternes fælles politiske engagement og ambitioner. Den fastlægger EU-institutionernes og -agenturernes tiltag, påvirker medlemsstaternes politiske tilgange på området, fastsætter fælles retningslinjer og prioriteter og giver mulighed for at udtrykke fælles holdninger på den internationale scene. EU har tydeligt demonstreret dette, f.eks. i forbindelse med De Forenede Nationers Generalforsamlings (UNGASS) særlige samling i 2016 og mødet i FN's Narkotikakommission i 2019 ⁽¹⁾.

2.3. EU's narkotikastrategi fremhævede og påpegede den rolle og betydning, som en afbalanceret og evidensbaseret planlægning samt overvågning og evaluering af narkotikapolitikken har.

2.4. I den eksterne evalueringsrapport om EU's narkotikastrategi ⁽²⁾ blev det imidlertid konkluderet, at Unionen kun delvist har nået sine mål for begrænsning af udbud og efterspørgsel, men at der er gjort betydelige fremskridt inden for internationalt samarbejde, overvågning, evaluering og forskning. I rapporten blev det konstateret, at anvendelsen af finansielle ressourcer ikke er afbalanceret og navnlig sker på bekostning af foranstaltningerne til begrænsning af efterspørgslen. Rapporten konkluderede, at det med henblik på en mere effektiv udnyttelse af de knappe ressourcer var nødvendigt at rangordne foranstaltningerne og afkorte strategiens anvendelsesperiode, som i øjeblikket er otte år.

2.5. Civilsamfundsforummet om narkotika, som Kommissionen har oprettet, har i samarbejde med 169 civilsamfundsorganisationer fra 32 lande undersøgt muligheden for at realisere målene i handlingsplanen for perioden 2017-2020 på nationalt og lokalt plan ⁽³⁾. I forummets rapport blev der fremhævet væsentlige mangler i forbindelse med gennemførelsen af sundhedsmæssige og sociale foranstaltninger på nationalt og lokalt plan. I de fleste medlemsstater er mange evidensbaserede foranstaltninger til forebyggelse eller begrænsning af skader enten ikkeeksisterende eller kun af et ringe omfang. Dette skyldes hovedsageligt utilstrækkelig finansiering og manglende politisk opbakning.

2.6. Strategien skabte for første gang en fælles fortolkningsramme for foranstaltninger til begrænsning af efterspørgslen bestående af »en række tiltag af samme betydning og med supplerende virkninger, såsom forebyggelse (miljømæssig, universel, selektiv og hensigtsmæssig), tidlig påvisning og indgriben, risiko- og skadesreduktion, behandling, revalidering, social reintegrations og restitution«.

⁽¹⁾ Af erklæringen fra EU på Narkotikakommissionens 62. møde den 14.-22. marts 2019 i Wien fremgik følgende: Den Europæiske Union og medlemsstaterne bakker kraftigt op om den praktiske gennemførelse af slutdokumentet fra De Forenede Nationers Generalforsamlings særlige samling om en reelt afbalanceret narkotikapolitik på internationalt plan, hvor der lægges større vægt på forebyggelse, folkesundhed og menneskerettigheder for at fremskynde vores fælles tilsagn om effektivt at forbedre den globale narkotikasituation. (...) gøre en indsats for at begrænse efterspørgslen efter narkotika, både i forbindelse med forebyggelse, begrænsning af risiko og skade, behandling og social integration og rehabilitering.

⁽²⁾ SWD(2020) 150.

⁽³⁾ https://drogriporter.hu/wp-content/uploads/2018/12/2018_CSF-report_final.pdf

2.7. Handlingsplanen for strategien og den seneste evaluering heraf fremhæver behovet for videnskabeligt velfunderet overvågning af foranstaltninger til begrænsning af udbuddet og anvendelsen af alternative sanktioner over for narkotikabrugere samt civilsamfundets rolle i udviklingen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af strategier, både på EU-plan og på nationalt plan.

3. Meddelelse fra Europa-Kommissionen:

3.1. Den 24. juli 2020 offentliggjorde Kommissionen sin nye strategi for sikkerhedsunionen for perioden 2020-2025, der består af tre elementer: strategien mod seksuelt misbrug af børn, narkotikadagsordenen (i det følgende benævnt »dagsordenen«) og strategien mod ulovlig handel med skydevåben. I dagsordenens indledning understreges det tydeligt, at der er brug for et paradigmeskift i EU's narkotikapolitik, og at foranstaltningerne til begrænsning af udbuddet bør tillægges større vægt og styrkes. Blandt dagsordenens tre søjler (øget sikkerhed/begrænsning af udbuddet, forebyggelse og begrænsning af skader) er det den første, der får størst opmærksomhed.

3.2. Dagsordenens bilag indeholder udkastet til en narkotikahandlingsplan. 26 af de foranstaltninger, den indeholder, falder ind under søjlen »begrænsning af udbuddet«, mens kun fem falder ind under søjlen »forebyggelse« og 13 under søjlen »begrænsning af skader«. Under sidstnævnte søjle er der imidlertid fire foranstaltninger, hvis klassificering er tvivlsom (nr. 40 og 41: narkotikakørsel, nr. 42: foranstaltninger, der tilbydes som et alternativ til tvangsforanstaltninger, og nr. 43: dataudveksling på området ekspertise i kriminalitet). Generelt er handlingsplanen således meget ulige opdelt til fordel for søjlen »begrænsning af udbuddet«.

3.3. EØSU mener, at dagsordenen tager et klart skridt tilbage og opgiver den hidtidige konsensusbaserede, afbalancerede og evidensbaserede tilgang til narkotikabekæmpelse, som var blevet vurderet positivt.

3.4. På mødet i Rådets Horisontale Narkotikagruppe den 28. september blev dagsordenen også stærkt kritiseret af de fleste medlemsstater, der klagede over betingelserne i forbindelse med dens udarbejdelse, dens kurs og dens indhold og besluttede, at det tyske rådsformandskab senest i december skulle omarbejde det af Kommissionen udarbejdede dokument.

3.5. Kommissionens rådgivende civilsamfundsorgan (civilsamfundsforummet om narkotika) kritiserede mange aspekter af dagsordenen og fandt den uacceptabel:

- a) Under udarbejdelsen kunne civilsamfundets aktører og medlemsstaterne først blive orienteret om konklusionerne i den eksterne evaluering efter dagsordenens offentliggørelse og havde således ikke mulighed for at afgive en foreløbig udtalelse om udkastet til dagsordenen.
- b) Dagsordenen afspejler ikke de prioriteter, som civilsamfundsaktørerne har foreslået, men mindsker yderligere byrden ved sundhedsmæssige og sociale foranstaltninger som led i en narkotikapolitik, der allerede lægger uforholdsmæssig stor vægt på foranstaltninger til begrænsning af udbuddet.
- c) Dagsordenens ramme og sprogbrug med fokus på sikkerhed styrker en forældet og stigmatiserende tilgang.
- d) Den ubalance, der kendetegner den foretrukne tilgang i handlingsplanen, og dens forventede indvirkning på tildelingen af ressourcer, er bekymrende, og det samme gælder manglen på målbare indikatorer og de deraf følgende konsekvenser med hensyn til ansvarlighed.

3.6. De opinionsdannende civilsamfundsorganisationer, der er aktive på dette område, har enstemmigt kritiseret udkastets generelle ånd og detaljer og opfordret til, at det revideres grundigt.

4. Politiske overvejelser

4.1. EØSU er fast overbevist om, at det i forbindelse med EU's tiende narkotikastrategi er nødvendigt at fortsætte og yderligere styrke den tekniske tilgang og de offentlige politikker, der dannede det konsensusbaserede grundlag for den foregående strategi på området. Udvalget bifalder derfor Det Europæiske Råds tilsagn om at udvikle en afbalanceret, integreret og evidensbaseret europæisk narkotikastrategi. Det opfordrer den tyske regering, der varetager formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union, til at tage hensyn til nedenstående aspekter ved udarbejdelsen af den nye narkotikastrategi.

4.2. EØSU anbefaler, at sprogbrugen og den faglige og videnskabelige terminologi i dagsordenen bibeholdes, og at den foretrukne strategiske tilgang til dato udvikles yderligere, samtidig med at dagsordenen tilpasses de administrative formål, og der sikres mulighed for løbende overvågning og kritisk vurdering af dens gennemførelse.

4.3. EU bør nøje respektere og forsvare de grundlæggende værdier⁽⁴⁾, der er fastsat i Unionens nuværende strategi⁽⁵⁾, og forpligte sig til dem i sit strategidokument.

4.4. Udvalget foreslår, at det dokument, der skal vedtages, udtrykkeligt henviser til og bygger på de internationale konventioner og politiske anbefalinger, der ligger til grund for dets materielle og juridiske gyldighed⁽⁶⁾. EØSU opfordrer EU's beslutningstagende organer til at fastholde Unionens førerposition og dens forbilledlige forpligtelser i de internationale fora, der beskæftiger sig med narkotikapolitik.

4.5. EØSU mener, at den nye dagsorden også bør overtage de vigtigste punkter i den foregående strategi og under hensyntagen til udviklingen af den videnskabelige ekspertise videreudvikle rammerne for forebyggelse, behandling, begrænsning af skader, terapeutiske metoder og restitutionsprocesser.

4.6. Ved evalueringen af den foregående narkotikastrategi og -handlingsplan blev der konstateret betydelige ubalancer til fordel for strafferetlige indgreb, hvad angår fastlæggelse af narkotikapolitikernes prioriteringer og fordeling af ressourcer. Sundhedsmæssige og sociale foranstaltninger udgør kun en brøkdel af, hvad medlemsstaterne bruger på at begrænse udbuddet. Dette har i en række lande ført til ophør eller ekstremt lav anvendelse af de pågældende tjenester, hvilket undertiden har haft alvorlige konsekvenser i form af øget dødelighed og flere sygdomstilfælde. EØSU anbefaler, at den nye narkotikastrategi og den/de nye handlingsplan(er) på dette område i væsentlig grad øger andelen af foranstaltninger til begrænsning af efterspørgslen inden for rammerne af narkotikapolitikken, både hvad angår antallet af strategiske foranstaltninger og tildelingen af ressourcer. Udvalget håber også, at Kommissionen vil gøre sit yderste for, at medlemsstaterne forbedrer foranstaltningernes dækning og kvalitet betydeligt.

4.7. Mandatet for Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA) og de redskaber, det har til rådighed, bør ligeledes styrkes, og de videnskabelige konklusioner bør integreres direkte i beslutningsprocessen.

4.8. Det er vigtigt, at dagsordenen behandler narkotikaproblemer på en virkelig afbalanceret måde og med en integreret og tværfaglig tilgang inden for rammer, der bygger på menneskerettigheder og internationalt samarbejde, tager hensyn til folkesundhedsaspekterne og udviklingen af den videnskabelige ekspertise og omfatter løbende evaluering.

4.9. EØSU påpeger, at eftersom brugen af narkotika er et komplekst biopsykosocialt fænomen, medfører eventuelle foranstaltninger til bekæmpelse af narkotika, som er u hensigtsmæssige, såsom ensidig kriminalisering af narkotikabrugere, alvorlige helbredsmæssige og sociale skader og forværrer dermed samfundssikkerhedsproblemerne i stedet for at løse dem. Derfor anbefaler EØSU, at Rådet:

- a) fastholder sin tidligere tilgang og fjerner narkotikadagsordenen fra pakken af foranstaltninger i forbindelse med sikkerhedsunionen
- b) sørger for, at fænomener, der er knyttet til problemets forskellige aspekter, behandles forskelligt
- c) vedtager en tværfaglig tilgang for at håndtere disse fænomener
- d) og kun giver mulighed for anvendelse af sanktioner og straf som en sidste udvej, hvis det kan påvises, at andre interventionsinstrumenter ikke kan anvendes effektivt.

4.10. I løbet af de seneste årtier er kulturen med overvågning og evaluering af foranstaltninger til begrænsning af efterspørgslen og risiciene blevet væsentligt forbedret. Med henblik på at fremme en evidensbaseret narkotikapolitik anbefaler EØSU følgende:

⁽⁴⁾ »[...] bygger først og fremmest på de grundlæggende principper i EU-retten og bekræfter i alle henseender Unionens grundlæggende værdier, nemlig respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, solidaritet, retsstaten og respekt for menneskerettighederne. Den har til formål at beskytte og forbedre samfundets og borgernes velfærd, beskytte folkesundheden, skabe et højt sikkerhedsniveau for befolkningen og tackle narkotikaproblemet med en afbalanceret og integreret evidensbaseret tilgang».

⁽⁵⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/30727/drugs-strategy-2013_content.pdf

⁽⁶⁾ <https://www.unodc.org/documents/postungass2016//outcome/V1603301-E.pdf>
https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/IO/EU_COMMON_POSITION_ON_UNGASS.pdf

- a) det skal sikres, at der i den nye narkotikastrategi og -handlingsplan lægges stor vægt på væsentligt at forbedre omfanget og kvaliteten af de sociale tjenester og sundhedstjenesterne til narkotikabrugere ved at gå de indikatorer, der allerede blev anvendt i den foregående handlingsplan, efter i sømmene
- b) der skal i samarbejde med EMCDDA og civilsamfundsforummet om narkotika udvikles et fælles system, der muliggør løbende overvågning og evaluering i de forskellige medlemsstater af ændringer i omfanget og kvaliteten af foranstaltningerne i EU's narkotikahandlingsplan
- c) der skal snarest muligt — på grundlag af den model, der allerede anvendes til at begrænse efterspørgslen — fastsættes indikatorer til evaluering af virkningerne af foranstaltninger til begrænsning af udbuddet samt kvalitetsstandarder. Det erkendes dog, at disse foranstaltninger, selv om de potentielt set kan få direkte og alvorlig indvirkning på de berørte personers liv og frihedsrettigheder, sjældent er genstand for en evidensbaseret evaluering
- d) EMCDDA's mandat skal udvides til at omfatte en evaluering af narkotikapolitikens indvirkning på menneskerettighederne, som bl.a. vil gøre det muligt at måle de negative virkninger af kriminalisering og institutionel forskelsbehandling for narkotikabrugere, som tilhører udsatte befolkningsgrupper.

4.11. EØSU mener, at der på længere sigt også på dette område er behov for at fremme en ensartet anvendelse af medlemsstaternes lovgivning i overensstemmelse med harmoniseringskravene, da der i øjeblikket er forskelle i medlemsstaternes praksis, som uden tvivl krænker menneskerettighederne (7).

4.12. EØSU mener derfor, at EU er nødt til at finde og udvikle metoder til at få medlemsstaterne til i væsentlig grad at tilnærme deres tilgange til narkotikapolitikken i fremtiden, og det ikke kun i form af politiske anbefalinger.

4.13. Udvalget finder det ligeledes vigtigt at anerkende, sikre og understøtte innovative videnskabsbaserede foranstaltninger i EU's og medlemsstaternes strategiske programmer.

4.14. I betragtning af at lovlige (alkohol, rygning, de fleste adfærdsmæssige afhængigheder osv.) og ulovlige afhængigheder danner et mellemmenneskeligt system inden for familier og lokalsamfund, anbefaler EØSU, at EU og medlemsstaterne ikke længere vurderer og håndterer disse risici separat, men derimod som indbyrdes forbundne komponenter i ét fælles system, og at de i stadig højere grad foreslår fælles interventionspolitikker.

4.15. Ud fra princippet om først og fremmest ikke at gøre skade (»primum nil nocere«) er det nødvendigt med en ærlig og resolut evaluering og debat for at tackle de negative virkninger af politikker og lovrammer, social stigmatisering og uberettiget kriminalisering, social udstødelse og hindringer for adgangen til behandling. EØSU anbefaler desuden, at der tages hensyn til den indholdsmæssige vurdering af den fælles holdning, der blev vedtaget af 32 FN-agenturer i 2019 (8).

4.16. EU's narkotikastrategi bør anerkende narkotikabrugeres grundlæggende rettigheder i forbindelse med behandling og pleje, som det er tilfældet for enhver anden sygdomskategori.

4.17. Fordelingen af budgetmidler på medlemsstaterne bør vurderes på grundlag af de anerkendte og anbefalede tjenesters tilgængelighed og kapacitet på dette område.

4.18. En større professionel deltagelse fra civilsamfundets side er en forudsætning for gennemførelsen af de grundlæggende principper. Det europæiske mandat for civilsamfundsforummet om narkotika bør derfor styrkes ligesom civilsamfundets inddragelse i medlemsstaterne. Med henblik herpå er det nødvendigt regelmæssigt at vurdere medlemsstaternes åbenhed for og vilje til at samarbejde samt deres praksis vedrørende inddragelse af erhvervsorganisationer i beslutningsprocessen.

(7) En og samme adfærd fører i nogle lande til strafferetlig forfølgelse og en streng håndhævelse af loven, mens den i andre lande følges op med sundheds- og socialydelser. Der er her tale om en forskelsbehandling, der udelukkende er baseret på narkotikabrugers nationalitet eller bopæl. Tilsvarende betragtes tilvejebringelsen af visse tjenesteydelser i nogle medlemsstater som en grundlæggende rettighed, mens andre medlemsstater forkaster denne idé.

(8) CEB/2018/2, s 12-14.

4.19. Udvalget mener, at foranstaltninger til begrænsning af udbuddet er vigtige, men understreger, at det er nødvendigt altid at samordne dem med foranstaltninger til begrænsning af efterspørgslen. Selv om effektive retshåndhævelsesværktøjer og retslige værktøjer er afgørende for bekæmpelsen af ulovlig narkotikahandel, har det i de seneste årtier stået klart, at en ensidig kriminalisering har en negativ indvirkning på menneskers og samfunds sundhed samt på narkotikabrugeres integration i samfundet.

4.20. Covid-19-pandemien har vist, at udsatte grupper af narkotikabrugere er særligt udsatte for de negative virkninger af epidemien, hvilket i væsentlig grad kan øge de risici, der er forbundet med brugen af narkotika (begrænset adgang til behandling, erhvervelse af farligere stoffer, større risici ved brugen af de erhvervede stoffer, øget kriminalisering og stigmatisering, negative virkninger for folkesundheden, yderligere indskrænkelse af eksistensgrundlaget osv.). Som følge af pandemien er det i mange lande netop disse tjenester, som udgør den eneste forbindelse mellem disse grupper og behandlingskæden, som vil blive hårdest ramt af situationen og tvunget til at reducere deres kapacitet.

Bruxelles, den 3. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om gennemførelsen af det fælles europæiske luftrum (omarbejdning)

(COM(2020) 579)

og

forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2018/1139 for så vidt angår Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagenturs evne til at fungere som præstationsvurderingsorgan for det fælles europæiske luftrum

(COM(2020) 577)

(2021/C 56/07)

Hovedordfører: **Dumitru FORNEA**

Anmodning om udtalelse	Rådet for Den Europæiske Union, 26-27.10.2020 Europa-Parlamentet, 22.10.2020
Retsgrundlag	Artikel 100, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsfundet
Præsidiets afgørelse	28.10.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	198/21/34
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder Kommissionens, Europa-Parlamentets og de specialiserede EU-institutioners indsats for at finde nye juridiske og administrative løsninger, der kan sikre en bæredygtig udvikling af lufttrafiksystemet til gavn for alle borgere, luftrumsbrugere og miljøet. Vi er alle enige om, at det er nødvendigt at sikre luftfartssikkerhed og forbedre det overordnede præstationsniveau, skalerbarheden og modstandskraften i lufttrafikstyring og luftfartstjenester (ATM/ANS), og vi støtter ligeledes målet for det fælles europæiske luftrum (SES) om et sammenhængende paneuropæisk net og gradvist mere integrerede og teknologisk moderniserede ATM/ANS.

1.2. Kommissionens ændrede omarbejdning af forslaget om gennemførelse af det fælles europæiske luftrum (SES) hilses generelt velkommen af mange interessenter, og det anses for nødvendigt for at nå de mål, som Kommissionen har fastlagt, navnlig: nedbringelse af CO₂-udledningerne, færre forsinkelser på jorden (i lufthavne) og større omkostningseffektivitet i ATM-tjenesterne. Disse må understøttes af andre rapporter såsom vismandsgruppens rapport om det fremtidige fælles europæiske luftrum fra 2019⁽¹⁾.

1.3. Den ændrede omarbejdning af forslaget til gennemførelse af det fælles europæiske luftrum er en opdateret lovgivningsramme, der forsøger at nå de oprindelige mål for det fælles europæiske luftrum om nedbringelse af CO₂-udledningerne, færre forsinkelser og større omkostningseffektivitet i ATM-tjenesterne. Selvom Kommissionens forslag er en forbedring sammenlignet med den eksisterende forordning, er det dog fortsat uklart, om det er tilstrækkeligt til at nå de oprindelige mål for det fælles europæiske luftrum. Vi foreslår derfor, at man indleder drøftelser for at præcisere ambitionerne for den nye forordning om det fælles europæiske luftrum.

⁽¹⁾ <https://www.sesarju.eu/node/3330>

1.4. Der er behov for at præcisere netforvalterens funktion og især dens overordnede formål og indvirkning på luftfartsplanlægningen, kapacitetsstyringen, luftrumets udformning, miljøet og prioriteringen af efterspørgslen.

1.5. Alle interessenter inden for luftfart bør inddrages, når der træffes store beslutninger. Princippet om meningsfuld høring bør indgå i rammeforslaget.

1.6. Der er bekymring for, at ambitionerne i dette forslag er for brede, og miljøforanstaltningerne bør derfor overvejes og udvikles yderligere uden for rammerne af dette forslag. En sådan yderligere politik bør tage højde for alle relevante bæredygtighedsforanstaltninger inden for luftfart, herunder indførelse og integrering af bæredygtige flybrændstoffer. I forbindelse med disse drøftelser bør man se på, hvor effektivt det er at graduere afgifter for at tilskynde luftfartsselskaberne til en miljøvenlig adfærd.

1.7. Selvom ATM-sektoren kan bidrage til den overordnede nedbringelse af CO₂-udledningerne, kan effektiv anvendelse af teknologien på en bæredygtig måde mindske CO₂-udledningerne inden for luftfart. Denne tilgang bør overvejes som en måde at mindske luftfartsindustriens fodaftryk yderligere på. Det er anerkendt, at teknologier såsom bæredygtige flybrændstoffer kan mindske CO₂-udledningerne væsentligt og betydeligt mere, end hvad der kan opnås gennem dette forslag.

1.8. Forslaget tager ikke tilstrækkelig højde for de dramatiske konsekvenser af covid-19 for luftfarten. Særligt har forslaget tilskyndelse til strukturelle ændringer potentiale til at skabe yderligere opsplitting og større kompleksitet i en tid, hvor industrien har behov for stabilitet for at rejse sig igen. Der er derfor brug for yderligere undersøgelser og overvejelser for at tage passende højde for de sociale og økonomiske konsekvenser af covid-19-pandemien for både arbejdstagerne og brugerne af tjenesterne. Derudover er forslagens mål om at forbedre ATM-sektorens kapacitet blevet mindre relevant, eftersom flytrafikken er faldet dramatisk siden covid-19-pandemiens udbrud. Aktuelle skøn fra Eurocontrol viser, at flytrafikken først forventes at vende tilbage til 2019-niveauet i 2024^(?).

1.9. Med hensyn til præstationsordningen bør en top down-tilgang til præstationsvurdering anført af EASA tage højde for de lokale betingelser på en meningsfuld måde. En struktureret dialog om præstation er nødt til at tage hensyn til lokale betingelser og faktorer.

1.10. Det bør sikres, at den nye økonomiske regulator opererer uafhængigt, og der må skelnes klart mellem regulering af og anvendelse af tjenester. Derfor bør præstationsordningen ændres som følger:

- Det centrale præstationsområde sikkerhed bør udvikles på samme niveau som de øvrige centrale præstationsområder med metriske mål og indikatorer på EU-niveau.
- Der bør indføres obligatoriske høringsmekanismer på lokalt plan for at sikre passende inddragelse af personalerepræsentanter i vedtagelsen af lokale præstationsplaner.
- Den indbyrdes afhængighed mellem de forskellige centrale præstationsområder bør anerkendes og på passende vis begrænses.

1.11. Det bør sikres, at en strukturel adskillelse mellem nationale tilsynsmyndigheder og nationale kompetente myndigheder forhindrer betydelige interessekonflikter, som kunne påvirke sektorens effektivitet og omkostningseffektivitet, arbejdstagernes liv og sikkerheden i sektoren. De nationale tilsynsmyndigheder og de nationale kompetente myndigheder skal fungere uafhængigt af ethvert branchemæssigt, økonomisk, socialt eller politisk pres og skal derfor i overensstemmelse med standarderne i medlemsstaterne fortsat høre under den offentlige sektor. Reglerne for udvælgelse af personale i de nationale tilsynsmyndigheder og de nationale kompetente myndigheder må ikke stride imod de almindelige udvælgelsesprocedurer for offentligt ansatte i medlemsstaterne.

1.12. De funktionelle luftrumsblokke, som dette forslag har til hensigt at nedlægge, har bidraget til at skabe en fælles kultur blandt alle arbejdsmarkedets parter og har hjulpet med at forbedre præstationerne.

(?) Eurocontrol, Market Update [10. november 2020]. Præsenteret af Eamonn Brennan på <https://www.youtube.com/watch?v=VSQe97wDmc>.

1.13. Med hensyn til støttetjenesterne (CNS, AIS og MET) er vi bekymrede over, at forslaget lægger sig op af de forrige forslag, SES1 og SES2, om at privatisere og opsplitte sektoren, som begge dele blev afvist i fasen mellem det oprindelige forslag fra Kommissionen og vedtagelsen af de forskellige retsakter. Selvom der i SES2-processen blev indgået et kompromis, er den aktuelle tilgang ikke afbalanceret, idet den fremmer adskillelsen af støttetjenester og anvendelsen af markedsprincipper. Forslaget bør anlægge et nuanceret syn og tage højde for de negative socioøkonomiske konsekvenser af en sådan tilgang, målet om at etablere en effektiv tjeneste og den manglende politiske vilje, som der er blevet givet udtryk for i forbindelse med de tidligere SES-forslag.

1.14. Det anbefales, at der under lovgivningsproceduren tages behørigt hensyn til visse aspekter af dette forslag, navnlig ethvert forslag om at opsplitte eller liberalisere tjenester. Det er anerkendt, at disse faktorer kan have skadelig indvirkning på arbejdstagerne, og arbejdsmarkedets parter bør derfor inddrages i denne proces.

2. Baggrund og generelle bemærkninger

2.1. Kommissionens erklærede mål med vedtagelsen af denne lovpakke

Kommissionen vil effektivisere den overordnede organisation og forvaltning af det europæiske luftrum ved at ændre lufttrafiktjenesteudøvernes monopol. Pakken er længe ventet, og SES-lovgivningen er ikke blevet opdateret i over ti år. Der er blevet taget højde for udviklingen i lufttrafikstyringen, og det europæiske net for lufttrafikstyring skal reformeres for at kunne håndtere både en støt vækst i luftfartssektoren gennem de seneste ti år og store uventede ændringer i luftfarten, f.eks. som følge af den aktuelle covid-19-pandemi. Det kræver forandringer, der gør det muligt at operere under de sikreste, mest omkostningseffektive, flyvningseffektive og miljøvenlige forhold, samt foranstaltninger, der bidrager til at nedbringe udledningerne fra luftfarten i overensstemmelse med målene i den europæiske grønne pagt. Det betyder en fortsat defragmentering af det europæiske luftrum, nedbringelse af forsinkelser og forøgelse af sikkerhedsstandarderne og flyvningseffektiviteten for at mindske luftfartens miljømæssige fodaftryk og regulering af afgifter forbundet med monopolistisk udøvelse af tjenester.

Flyruters effektivitet kan øges ved at indføre nye digitale teknologiløsninger. Dette kan gennemføres gennem samarbejde og tillidsskabelse mellem Den Europæiske Unions medlemsstater og aktører fra erhvervslivet.

2.2. En social licens til at operere og forholdet til det organiserede civilsamfund

2.2.1. Dette SES2+-forslag er en delvis omarbejdning af det tidligere SES2+-forslag, hvor drøftelserne gik i stå som følge af en bilateral uoverensstemmelse mellem to medlemsstater. Eftersom forslaget ligner det tidligere afviste SES-forslag, er der fortsat risiko for, at der ikke opnås politisk enighed. Medlemsstaternes bekymringer har traditionelt omfattet politiske spørgsmål, suverænitetsspørgsmål, socioøkonomiske faktorer, liberalisering af nationale luftrum og tvungen privatisering. Det anbefales, at der under lovgivningsproceduren tages behørigt hensyn til disse bekymringer.

2.2.2. Kommissionen hævder, at der blev taget højde for sociale spørgsmål i konsekvensanalysen fra 2013 af det oprindelige SES2+-forslag. En igangværende undersøgelse om arbejdsbetingelserne for flyveledere og personale, som arbejder med lufttrafiksikkerhed, vil blive taget i betragtning i forbindelse med udviklingen af den afledte ret, når SES-forslaget er vedtaget. Den sociale situation har imidlertid ændret sig drastisk siden da. Undersøgelsen om arbejdsbetingelserne for flyveledere og personale, som arbejder med lufttrafiksikkerhed, har hovedsageligt fokus på den aktuelle situation, og feedbacken fra arbejdsmarkedets parter er ikke særlig positiv med hensyn til de fremtidige scenarier.

2.2.3. Der er ikke taget højde for en række spørgsmål i den feedback, som interessenterne kom med i forbindelse med tidligere drøftelser. Disse omfatter en række rundbordsdrøftelser, som førte til erklæringen på højt niveau om det digitale europæiske luftrum, og eksisterende høringsværktøjer såsom den sektorielle sociale dialog inden for lufttrafikstyring, vismandsgruppen og SES-ekspertgruppen vedrørende den menneskelige dimension. Der er således fortsat en række udestående socioøkonomiske betænkeligheder, herunder implementeringen af nye teknologier og et initiativ fra ATM-arbejdsmarkedsparterne om udvikling af en køreplan for den sociale og menneskelige dimension af det fælles europæiske luftrum.

2.2.4. Førende luftfartsaktører støtter det fortsatte samarbejde mellem medlemsstaterne, luftfartstjenesteudøverne og netforvalteren. SES-initiativets arbejde støtter et sådant grænseoverskridende engagement og bør fortsat udvikle metoder til forbedring af driftssikkerheden, effektiviteten og omkostningseffektiviteten, bl.a. gennem adgang til personaleuddannelsesprogrammer, som gennemførelsen af »det fælles europæiske luftrum« afhænger af.

2.2.5. Hyppigere arbejds møder mellem militære lufttrafikmyndigheder i medlemsstaterne og løbende dialog mellem civile og militære lufttrafikmyndigheder kan føre til mere effektive flyveruter både i økonomisk og især i miljømæssig henseende og være til gavn for passagererne/forbrugerne.

2.2.6. Fastsættelsen af miljøpræstationer skal i højere grad bygge på konkrete parametre end selve omkostningerne. Der er behov for en reform for at styrke betydningen af at gøre flyvninger mere miljøvenlige og dermed de tjenester, som tilbydes af luftfartstjenesteudøveren og netforvalteren, samt af at luftrumsbrugerne gør bedst mulig brug af nettet.

2.3. Hensyntagen til covid-19-pandemien

2.3.1. Det er tydeligt, at luftfartssektoren er blevet hårdest ramt af det økonomiske sammenbrud som følge af covid-19-krisen. Internationale skøn peger på, at lufttrafikken tidligst i 2024 kan vende tilbage til niveauet i 2019, og kun såfremt der indføres en effektiv vaccine mod covid-19 i første halvdel af 2021. Der er et stigende pres på sektoren for at genoptage en vis grad af normal drift, og det er derfor vigtigt at kende alle konsekvenserne af dette forslag i betragtning af de betydelige strukturelle ændringer af den europæiske lufttrafikstyring, som forslaget lægger op til. Forslaget bør ikke hindre lufttrafikstyringssektorens eller andre luftfartssektorens muligheder for at genoptage en normal drift.

2.3.2. Vi bemærker, at forslaget ikke er tilpasset til virkningerne af covid-19-krisen, hvilket understreger den bekymring, der allerede er givet udtryk for, nemlig at forslaget ikke tager højde for de faktorer, som vil berøre luftfartssektoren i tiden efter covid-19. Det forekommer, at alle konsekvensanalyser af forslaget er udført før covid-19 og derfor ikke længere er relevante.

2.3.3. Covid-19-krisen har haft dramatiske konsekvenser for de ansatte i luftfartssektoren, hvor titusindvis af arbejdstagere i Europa allerede har mistet deres job. »Støttetjenesterne« for ATM-sektoren, såsom CNS, AIS og MET, kan føre til yderligere negative sociale konsekvenser på grund af bestræbelserne på at opsplitte tjenesterne gennem dette forslag. Dette bør anerkendes, og forslaget bør tage højde for de socioøkonomiske virkninger af pandemien for disse arbejdstagere og volatiliteten i sektoren under de aktuelle omstændigheder.

2.3.4. Da fremtiden for sektoren endnu er uklar, er det vanskeligt at udarbejde lovgivning, der på effektiv vis løser de problemer, som dette forslag skal afhjælpe. Det står desuden endnu ikke helt klart, hvilke sociale og økonomiske konsekvenser krisen får, og det er for tidligt at foretage vurderinger eller træffe konklusioner på basis af de aktuelle skøn, som ændrer sig hurtigt, i takt med at pandemien udvikler sig.

2.4. Anvendelse af markedsprincipperne

2.4.1. Kommissionen opfordrer til finansiel robusthed, men luftfartstjenesteudøverne vil muligvis opfatte forslaget til den nye institutionelle arkitektur som temmelig bureaukratisk, idet det indfører nye omkostninger, som ikke nødvendigvis er forbundet med det operationelle arbejde. Et andet aspekt, som der muligvis vil blive sat spørgsmålstegn ved, er klageinstansen, som i det nye forslag muligvis ikke vil være fuldstændigt uafhængig af præstationsvurderingsorganet, selvom Kommissionens intention i den henseende er temmelig klar, nemlig at oprette en instans, der kan løse sager gennem en udenretslig procedure og ikke kun ved EU-Domstolen.

2.4.2. ATM-sektoren skal i modsætning til luftfartens øvrige sektorer bevare en høj driftskapacitet uanset efterspørgslen på kommerciel luftfart. Sektoren og dens arbejdsstyrke har forsat sit arbejde på trods af pandemien og ydet nødvendige tjenester til væsentlig trafik såsom fragt-, ambulance- og militærflyvninger.

2.4.3. Fra et socioøkonomisk perspektiv kan man frygte, at anvendelsen af markedsprincipperne på lufttrafiktjenester for flyvepladser kunne medføre ustabile arbejdsforhold og mindske arbejdsstandarderne i sektoren til skade for arbejdsstyrken og samfundet som helhed. Dette ville hindre opnåelsen af målet om at øge den operationelle effektivitet og vil derfor sandsynligvis ikke kunne nedbringe omkostningerne ved tjenesterne. Det kunne også nedbringe antallet af flyvepladser, hvor der tilbydes lufttrafiktjenester, og dermed få direkte indvirkning på sikkerheden på sådanne flyvepladser.

2.4.4. I ATM-sektoren har der traditionelt været et højt niveau af arbejdskonflikter med tidligere forsøg på at liberalisere sektoren. Mange af disse konflikter har specifikt vedrørt tidligere SES-forslag. Forslaget i sin nuværende form vil muligvis kunne føre til yderligere social uro og arbejdskonflikter i betragtning af målet om at opnå en større liberalisering af sektoren og åbne op for yderligere privatisering og opsplitting af ATM-sektoren, navnlig inden for de såkaldte »støttetjenester«.

2.5. *Adskillelse af tilsynsmyndigheden og leveringen af tjenester*

I henhold til SES1-forordningen er det obligatorisk at adskille tilsynsrollen og tjenesteleverandørrollen i det mindste på funktionsniveau. Dette må der tages højde for i SES2+, da erfaringerne med den funktionelle adskillelse har vist, at præstationsniveauet kan opretholdes på samme niveau som i en sektor, der er strukturelt adskilt. Ligeledes ville det være hensigtsmæssigt at præcisere forslaget overordnede anvendelsesområde yderligere i denne henseende.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Følgende punkter i forslaget til udtalelse blev ændret til fordel for et ændringsforslag vedtaget på plenarforsamlingen, men fik dog tilslutning fra over en fjerdedel af de afgivne stemmer (forretningsordenens artikel 54, stk. 4):

a) **Punkt 1.14**

1.14. ~~Der bør foretages en vurdering af de sociale virkninger af~~ Det anbefales, at der under lovgivningsproceduren tages behørigt hensyn til visse aspekter af dette forslag, navnlig ethvert forslag om at opsplitte eller liberalisere tjenester. Det er anerkendt, at disse faktorer kan have skadelig indvirkning på arbejdstagerne, og arbejdsmarkedets parter bør derfor inddrages i denne proces.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 119

Stemmer imod: 104

Hverken for eller imod: 26

b) **Punkt 2.2.1**

2.2.1. Dette SES2+-forslag er en delvis omarbejdning af det tidligere SES2+-forslag, hvor drøftelserne gik i stå som følge af en bilateral uoverensstemmelse mellem to medlemsstater. Eftersom forslaget ligner det tidligere afviste SES-forslag, er der fortsat risiko for, at der ikke opnås politisk enighed. Medlemsstaternes bekymringer har traditionelt omfattet politiske spørgsmål, suverænitetsspørgsmål, socioøkonomiske faktorer, liberalisering af nationale luftrum og tvungen privatisering. ~~En række grundlige konsekvensanalyser kunne hjælpe med at identificere disse bekymringer og rydde dem af vejen.~~ Det anbefales, at der under lovgivningsproceduren tages behørigt hensyn til disse bekymringer.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 113

Stemmer imod: 113

Hverken for eller imod: 23

Da der var stemmelighed (lige mange stemmer for og imod), afgav formanden i henhold til forretningsordenens artikel 61 den afgørende stemme for ændringen.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af de forvaltnings-, bevarelses- og kontrolforanstaltninger, der skal anvendes i området for Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk, og om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 520/2007«

(COM(2020) 308 final — 2020/0139 (COD))

(2021/C 56/08)

Ordfører uden studiegruppe: **Javier GARAT PÉREZ**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 23.7.2020 Rådet, 20.7.2020
Retsgrundlag	Artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø
Vedtaget i sektionen	12.11.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	228/0/9
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Efter EØSU's opfattelse er det nødvendigt at gennemføre de forvaltnings-, bevarelses- og kontrolforanstaltninger, der er vedtaget af Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk (IATTC), i EU-lovgivningen med henblik på at sikre, at disse anvendes ensartet og effektivt i EU. Denne gennemførelse bør være tro mod, hvad der er opnået enighed om i IATTC, uden at der indføres nye forpligtelser for europæiske fartøjer. Derfor støtter udvalget forslaget til forordning.

1.2. Dog anbefaler udvalget, at man tager de betragtninger, der blev fremsat i EØSU's udtalelse om bevarelses- og håndhævelsesforanstaltninger i det område, der er omfattet af Organisationen for Fiskeriet i det Nordvestlige Atlanterhav (NAFO), i betragtning ⁽¹⁾.

1.3. EØSU mener således ikke, at forslaget indeholder en effektiv mekanisme til gennemførelse af de af IATTC vedtagne regler, eller at det leverer et svar på behovet for at opdatere dem en gang om året.

1.4. Udvalget går ind for en mere effektiv og enkel mekanisme og foreslår derfor en forordning med blot en enkelt artikel, som bestemmer, at EU ubetinget skal anvende de regler, der er vedtaget af IATTC, på sin flåde.

1.5. EØSU understreger, at der er en risiko forbundet med at indføre en ordning med delegerede retsakter, som giver Kommissionen beføjelser til at lovgive uden at være underlagt de almindelige procedurer.

2. Resumé af Kommissionens forslag

2.1. Formålet med det foreliggende forslag ⁽²⁾ er at gennemføre de kontrol-, bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger, der er vedtaget af Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk (IATTC), som Den Europæiske Union har været kontraherende part i siden 2006, i EU-retten.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om *bevarelses- og håndhævelsesforanstaltninger* — NAFO, (EUT C 429, 11.12.2020, s. 279).

⁽²⁾ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af de forvaltnings-, bevarelses- og kontrolforanstaltninger, der skal anvendes i området for Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk, og om ændring af Rådets forordning (EU) nr. 520/2007 (COM/2020/308 final): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1603701098515&uri=CELEX%3A52020PC0308>.

2.2. Det fremgår af IATTC-konventionen, at dens resolutioner er bindende, og at de kontraherende parter træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at konventionen og de bevarelses- og forvaltningsforanstaltninger, der vedtages i medfør heraf, gennemføres og overholdes.

2.3. Det påhviler således EU at sikre overholdelsen af alle foranstaltninger, som vedtages af IATTC, idet der med foranstaltningerne i dette forslag henvises til dem, der er blevet vedtaget af IATTC siden 2008. Forslaget indeholder også en ordning, der skal lette gennemførelsen af IATTC-foranstaltninger i fremtiden.

2.4. Ifølge det foreliggende forslag får Kommissionen delegerede beføjelser i medfør af artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde for at tage højde for eventuelle ændringer af foranstaltninger, der måtte blive vedtaget på organisationens årlige møder, og sikre, at EU-fiskerfartøjer stilles på lige fod med fartøjer fra andre kontraherende parter i IATTC.

2.5. Foranstaltningerne i forslaget omfatter tekniske specifikationer for hajliner og generelt beskyttelse af bestemte hajarter, forbudsperioder, bestemmelser om udformning og anvendelse af anordning til tiltrækning af fisk (FAD'er), registrering af data, beskyttelse af havfugle, videnskabelig observatørdækning, det regionale fartøjsregister, data- og statistikprogrammer og retningslinjer for reduktion af skildpaddedydelighed.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Efter EØSU's opfattelse er det nødvendigt at gennemføre de forvaltnings-, bevarelses- og kontrolforanstaltninger, der er vedtaget af Den Interamerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk (IATTC), i EU-lovgivningen med henblik på at sikre, at disse anvendes ensartet og effektivt i EU. Denne gennemførelse bør være tro mod, hvad der er opnået enighed om i IATTC, uden at der indføres nye forpligtelser for europæiske fartøjer.

3.2. Dog mener udvalget, eftersom IATTC hyppigt — på sine årlige møder — ændrer sine bevarelses- og kontrolforanstaltninger, ikke, at forslaget leverer en effektiv mekanisme til gennemførelse af de af IATTC vedtagne regler eller opdateringerne af samme.

3.3. Efter EØSU's opfattelse ville den mest effektive mekanisme til at reagere på denne regelmæssige opdatering af de af IATTC vedtagne regler være at vedtage en enkel forordning, som — under henvisning til behovet for regelmæssig opdatering af foranstaltningerne vedrørende i det mindste de tildelte beføjelser — indeholder en enkelt artikel, der forpligter Den Europæiske Union til ubetinget at anvende de regler, der årligt godkendes af IATTC, på sin flåde.

3.4. I modsat fald advarer EØSU om risikoen for et permanent misforhold mellem de regler, der er vedtaget i IATTC, og EU's lovgivning med deraf følgende retlig usikkerhed.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2006/112/EF for så vidt angår midlertidige foranstaltninger vedrørende merværdiafgift på covid-19-vacciner og -medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik som følge af covid-19-pandemien

(COM(2020) 688 final — 2020/0311 (CNS))

(2021/C 56/09)

Anmodning om udtalelse	Rådet for den Europæiske Union, 6.11.2020
Retsgrundlag	Artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	195/0/3
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU har udtrykt sin støtte til afgiftsreglerne som følge af covid-19-krisen i sin udtalelse om *Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/16/EU for at imødekomme det akutte behov for at udsætte visse frister for indgivelse og udveksling af oplysninger på beskatningsområdet som følge af covid-19-pandemien* (COM(2020) 197 final — 2020/0081 (CNS)); om *Forslag til Rådets afgørelse om ændring af direktiv (EU) 2017/2455 og (EU) 2019/1995 for så vidt angår datoerne for gennemførelse og anvendelse på grund af udbruddet af covid-19-krisen* (COM(2020) 198 final — 2020/0082 (CNS)) og om *Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2017/2454 for så vidt angår anvendelsesdatoerne på grund af udbruddet af covid-19-krisen* (COM(2020) 201 final — 2020/0084 (CNS))⁽¹⁾, der blev vedtaget den 10. juni 2020, og denne ændring af direktiv 2006/112/EF ikke indeholder yderligere substans, som kalder på EØSU's kommentarer, besluttede udvalget på sin 556. plenarforsamling den 2. og 3. december 2020 (mødet den 2. december 2020), med 195 stemmer for og 3 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter det fremsatte forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokument.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 311 af 18.9.2020, s. 76.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om bemyndigelse af Kommissionen til at stemme for kapitalforhøjelsen i Den Europæiske Investeringsfond

(COM(2020) 774 final — 2020/0343 (COD))

(2021/C 56/10)

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 26.11.2020 Rådet for den Europæiske Union, 30.11.2020
Retsgrundlag	Artikel 173, stk. 3, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	207/1/8
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU går ind for forslaget indhold, og da udvalget allerede har behandlet dette emne i sine udtalelser om oprettelse af InvestEU-programmet ⁽¹⁾ af 17. oktober 2018, og Nyt InvestEU-program og et solvensstøtteinstrument ⁽²⁾ af 15. juli 2020, besluttede det på sin 556. plenarforsamling den 2.-3. december 2020 (mødet den 2. december 2020) med 207 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter det fremsatte forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokumenter.

Bruxelles, den 2. december 2020-

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 62 af 15.2.2019, s. 131.

⁽²⁾ EUT C 364 af 28.10.2020, s. 139.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2004/37/EF om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer og mutagener

(COM(2020) 0571 — 2020/0262 (COD))

(2021/C 56/11)

Anmodning om udtalelse	Rådet for Den Europæiske Union, 21.10.2020 Europa-Parlamentet, 5.10.2020
Retsgrundlag	Artikel 153, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	224/0/6
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU fuldt ud går ind for forslaget indhold og da EØSU allerede har behandlet dette emne i sine udtalelser SOC/545 — *Beskyttelse mod kræftfremkaldende kemikalier*, vedtaget den 21. september 2016, SOC/559 — *Beskyttelse af arbejdstagerne mod kræftfremkaldende stoffer eller mutagener på arbejdspladsen*, vedtaget den 31. maj 2017, SOC/591 — *Beskyttelse af arbejdstagerne mod kræftfremkaldende stoffer og mutagener på arbejdspladsen*, vedtaget den 19. september 2018, og CCMI/130 — *Et EU uden asbest*, vedtaget den 18. februar 2015 ⁽¹⁾, besluttede det på sin 556. plenarforsamling den 2. og 3. december 2020 med 224 stemmer for og 6 hverken for eller imod at afgive en udtalelse, som støtter det fremsatte forslag, og at henvise til den holdning, det gav udtryk for i ovennævnte dokumenter.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 487 af 28.12.2016, s. 113; EUT C 288 af 31.8.2017, s. 56; EUT C 440 af 6.12.2018, s. 145; EUT C 251 af 31.7.2015, s. 13.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om visse aspekter af jernbanesikkerhed og -forbindelser med hensyn til den grænseoverskridende infrastruktur, der forbinder Unionen og Det Forenede Kongerige gennem den faste forbindelse under Kanalen

(COM(2020) 782 final — 2020/0347 (COD))

(2021/C 56/12)

Anmodning om udtalelse	Rådet for den Europæiske Union, 2.12.2020 Europa-Parlamentet, 14.12.2020
Retsgrundlag	Artikel 91, stk. 1, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget på plenarforsamlingen	2.12.2020
Plenarforsamling nr.	556
Resultat af afstemningen	210/1/4
(for/imod/hverken for eller imod)	

Da EØSU fuldt ud går ind for forslagens indhold, som ikke giver anledning til bemærkninger, besluttede udvalget på sin 556. plenarforsamling den 2.-3. december 2020 (mødet den 2. december) med 210 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for det fremsatte forslag.

Bruxelles, den 2. december 2020.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions
Publikationskontor
L-2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA